

บทที่ 5

ผลของการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภาที่มีต่อคุณภาพของครู

เพื่อให้เห็นสภาพการปฏิบัติการสอนอย่างชัดเจนในด้านการพัฒนาแผนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนของกรณีศึกษาทั้ง 3 คน ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครู นักเรียน และกรณีศึกษา ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 8 พ.ย. 2542 - 30 ก.ย. 2543 โดยผู้วิจัยได้แบ่งช่วงของการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกรณีศึกษาไว้ 4 ช่วง ทั้งนี้เพื่อให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงของกรณีศึกษาอย่างชัดเจน ดังนี้

ช่วงที่ 1	ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม 2543	(60 วัน)
ช่วงที่ 2	ระยะเวลา 9 มกราคม 2543 - 9 มีนาคม 2543	(60 วัน)
ช่วงที่ 3	ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543	(60 วัน)
ช่วงที่ 4	ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน 2543	(73 วัน)

ในการนำเสนอผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา ของกรณีศึกษาในแต่ละคน ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเห็นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

กรณีศึกษา ก1

ผลของการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ ก1

เมื่อผู้วิจัยได้ให้ ก1 ตรวจสอบสภาพการปฏิบัติการสอนของตนเองใน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐาน 4, 5, 6 และ 7 ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู โดยแต่ละมาตรฐานมีระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ซึ่งระดับคุณภาพที่สูงขึ้นเป็นการแสดงถึงความสามารถในการสอนของครู จากการตรวจสอบตนเองของครูปรากฏผล ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 8 ผลการตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงานด้านการสอนของ ก1

มาตรฐานที่ / ด้าน	ระดับคุณภาพของการปฏิบัติ
มาตรฐานที่ 4 ด้านแผนการสอน	2
มาตรฐานที่ 5 ด้านสื่อการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 6 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 7 ด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2

จากตารางพบว่า ก1 มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานด้านการสอนอยู่ในระดับ 2 ทุกมาตรฐาน และผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของ ก1 ด้วยการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ ผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อนครู และผู้เรียน ตลอดจนบางครั้งใช้กิจกรรมสนทนากลุ่ม รวมทั้งการดูร่องรอยหลักฐาน ประกอบการพิจารณา โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงๆ จำนวน 4 ช่วง พบการเปลี่ยนแปลงของ ก1 ดังนี้

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

หมายถึง การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้าง แผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม 2543

ก1 ได้จัดทำแผนการสอน ชั้น ป.2 วิชาภาษาอังกฤษ โดยปรับปรุงจากแผนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แผนการสอนวิชาดังกล่าวมีองค์ประกอบดังนี้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ในด้านองค์ประกอบของแผนการสอน สรุปได้ว่ามีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน เมื่อพิจารณายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการสอนในช่วงที่ 1 พบว่า มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันดังเช่น แผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ป.2 เดือนพฤศจิกายน 2443 เรื่อง Family ดังนี้

เนื้อหาสาระ

คำศัพท์ Father, Mother, Sister, Brother, Family

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ Father, Mother, Sister, Brother และ Family

ได้ถูกต้อง

2. นักเรียนเข้าใจความหมาย และสามารถอธิบายถึงสมาชิกในครอบครัวของตนได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งเห็นได้ว่า จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดตามเนื้อหาสาระซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน

1. ทบทวนความรู้เดิมโดยให้นักเรียนร้องเพลงตามเทปบันทึกเสียงที่ครูเปิด และนักเรียนแสดงท่าประกอบ
2. ครูติดภาพครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูกชาย และลูกสาวบนกระดานดำ ซึ่งภาพให้นักเรียนทั้งชั้นพูดตามประโยค This is my family. 1 - 3 ครั้ง
3. ครูชี้ที่สมาชิกแต่ละคนในภาพ ครูพูดแล้วให้นำเรียนออกเสียงตามคำละ 2 - 3 ครั้ง เช่น Father, Mother, Sister, Brother
4. ครูแจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนวาดภาพ โดยใช้หัวข้อ My Family และเขียนชื่อกำกับ เช่น Father, Mother, Sister, Brother
5. ให้นักเรียนแต่ละคนพูด My Family และชี้ภาพตัวเองพูดคำว่า I ชี้ภาพพ่อ พูดว่า My Father ชี้ภาพแม่ พูดว่า My Mother ชี้ภาพพี่สาว พูดว่า My Sister ชี้ภาพพี่ชาย พูดว่า My Brother
6. เพื่อนๆ ช่วยตรวจสอบความถูกต้องขณะที่เพื่อนแต่ละคนพูด
7. ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ

การประเมินผล

1. สังเกตการออกเสียง
2. ตรวจสอบความถูกต้องในการแนะนำสมาชิกในครอบครัว
3. ตรวจสอบแบบฝึกทักษะ

จากกิจกรรมการเรียนการสอน ในช่วงที่ 1 นี้ โดยดูตัวอย่างจากแผนการสอนเรื่อง Family เป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติประมาณ 30 - 40% โดยกิจกรรมที่ 1 - 2 เป็นกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ 1 และกิจกรรมที่ 3 - 5 เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่ 2 ส่วนสื่อการเรียนการสอนนั้นก็สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละข้อ คือ ชั้นทบทวนบทเรียนก็ให้นักเรียนร้องเพลงโดยมีการเปิดเทปบันทึกเสียงประกอบการร้อง เพื่อให้นักเรียนฝึกพูดประโยคเดียวกับครอบครัวก็มีภาพครอบครัวเป็นสื่อการเรียนการสอน และมีบัตรคำสำหรับให้นักเรียนฝึกพูดทีละคำ รวมทั้งแบบฝึกทักษะเป็นสื่อสำหรับประเมินทักษะของนักเรียน ส่วนในเรื่องการประเมินผล ครูใช้วิธีการสังเกตการออกเสียงของนักเรียน สังเกตความถูกต้องในการพูดแนะนำสมาชิกในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรม 2 - 6 ส่วนแบบฝึกทักษะก็เป็นประเมินที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ 7 สรุปได้ว่าทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลสอดคล้องกัน และเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 1 นี้ ผู้วิจัยตรวจสอบแผนการสอนแล้วพบว่า ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมีดังนี้

1. ทบทวนความรู้เดิม
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามแถวที่นักเรียนนั่งเรียน แล้วครูให้นักเรียนพูดตามครู โดยมีสื่อที่เป็นรูปภาพประกอบการสอน
3. ฝึกให้นักเรียนทั้งชั้นพูดเพื่อให้รู้ความหมายของคำ โดยมีการแสดงบทบาทสมมติประกอบในบางครั้ง
4. ฝึกนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยให้ออกไปพูดและชี้ภาพหน้าชั้น และให้เพื่อนพูดตามพร้อมทั้งตรวจสอบด้วย
5. นักเรียนทำใบงานทั้งทำเป็นกลุ่ม และรายบุคคล

จากลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 1 เห็นได้ว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ฝึกปฏิบัติตามระดับความสามารถของผู้เรียน

ช่วงที่ 2 9 มกราคม 2543 - 9 มีนาคม 2543

แผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 2 มีองค์ประกอบต่างๆ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งถือได้ว่าแผนการสอนมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังเช่น แผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ป.2 เดือนมกราคม เรื่อง Parts of the Body ดังนี้

เนื้อหาสาระ

head, mouth, nose, eye (s), ear (s), hair, neck, arm (s), hand (s), leg (s), foot (feet), finger (s).

จุดประสงค์การเรียนรู้

ให้นักเรียนเข้าใจความหมาย และสามารถชื้อวัยวะต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

เห็นได้ว่า เนื้อหานำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนการสอน

1. ทวนความรู้เดิม โดยให้นักเรียนฟัง และร้องเพลงตามเทปบันทึกเสียง พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบตามครู
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 - 6 คน แยกความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

3. ครูเปิดเพลงให้นักเรียนทำท่าประกอบ โดยในแต่ละกลุ่มช่วยกันฝึกซ้อมเพื่อ เตรียมเข้าแข่งขัน

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปแสดงท่าทางประกอบตามเนื้อเพลงที่เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ร้องแล้วครูให้คะแนนแต่ละกลุ่ม

5. ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะตามที่ครูกำหนดไว้

สื่อการเรียนการสอน

เพลง English Rock

การประเมินผล

1. สังเกตการทำท่าทางประกอบเพลง
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ

จากกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 ชั้น นำไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้เพราะเนื้อเพลงมีคำที่แสดงอวัยวะต่างๆ ตามเนื้อหาที่กำหนด นักเรียนสามารถรู้ความหมาย และใช้อวัยวะได้ ส่วนสื่อการเรียนการสอนก็ใช้เพลงซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาเช่นกัน และการประเมินผลก็ใช้การสังเกตและให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะซึ่งก็สอดคล้องกับกิจกรรมทั้ง 5 ชั้น

สำหรับลักษณะของกิจกรรมการสอนในแผนการสอนของ ก1 ช่วงที่ 2 พบว่า มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงที่ 1 แตกต่างตรงที่นำวิธีการของการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจมาใช้ ซึ่งเป็นการเน้นความสำคัญของผู้เรียนมากขึ้น และกิจกรรมก็เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนด้วย

ช่วงที่ 3 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543

ในช่วงที่ 3 นี้ ก1 ได้พัฒนาแผนการสอนดังนี้

องค์ประกอบของแผนการสอน มีดังนี้คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบรายละเอียดของแผนการสอน ในแง่ต่างๆ พบว่า องค์ประกอบต่างๆ ของแผนการสอนมีความสอดคล้องร้อยเรียงกันเป็นระบบ ดังแผนการสอนวิชาทักษะคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สัปดาห์ที่ 7 วันที่ 26 - 30 มิถุนายน 2543 เรื่อง การวัดขนาดของมุมและการสร้างมุม จำนวน 10 คาบ ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วัดขนาดของมุมโดยใช้ไม้โปรแทรกเตอร์
2. สร้างมุมให้มีขนาดตามที่กำหนดให้โดยใช้ไม้โปรแทรกเตอร์ได้

เนื้อหาสาระ

1. การวัดขนาดของมุมโดยใช้ไม้โปรแทรกเตอร์

2. การสร้างมูมให้มีขนาดเท่ากับมูมที่กำหนดให้ จะเห็นว่าจุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดตามเนื้อหาได้ถูกต้องชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อการเรียนรู้

- การวัดขนาดของมูม
 - ขั้นนำ ทบทวนความรู้เดิม โดยใช้สื่อภาพมูม 5 มูม
 - ขั้นสอน แนะนำอุปกรณ์การวัดมูม สาธิตวิธีวัดมูมและการนับจำนวนองศา โดยใช้อุปกรณ์การวัดมูม เช่น ไมโปรแทรกเตอร์และกระดาษมูมฉาก
 - ฝึกทักษะแบ่งกลุ่มนักเรียนเขียนรูปมูมต่างๆ และวัดมูม โดยใช้สื่อแผนผังชนิดของมูม
- การสร้างมูม
 - ทบทวนการวัดมูม โดยให้นักเรียนแสดงวิธีวัดให้ดู
 - สาธิตการสร้างมูม ให้นักเรียนฝึกตามโดยใช้สื่อรูปภาพมูม
 - ให้นักเรียนสร้างมูมเอง คนละ 2 - 5 มูม
 - ให้ทำแบบฝึกหัด
- การประเมินผล
 - สังเกตพฤติกรรมนักเรียน
 - ตรวจสอบผลงานแบบฝึกหัด และข้อทดสอบ

จากกิจกรรมการเรียนรู้การสอน สื่อ และการประเมินผลในแผนการสอนเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้การสอนกำหนดได้เหมาะสม สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 2 ข้อได้ ส่วนสื่อก็สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแต่ละกิจกรรม การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อดูการร่วมมือ ความสนใจ รวมทั้งการตรวจผลการปฏิบัติงาน ตรวจแบบฝึกหัด และตรวจข้อทดสอบก็เป็นการประเมินที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทุกข้อ

เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ในแผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 3 นี้ พบว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นการปฏิบัติ รวมทั้งสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนในระดับนี้ด้วย ดังเช่น กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของแผนการสอนวิชาทักษะคณิตศาสตร์ชั้น ป.5/1 วันที่ 3 - 7 กรกฎาคม 2543 เรื่องเส้นขนาน

จากกิจกรรมการเรียนรู้การสอน วันที่ 3 - 7 กรกฎาคม 2543 เห็นได้ว่า มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนแบบละความสามารถคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมกันสรุปสาระสำคัญ ร่วมกันคิด และฝึกทักษะ ถือว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

ช่วงที่ 4

17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน 2543

แผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 4 มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลจากการที่ผู้วิจัยตรวจสอบแผนการสอนของ ก1 พบว่าองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการสอนมีความสอดคล้องกันเป็นระบบ ตั้งแต่เนื้อหาสาระนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจนถูกต้อง เช่น แผนการสอนวิชาทักษะคณิตศาสตร์ ชั้น ป.6 วันที่ 24 - 28 กรกฎาคม 2543 เรื่องโจทย์ปัญหาการหา ห.ร.ม. และ ค.ร.น. จำนวน 10 คาบ ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ ห.ร.ม. และ ค.ร.น. ได้

เนื้อหาสาระ

การแก้โจทย์ปัญหาโดยวิธีหา ห.ร.ม. และ ค.ร.น.

เมื่อพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนำไปสู่การสามารถแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ ห.ร.ม. และ ค.ร.น. ได้ เนื่องจากมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้วิเคราะห์โจทย์ โดยครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และให้ผู้เรียนฝึกทักษะแก้ปัญหาคือเป็นรายบุคคล รวมทั้งทำแบบฝึกหัดด้วย ส่วนสื่อการเรียนการสอนก็สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละชั้น เช่น ใช้เพลงตามโจทย์ปัญหาแบบฝึกทักษะเป็นต้น ส่วนการประเมินผลใช้การสังเกต การรายงานหน้าชั้น ตรวจสอบกลุ่ม ตรวจสอบแบบฝึกทักษะและตรวจแบบฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมและสามารถนำไปใช้ประเมินได้จริง

แผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 4 นี้ ก็ยังเน้นที่ตัวผู้เรียน โดยใช้การสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ และแบบ CIPPA ดังเช่นแผนการสอน วิชาทักษะคณิตศาสตร์ ชั้น ป.6 วันที่ 19 - 21 กรกฎาคม 2543 เรื่อง การหาตัวคูณร่วมน้อย (ค.ร.น.) จำนวน 5 คาบ ดังนี้

ในขั้นเตรียมมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนและทบทวนบทบาทผู้เรียนในกิจกรรมกลุ่มซึ่งเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ

ขั้นสอน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงานตามบัตรงาน โดยครูใช้วิธีการสอนแบบ CIPPA แล้วแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปแสดงหน้าชั้น ผู้เรียนทั้งหมดช่วยกันวิจารณ์ และให้คะแนน สุดท้ายครูอธิบายเพิ่มเติมและตอบปัญหาข้อสงสัยต่างๆ ของผู้เรียน

แผนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 4 นี้ อยู่ในระดับคุณภาพเช่นเดียวกับช่วงที่ 3

ตารางที่ 9 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “แผนการสอน” ของก1

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
แผนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน - แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ - แผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เด็กทำกิจกรรม 50% - แผนการสอนที่ครูทำกิจกรรม 50% - การแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรมจะใช้วิธีคือ “แถวที่นั่งเรียน” 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน - แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ - แผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เด็กทำกิจกรรม 50% - แผนการสอนที่ครูทำกิจกรรม 50% - การแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรมจะใช้วิธีคือ “แถวที่นั่งเรียน” 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนบทเรียนเป็นแผนระยะยาวที่กำหนดเนื้อหาที่จะสอนก่อนและหลังอย่างเป็นลำดับที่เชื่อมโยงกัน - แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์กัน - แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและมีส่วนร่วม - แผนเน้นเนื้อหาและกระบวนการ - แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน - การแบ่งกลุ่มใช้วิธี “คละความสามารถของผู้เรียน” ในการทำกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์กัน - แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและมีส่วนร่วมเด็กทำกิจกรรม 70% - แผนเน้นเนื้อหาและกระบวนการ - แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน - การแบ่งกลุ่มใช้วิธี “คละความสามารถของผู้เรียน” ในการทำกิจกรรม
ระดับคุณภาพ	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2

จากการศึกษาผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง” (มาตรฐานที่ 4) ของ ก1 นั้น มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 2 คือ ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษาได้ดังนี้

1. แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่างๆ ครอบคลุมสัมพันธ์กัน มีการวางแผน บทเรียนและสอนอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดกรอบและวัตถุประสงค์ชัดเจน แผนมักเป็นแผนระยะยาว มีใช้ การวางแผนล่วงหน้าทีละคาบ มีการกำหนดเนื้อหาสาระที่จะสอนก่อนหลังอย่างเป็นลำดับที่เชื่อมโยงกัน

ผู้วิจัย : แผนการสอนของอาจารย์ ก1 เท่าที่ตรวจดูเป็นอย่างไรบ้างคะ
 ผู้ช่วยฯ : แผนของอาจารย์จะละเอียดดีมาก ทุกส่วนสัมพันธ์สอดคล้องกันทุก เรื่อง เท่าที่ทราบ นอกจากทำแผนเป็นรายสัปดาห์แล้ว อาจารย์เขาทำแผน เป็นรายคาบด้วยนะ ทำได้ดีมากๆ เรา (ฝ่ายบริหาร) ยังคิดว่าครูทุกคน น่าจะทำได้แบบนี้ด้วย คราวก่อนกลุ่มโรงเรียนมาประเมินอาจารย์ ก1 เขาก็ชื่นชมแผนของอาจารย์มากกว่าทำได้ดี และชัดเจนดี ถ้าอาจารย์ ก1 ไม่อยู่คนอื่นสามารถสอนแทนได้เลยนะ พวกเราก็อธิษฐานไปด้วย
 (28 ก.ค. 2543)

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีทำแผนการสอนอย่างไรคะ
 ก1 : ปกติจะทำแผนระยะยาวไม่ทำเป็นล่วงหน้าทีละคาบ แต่จะดูว่าเนื้อหา สาระส่วนใดควรสอนก่อนหรือหลัง โดยตกลงร่วมกับเด็กนะให้เขามีส ่วนร่วมด้วย แต่เนื้อหาจะเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไม่กระโดดไป กระโดด มา ปกติโรงเรียนเขากำหนดให้ทำแผนส่งเป็นรายสัปดาห์ แต่ของพี่ที่จะ ทำเป็นรายคาบด้วยต่างหาก รายสัปดาห์ก็ทำส่งให้ฝ่ายวิชาการไป แต่ รายคาบจะเก็บเอาไว้สอนเด็กจะอยู่กับครู

ผู้วิจัย : ทำเป็นรายคาบก็เสียเวลามากซิคะ
 ก1 : อาจจะเสียเวลาน้อยแต่ให้ประโยชน์มาก เพราะแบบฟอร์มที่ต้องส่ง ฝ่ายวิชาการหัวข้อยังไม่ละเอียด เนื้อที่สำหรับบันทึกมีน้อยมาก แต่เรา ทำเป็นรายคาบจะสามารถลงรายละเอียดได้เยอะ เห็นขั้นตอนกิจกรรม สาระต่างๆมากมายเป็นการกำกับให้เราดำเนินกิจกรรมได้ครบตามแผน มีแผนเราก็อุ่นใจ ถ้าเมื่อไรไม่มีแผน พี่ว่ามันทำให้ซุนนุญมากกว่านะ และสังเกตดูการเรียนการสอนจะมีอุปสรรคมากกว่า หน้าที่ครูก็ต้องทำ แผนอยู่แล้วไม่ใช่เรื่องลำบากยากเย็นอะไร

ผู้วิจัย : เวลาเขียนแผนการสอนดูตัวอย่างจากที่ไหนบ้างมั๊ยคะ
 ก1 : เรื่องของแผนการสอน พี่ไม่ชอบเขียนแผนตามตัวอย่างที่อยู่ในคู่มือ ครูทั้งหมด พี่ว่าไม่ค่อยถูกต้อง แต่ไม่ได้ว่าคนที่เขียนตามนะเพียงแต่รู้ สึกว่าเขียนแผนตามตัวอย่างก็เหมือนลอกเขามา พี่อยากให้เลือกจำหน้าย คู่มือการเขียนแผนจัง เพราะทุกวันนี้เท่ากับเปิดช่องให้ครูใช้วิธีลอกๆ ลง มา แล้วก็ส่งกันไปยิงถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจคุณภาพของ

แผนเอาเป็นว่าแค่ส่งทันเวลาเป็นใช้ได้ แต่สำหรับพี ที่คิดว่าแผนการสอนควรมี “การปรับปรุงด้วยตัวเรา” เอง เพราะเราเป็นคนสอน และเรารู้จักเด็กของเราดี ดังนั้นมันจะเหมาะสมกว่าที่ลอกๆ ของคนอื่นมาทั้งหมด

ผู้วิจัย : แสดงว่าแผนของอาจารย์เป็นประเภทปรับปรุงมากกว่า “เลือกใช้” ตามตัวอย่างใช้มั้ยคะ

ก1 : จะพูดแบบนั้นก็ได้อีกส่วนหนึ่งที่ดูก่อนว่าถ้าจะปรับปรุงแผนควรทำอย่างไร ดูจากหลายๆ ที่ จากคุรุสภาดูเกณฑ์ด้านนี้ว่าจะต้องทำอะไร ดูเป็นแนวทางให้เห็นแต่รายละเอียด เราก็ศึกษาจากหลายๆ ที่ด้วย แผนของพีก็พัฒนาจาก สสวท. คือ มีองค์ประกอบทุกอย่างครบตามแผนแต่พีจะเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่หลากหลาย และขั้นการนำความรู้ไปใช้

(22 ธ.ค. 2542)

2. แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากขึ้น

จากการสังเกต และสัมภาษณ์พบว่า ในช่วงที่ 3 และช่วงที่ 4 นั้นแผนการสอนของ ก1 จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตลอดกิจกรรม เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากกว่าในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก1 เน้น “กระบวนการเรียนแบบร่วมมือ” (Co-Operative Learning) เทคนิค CIPPA และการเรียนแบบแข่งขัน ดังนั้นผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมเอง จนกระทั่งสามารถหาคำตอบได้ หรือค้นพบวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ ครูจะเป็นเพียงคนคอยสนับสนุน และจัดกิจกรรม จัดสื่อที่หลากหลายให้พร้อมสำหรับผู้เรียน

ผู้วิจัย : แผนการสอนที่ใช้ระหว่างครูกับผู้เรียนใครลงมือปฏิบัติมากกว่ากันคะ

ก1 : คิดว่าครูประมาณ 50% เด็กประมาณ 50% อาจจะเป็นเพราะเด็กเล็กมากไป เด็กแค่ ป.2 เท่านั้น ครูต้องคอยควบคุมกิจกรรมตลอด และต้องลงมือปฏิบัติเองด้วย แต่เราให้เด็กทำกิจกรรมทุกครั้งเพราะวิชาภาษาอังกฤษสำหรับเด็กเล็กๆ ต้องใช้เกม ใช้เพลง ใช้การออกท่าทาง ประกอบจะทำให้เขามีความสนใจมาที่ครูได้เป็นการควบคุมชั้นเรียน กิจกรรมเด็กเป็นการแบ่งกลุ่มเป็นแถวๆ ให้แข่งขันตอบ คำถามทั้งเดี่ยวทั้งกลุ่ม

(18 พ.ย. 2542)

ผู้วิจัย : แผนการสอนของอาจารย์เทอมนี้ (ช่วงที่ 3) เน้นใครลงมือปฏิบัติคะ

ก1 : เทอมนี้ยิ่งชัดเจนกว่าปีที่แล้วเพราะว่า พีใช้วิธีเรียนแบบ “ร่วมแรง

ร่วมใจ” “แบบแข่งขัน” ดังนั้นวิธีเรียนแบบนี้ไม่ใช่ครูเป็นคนทำแต่เด็กต้องทำ ดังนั้นทุกกิจกรรมในแผนต้องเน้นผู้เรียนมากๆ เพราะเขาต้องคิดหาคำตอบเอง ทำงานร่วมกันในกลุ่ม บทบาทของครู แค่คอยดูแลสังเกต จัดแหล่งเรียนรู้ให้เขามากๆ เท่านั้น รู้สึกว่าตัวเองพูดน้อยลงด้วยซ้ำไปค่ะ เหมื่อนี้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมมากกว่า 70%

(6 มี.ย. 2543)

- ผู้วิจัย : แผนของอาจารย์ ก1 ระบุว่าเน้นผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ จริงๆ แล้วเวลาสอนเป็นไปตามแผนมั๊ยคะ
- ผู้ช่วยฯ : พี่เห็นเด็กห้องอาจารย์มีกิจกรรมกลุ่มตลอดเวลาเนาะ ไม่ว่าอาจารย์เขาจะสอนวิชาอะไรกับเด็กชั้นไหน ก็จะเห็นแกสนใจหากิจกรรมมาให้เด็กทำได้ตลอด อย่างเหมื่นที่แล้วสอนเด็กเล็กวิชาภาษาอังกฤษก็เห็นเด็กสนุกสนานดี มีกิจกรรมเเยอะเหมือนกัน เช่น ร้องเพลง มีวาดภาพ ทำแบบฝึกทักษะ ออกมาแข่งขันหน้าห้อง ยิ่งมาช่วงปีนี้อาจารย์เขาสอนวิชาคณิตศาสตร์เรายิ่งเห็นผลงานของเขาชัดเจน ยิ่งเขากำลังทำอาจารย์ 3 ด้วย เรายังเห็นว่าแผนของอาจารย์จะมีกิจกรรมที่เน้นเด็กให้ลงมือปฏิบัติมาก แผนจะละเอียดมากเห็นกิจกรรมที่ให้เด็กทำตลอด เด็กๆ มีงานทำทั้งงานกลุ่ม งานหน้าห้อง งานโครงการน้อยๆ เป็นห้องเรียนที่มีชีวิตชีวา เด็กลงมือทำมากกว่าครู เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

(28 ก.ค. 2543)

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม 2543

ช่วงที่ 2 9 มกราคม 2543 - 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และตรวจดูร่องรอยหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพของ ก1 ใน 2 ช่วงนี้ดังนี้

สำหรับเทอมนี้ ก1 ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ห้อง พบว่า สื่อมีหลากหลายประเภททั้งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ เทป วีดิทัศน์ บัตรคำ แผ่นภาพ แบบฝึกทักษะ แบบฝึกหัด

- ผู้วิจัย : เวลาสอนเด็กเล็กจำเป็นต้องใช้สื่อมากน้อยแค่ไหนคะ
 ก1 : ยิ่งเป็นเด็กเล็กๆ ต้องใช้สื่อมาก พี่จะใช้ทั้งสื่อที่เป็นเพลง เด็กจะชอบ สื่อที่เป็นรูปภาพ บัตรคำ และบางที่เราใช้วีดิทัศน์เปิดให้เขาดูด้วย
- ผู้วิจัย : ใช้สื่อหลายๆ แบบนี้จะสอนทันเนื้อหาหรือคะ
 ก1 : สื่อที่ดีหลากหลายจะช่วยกิจกรรมของครูไปได้เร็วนะ เด็กจะเข้าใจง่ายด้วย
- ผู้วิจัย : สื่อที่เป็น “แบบฝึกทักษะ” ใช้ช่วงไหนคะ
 ก1 : เมื่อเด็กเสร็จกิจกรรมทั้งกลุ่มและเดี่ยวแล้ว เราให้เขาฝึก “ทำแบบฝึกทักษะ” เป็นงานของเขาด้วยตอนท้ายๆ ชั่วโมง

(1 ธ.ค. 2542)

นอกจากนี้ พบว่าสื่อของ ก1 เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้วย

- ผู้วิจัย : ใช้สื่อประเภทเดียวกันกับเด็กทุกคนหรือเปล่านั้น
 ก1 : ไม่หรอกค่ะ เราจะรู้ว่าเด็กคนไหนเก่ง คนไหนอ่อน คนไหนทำได้ หรือไม่ได้ด้วยสื่อประเภท “แบบเรียน” เวลาเราให้งานเขาเราจะมีเกณฑ์ข้อบังคับอยู่ทุกคนต้องทำได้เหมือนกัน สำหรับเด็กอ่อนให้เขาทำแค่เกณฑ์ที่กำหนดก่อน เช่น 3 ข้อ ทุกคนต้องได้ ส่วนเด็กเก่งให้เขาทำมากกว่า 3 ข้อ เขาอยากทำก็ขอเราก็ให้เขาทำตามใจเขา แต่งานที่ให้เป็นงานแบบเดียวกัน ถ้าเป็นไปได้ เราควรแบ่งงานเป็น 2 ชุด ตอนนี้อนุรักษ์แยกความแตกต่างของพี่คือ “จำนวนข้อ”

(19 ม.ค. 2543)

ก1 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ผู้เรียนมีส่วนในการใช้สื่อกับครูบ้าง จากการสังเกตหลายๆ ครั้ง พบว่า ในช่วงเวลาที่ครูสอน เรื่อง “The Zoo” ครูมีรูปสัตว์ต่างๆ ติดอยู่บนกระดาน แล้วครูมีบัตรคำให้เด็กเลือกนำไปติดให้ตรงกับภาพ โดยแข่งขันกันเป็นแถวๆ ใครติดบัตรคำได้ตรงกับภาพที่ครูให้ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน แต่พบว่า สื่อส่วนใหญ่ของ ก1 เป็นสื่อที่ครูทำเองมากกว่าประมาณ 60% อีก 20% จะมีบ้างที่ครูให้เด็กทำขึ้นเอง และอีก 20% เป็นสื่อสำเร็จ เช่น เทปเพลง, วีดิโอที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเอง

ผู้วิจัย : ทำอะไรอยู่คะอาจารย์
 ก1 : ทำบัตรคำภาษาอังกฤษไว้ให้เด็กใช้เรียนคะ
 ผู้วิจัย : ทำคนเดียวหรือคะ
 ก1 : ถ้าเป็นคำเขียนที่ตัวเอง แต่ถ้าระบายสีบางทีให้เด็กๆ ช่วยทำบ้าง พวกเด็กโตๆ ที่เขามีฝีมือระบายสีสวยให้เขาช่วยคํูรทำให้ง่องๆ ดูเด็กๆ เล็กๆ เขาชอบลือสีสวยๆ ส่วนภาพเราก็หาดัดมาติด เจอรูปสวยๆ ตาม นิตยสารก็เก็บเอาไว้มีโอกาสเราทำเอง

(1 ธ.ค. 2542)

ผู้วิจัย : เคยเห็นสื่อการสอนของอาจารย์ ก1 บ้างมั้ยะคะ
 ครูดวงใจ: เห็นบ่อยๆ เพราะพี่เขานั่งทำงานอยู่ห้องสมุด เวลาเรามาห้องสมุดก็ จะเห็นพี่เขานั่งทำสื่อ ตัดรูปภาพ ระบายสีเป็นประจำ

(27 ธ.ค. 2542)

ผู้วิจัย : เด็กเล็กๆ ช่วยอาจารย์ทำสื่อได้มั้ยะคะ
 ก1 : ทำได้บ้าง เคยให้เขาทำ Mind - Map ั้งกลุ่มและเดี่ยว ถ้าเป็นกลุ่ม จะมีเนื้อหาเยอะขึ้น ถ้าเป็นงานเดี่ยวจะเป็นภาษาอังกฤษ เป็นคำๆ เพียง 1 คำ เช่น เราให้เขาวาดรูปสัตว์แล้วมีคำสะกดอยู่ข้างล่าง เช่น รูปแมว เด็กอาจจะวาดเอง หรือบางทีเราให้เขาใช้ที่ปืมเป็นรูปแมว เรบอกเขาว่า ถ้าทำสวยๆ ครูจะเอาไปใช้กับห้องอื่น จะสลับกัน เด็กก็ ชอบที่งานของเขาจะไปโชว์ห้องอื่นด้วย"

(17 ก.พ. 2543)

ผู้วิจัย : สื่อการสอนของอาจารย์ ก1 เป็นอย่างไรบ้างคะ
 ผู้ช่วยฯ : มองในแง่ของความสวยงามถือว่าใช้ได้ อาจารย์เขาทำเอง เขามีฝีมือเป็นคนทำงานละเอียด เรียบร้อย สีสันทุกตาถูกใจเด็กดี ข้อ สำคัญทันสมัยนะ รูปภาพจะทันสมัยไม่โบราณเหมาะกับวัยและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก มองในแง่ความถูกต้องสอดคล้องกับแผนนั้น เท่าที่ ดูเวลาอาจารย์เขาเขียนแผนจะเห็นสื่อของเขาจะหลากหลาย ไป ดูเขาสอนจริงในห้องก็เป็นไปตามนั้นจริงๆ ไม่ใช่เขียนอย่างทำอย่างเรื่อนี้ ยืนยันได้

(7 มี.ค. 2543)

ช่วงที่ 3 ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2543

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และตรวจดูร่องรอยหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพของ ก1 ในช่วงนี้พบว่า สำหรับเทอมนี้ ก1 ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้น ป.5 และ ป.6 จำนวน 4 ห้อง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มีลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนมีดังนี้

ก1 เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ สัมพันธ์กับกิจกรรม และผู้เรียน

ผู้วิจัย : สื่อที่นำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมีวิธีพิจารณาเลือกใช้อย่างไร

ก1 : ดูก่อนว่าเนื้อหาบทนี้มี “จุดประสงค์” ว่าอย่างไร เช่น “ให้นักเรียนสามารถบอกชนิดของรูปสี่เหลี่ยมในแต่ละชนิดและลักษณะของรูปสี่เหลี่ยมต่างๆ ได้” เราก็จะใช้สื่อที่เป็น “แบบรูปสี่เหลี่ยมชนิดต่างๆ, บัตรข้อความชื่อชนิดของรูปสี่เหลี่ยม และแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน”

(24 พ.ค. 2543)

นอกจากนี้ สื่อที่ ก1 ใช้มีความหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน และเน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ พบว่า สื่อที่ใช้ในช่วงแรกนี้เป็นประเภท “หนังสือแบบเรียนคณิตศาสตร์” “ใบงาน” และ “แบบฝึกทักษะ” นอกจากนี้พบ “รูปภาพ” “บัตรคำ” “บัตรประโยคสัญลักษณ์” ด้วย แต่สื่อทั้งหมดที่กล่าวมามากกว่า 70% ครูเป็นผู้ทำ ผู้เรียนมีส่วนในการผลิตน้อย แต่มีส่วนในการใช้สื่อกับครูน้อย

ผู้วิจัย : สื่อที่ใช้สอนแต่ละครั้ง ใครเป็นคนทำคะ

ก1 : พี่ทำเองเป็นส่วนมาก เด็กทำน้อยมาก เนื่องจากเด็กไม่มีเวลาทำที่บ้านหรือที่โรงเรียนเวลาก็มีน้อย แค่นี้ใช้เรียนก็แทบจะไม่พอแล้วอาทิตย์หนึ่งเรียนเลขแค่ 2 วันเอง ถือว่าน้อยมาก ถ้าเรามัดแต่ให้เด็กทำเราก็จะสอนได้น้อยเพราะต้องใช้เวลาในช่วงโมงทำสื่อกัน

ผู้วิจัย : แล้วจริงๆ คิดว่า “ควรจะให้เด็กทำมั๊ย”

ก1 : จริงๆ แล้วที่ถูกต้องให้เด็กทำนะ เพราะเขาจะรู้สึกดีกว่า มีส่วนร่วมแต่ก็จะพยายามให้เขาทำมากๆ กว่านี้ ทุกวันนี้เด็กทำได้ไม่เกิน 30% หรือ

ผู้วิจัย : แล้ว 30% ที่เด็กทำ เด็กทำอะไรคะ

ก1 : บางทีเราตัดภาพมาให้เขาช่วยกันระบายสี แล้วเก็บเอาไว้ในซองเป็นกลุ่มๆ ของใครของมัน บางทีก็ให้เขาช่วยหารูปภาพมาให้ครู แต่ถ้าให้เขาทำมากจะไม่ค่อยได้ความร่วมมือเท่าไรนัก เพราะเด็กขาดความรับผิดชอบ

- ชอบ และบ่อยครั้งที่ผู้ปกครองขาดความสนใจ และให้ความร่วมมือกับการเรียนของลูก ห่วงเรื่องเศรษฐกิจครอบครัวมากกว่า
- ผู้วิจัย : แล้ว 70% ที่ครูทำเป็นสื่อประเภทไหนคะ
- ก1 : ประเภทงานพิมพ์ต่างๆ เช่น “ใบงาน” “แบบฝึกทักษะ” “บัตรคำ” “ประโยคสัญลักษณ์” “ใบความรู้” ครูจะเป็นคนทำเองทั้งหมดใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์เอา
- ผู้วิจัย : ทำบ่อยแค่ไหนคะ
- ก1 : “แบบฝึกทักษะ” “ใบงาน” ทำบ่อย ทำมาก ทำทุกครั้งที่มีการสอน เนื่องจาก “แบบฝึกทักษะ” เอาไว้ทบทวนความรู้ก่อนจะสอนทุกครั้ง ใช้ในชั้นนำสู่การเรียนรู้ หรือใช้ในชั้นการนำความรู้ไปใช้ และ “ใบงาน” จะมีไว้ให้เด็กทุกกลุ่มเวลาการทำงานเป็นกลุ่ม จะรู้ว่าต้องทำอะไรบ้าง เขาจะศึกษาขั้นตอนการทำงานจากใบงานที่ครูทำให้
- ผู้วิจัย : แล้วตัวอย่างใน “แบบฝึกทักษะ” มีแนวทางมาจากไหน
- ก1 : พี่ดูจากหนังสือหลายๆ เรื่อง Mac บ้าง จากสำนักพิมพ์ของ มศว. บ้าง เอกชนบ้าง เอาตัวอย่างของเขามาเลย มารวบรวมให้อยู่ในแผ่นเดียวกัน ให้เด็กทำเน้นให้เขาได้ปฏิบัติจริงมากกว่าตอบคำถามกับครูเท่านั้น หรือถ้ามีเวลาเราจะสร้างโจทย์เองแต่ไม่บ่อยนัก

(24 พ.ค. 2543)

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อแต่มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาน้อยพบว่า สื่อที่เป็นกระดาษ / รูปภาพ เมื่อเด็กมาใช้ตอนทำงานกลุ่ม หรือนำไปติดบนกระดานบ่อยๆ เกิดการชำรุด ครูจะเป็นผู้เก็บและรักษาเองเป็นส่วนมาก

- ผู้วิจัย : สื่อที่ชำรุด ใครเป็นคนดูแลรักษาคะ
- ก1 : โดยมาก มากกว่า 80% ครูจะเป็นคนดูแลเอง เพราะให้ทำมาเขายังไม่พร้อมที่จะทำเลย แล้วให้ไปซ่อมแซมที่บ้านเขาจะมีเวลาหรือ
- ผู้วิจัย : ให้ใช้เวลาอื่นทำซิคะ
- ก1 : บางครั้งพี่ก็ให้เด็กเขาช่วยทำกันตอนเย็นๆ หรือตอนที่มีความว่างแต่ก็ไม่ได้มากนักหรอก แต่พยายามให้เขาทำ เขาจะได้รักของ

(28 มิ.ย. 2543)

ช่วงที่ 4 ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน พ.ศ. 2543

สำหรับสื่อการเรียนการสอนของ ก1 ในช่วงนี้ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงขึ้นกว่าช่วงที่ 3 หลายประการ ที่เห็นได้ชัดได้แก่ “แบบฝึกทักษะ” จากเดิมที่นำตัวอย่างหนังสือต่างๆ มารวบรวมไว้แล้ว พิมพ์เป็นต้นฉบับ ได้มีการพัฒนาขึ้นโดยครูสร้างโจทย์ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนของตนเอง แต่ยังคงทำแบบเดียวไม่ได้แยกเป็นรายบุคคล ตามความสามารถที่แตกต่างกัน

- ผู้วิจัย : “แบบฝึกทักษะ” ช่วงนี้ทำอย่างไรคะ
 ก1 : ตอนนี้ เราสร้างโจทย์เองใหม่ เพราะโจทย์บางข้อในตัวอย่างจากหนังสือมันยากเกินไป
 ผู้วิจัย : “แบบฝึกทักษะ” ที่สร้างแยกตามความสามารถของผู้เรียนได้มั๊ยคะ
 ก1 : ขณะนี้เรายังคงใช้แบบเดียวกันทั้งห้อง ที่ถูกควรมีหลายแบบเพราะเด็กมีความสามารถแตกต่างกัน ถ้ามีเวลาควรจะทำหลายๆ แบบเด็กบางคนที่เรียนอ่อน เขาก็ทำไม่ได้ ทำได้แต่เด็กเรียนเก่งเราต้องหาเวลาทำขึ้นใหม่ อีกชุดสำหรับเด็กอ่อน ตอนนี้ทำได้อีกคือ ใช้เกณฑ์จำนวนข้อในการแยกเด็ก คือ กำหนดจำนวนข้อที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำไว้ ทุกคนต้องผ่านแต่ถ้าใครมีความสามารถให้ทำเพิ่มขึ้นตามต้องการได้อีก

(9 ส.ค. 2543)

จากการสังเกตและสอบถามเด็กพบว่า ในช่วงนี้เด็กจะมีโอกาสได้ใช้สื่อมากขึ้น สื่อยังคงหลากหลาย นอกจากนี้ ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้สื่อตามความรู้สึนึกคิดและการตัดสินใจของตนเองและของกลุ่มมากขึ้น สังเกตได้จากในช่วงที่มีการสอนเรื่อง “มาตราส่วน” สื่อของครูจะเป็นสื่อที่อยู่ใน และนอกห้องเรียน ตามความสนใจของผู้เรียน

- ก1 : ช่วงนี้ครูจะให้นักเรียนช่วยกันทำ Mind - Map เรื่อง “มาตราส่วน” ใครอยากจะทำเสนอเนื้อหาอะไรก็ได้
 ด.ญ.ผึ้ง : กลุ่มหนูขอไปห้องสมุดได้มั๊ยคะ หนูอยากทำขนาดพื้นที่ของห้องสมุด
 ด.ช.นพ : กลุ่มผมขอไปโรงอาหารนะครับ ผมจะทำโต๊ะกินข้าวในโรงอาหาร
 ก1 : ตกลงครูใช้เวลาทุกกลุ่มๆ ละ 20 นาที ศึกษาข้อมูลที่ต้องการมาให้มากที่สุดแล้ว ขึ้นมาบนห้องมาทำ Mind - Map กัน

(16 ก.ค. 2543)

- ผู้วิจัย : เวลาได้ออกไปทำงานนอกห้องเรียนชอบมั๊ย
 ด.ช.เบ็ม : ชอบครับ ชอบมากเลย ได้เล่นด้วยเปลี่ยนบรรยากาศดี ได้เห็นของจริง โดยเฉพาะได้ทำได้ดูในสิ่งที่กลุ่มเลือกเอง ใครอยากรู้อะไรไหนก็ไปศึกษาเรื่องนั้น

- ผู้วิจัย : แล้วศึกษายังไง ทำอย่างไร
- ด.ญ. นุจรี : ใช้วิธีถาม สัมภาษณ์ และขอเอกสารมาใช้ เช่น อยากรู้เรื่องดอกไม้
กลุ่มหนูไปธนาคารออมสินใกล้โรงเรียน เอาเอกสารมาดู เห็นของจริง
สนุกดีคะไม่น่าเบื่อ
(31 ก.ค. 2543)
- ผู้วิจัย : สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเป็นสื่อที่อยู่ในหรือนอกห้องเรียน
g1 : มีทั้งใน และนอกห้องเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และ
กิจกรรมที่ออกแบบไว้ เช่น ถ้าสอนในห้องสื่อก็จะอยู่ตามจุดศึกษาที่เรา
จัดเตรียมไว้รอบๆ ห้องเรียน เช่น ใบความรู้ ชุดการสอน แบบเรียน
หรือหนังสือของเอกชนต่างๆ แต่ถ้าบางกิจกรรมที่เราออกแบบไว้ให้ผู้
เรียนศึกษาเพิ่มเติมนอกห้องเราก็ต้องจัดเตรียมไว้ให้พร้อม และตรวจ
สอบว่าสามารถตอบคำถามหรือสนองความต้องการของเด็กได้จริง
- ผู้วิจัย : สื่อแบบไหนที่เรียกว่า ตอบสนองความต้องการหรือตอบคำถามของ
ผู้เรียนได้
- g1 : เป็นสื่อประเภทมองเห็น ได้ยิน รูปคล่าได้
(9 ส.ค. 2543)
- ผู้วิจัย : จุดศึกษาที่อยู่หลังห้องเห็นมีการทำรายงานของผู้เรียนเป็นเรื่อยๆ
อยู่ด้วยนี่คะ
- g1 : เป็นการประเมินผลอย่างหนึ่ง เราให้เขาเลือกทำเนื้อหาที่เขาสนใจ
ใครจะทำกี่บทก็ได้ ครูไม่บังคับ บางคนทำ 1 บท บางคนทำ 2 บท
สังเกตดูจะพบว่า ถ้าทำบทเดียวเนื้อหาจะละเอียด แต่ถ้าทำหลายบทก็ไม่
ค่อยลงลึกมากนัก ให้เขาทำเทอมละประมาณ 2 ครั้ง ก็เลยกลายเป็นสื่อ
ช่วยครูสอนได้อีก เขาเองก็เอามาทบทวนความรู้ก่อนสอบได้ นี่ก็กะว่าจะ
เอาไว้ให้รุ่นน้องที่จะขึ้นไป 6 ได้ใช้เรียนด้วยแต่จะเลือกเรื่องนำเสนอเนื้อ
หาที่ถูกต้องก่อน ไม่งั้นก็จะผิดกันเป็นรุ่นๆ
(30 ส.ค. 2543)

สื่อของ g1 ในระยะปลายๆ ช่วงที่ 4 จะพบว่า สื่อมีลักษณะเน้นกระบวนการปฏิบัติของผู้เรียน และเป็นสื่อที่เด็กสามารถทำได้ใกล้ตัวเป็นของจริง และเหมาะกับสภาพของข้อจำกัด เช่น ในช่วงที่มีการสอนเรื่อง “การนำเสนอข้อมูล” ครูให้นักเรียนคิดโครงงานคณิตศาสตร์มีทั้งหมด 8 กลุ่มๆ ละ 4 คน พบว่า เด็กแต่ละกลุ่มจะทำโครงงานที่ใกล้กับสิ่งที่ตนคุ้นเคย เช่น การมาสายของนักเรียน การปลุกต้นถั่ว จำนวนต้นไม้ในโรงเรียน จำนวนหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อกับครู เช่น การทำ Mind - Mapping เรื่องต่างๆ ในเนื้อหาวิชาที่เรียน นักเรียนจะทำ Mind - Mapping ของ

แต่ละกลุ่ม จัดไว้เป็นหมวดหมู่ในเรื่องเดียวกัน ติดไว้รอบๆ ห้องเรียน เด็กสามารถจะนำสื่อที่ตนเอง และเพื่อนๆ ช่วยกันสร้างขึ้นมาดูหรือทบทวนก่อนสอน หรือเวลาที่สนใจ นอกจากนี้ เด็กจะมี Mind - Mapping ที่เป็นผลงานเดี่ยวของแต่ละคนเก็บอยู่ใน Port - Folio ของตนเองอีกด้วย

- ผู้วิจัย : เวลาที่หนูจะทบทวนเนื้อหาก่อนสอบทำอย่างไร
- ด.ญ.ผึ้ง : จะดู Mind - Map ของตัวเอง เก็บอยู่หลังห้องเอามาดูได้ แต่มันจะไม่เยอะในแต่ละเรื่อง เพราะเนื้อที่น้อยครูจะให้ทำเป็นส่วนๆ ไม่ได้ทำทั้งหมด
- ด.ญ.เกสร: บางทีถ้าอยากดูเยอะๆ ก็มาดู Mind - Map หน้าห้องที่เป็นผลงานของกลุ่ม มีหลายเรื่อง จะดูเรื่องไหนก็หยิบมาดูเรื่องนั้น มีสีสันดี รูปใหญ่ด้วย ถ้าของเราไม่ละเอียดเราก็ดูของกลุ่มอื่นเพิ่มเติมได้
- ผู้วิจัย : ดูในหนังสือแบบเรียนไม่ดีกว่าหรือ เนื้อหาเยอะดีครบถ้วนด้วย
- ด.ช.อดุลย์: ดู Mind -Map ของเรา หรือของกลุ่มก็ได้ เพราะเราทำละเอียดเหมือนกัน แล้วก็อยู่ในแผ่นเดียวไม่ต้องพลิกหลายหน้า อีกอย่างมันภูมิใจเพราะเราทำเอง เปิดมาแต่ละเรื่องเราจะรู้ว่า เรื่องนี้เรามีหน้าที่ทำอะไร เรื่องนี้เรามีหน้าที่ทำอะไร มันเห็นฝีมือของเราเอง

(16 มิ.ย. 2543)

และพบว่า ก1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้สื่อ และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

- ผู้วิจัย : สื่อที่อาจารย์มาใช้นั้น ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลการใช้มากน้อยแค่ไหน
- ก1 : สื่อประเภท "เทคนิควิธีการ" เราให้เด็กมีโอกาสประเมินผลโดยครูจะทำแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธี "การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ" ในท้ายบทเรียนด้วยจะแจกเป็นใบๆ ให้เด็กเป็นคนให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 2 เราจะพบว่าเด็กชอบ / ไม่ชอบอะไรบ้าง เราก็จะนำข้อมูลมาปรับปรุงให้ดีขึ้น

(29 ส.ค. 2543)

ตารางที่ 10 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง“สื่อการเรียนการสอน”ของก1

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสอน ผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์ - สื่อหลากหลาย - สื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนบ้าง - สื่อเน้นเนื้อหาและการปฏิบัติ - ผู้เรียนได้ใช้สื่อ - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อบ้าง - ครูผลิตสื่อเองมากกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสอน ผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์ - สื่อหลากหลาย - สื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนบ้าง - สื่อเน้นเนื้อหาและการปฏิบัติ - ผู้เรียนได้ใช้สื่อ - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อบ้าง - ครูผลิตสื่อเองมากกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสอน ผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์ - สื่อหลากหลายทั้งสื่อวัสดุและสื่อเทคนิค มีการสร้างสื่อ “แบบสูตรคุณคนเก่ง” - สื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน - สื่อเน้นกระบวนการคิด เน้นปฏิบัติมากๆ โดยผู้เรียน ผู้เรียนใช้สื่อประมาณ 70% - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษาสื่อ - ผู้เรียนสามารถตอบคำถามของครูในรูปแบบของการทำ Mind - Mapping ได้แต่ยังมีน้อยชิ้น และเด็กใช้เป็นสื่อตอนสรุปความรู้หรือทบทวน 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการสอน ผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์ - สื่อหลากหลาย สื่อเน้นเทคนิคและวิธีการ - สร้างสื่อ “แบบสูตรคุณคนเก่ง” - สื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน - สื่อเน้นกระบวนการคิด เน้นปฏิบัติมากๆ โดยผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อมากกว่า 80% - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษา - ผู้เรียนสามารถตอบคำถามของครูในรูปแบบของการทำ Mind - Mapping และเด็กใช้เป็นสื่อตอนสรุปความรู้หรือทบทวน

(ต่อ)

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ			- ผลงานยังมีลักษณะคล้ายๆ กันในแต่ละกลุ่ม	- ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในรูปของการทำโครงการคณิตศาสตร์ - ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลการใช้สื่อบ้างเล็กน้อย
ระดับคุณภาพ	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2

จากการศึกษาผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในเรื่องที่เกี่ยวกับ “พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ” (มาตรฐานที่ 5) ของ ก1 นั้น พบว่ามีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับ 2

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

ช่วงที่ 1 **ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม 2543**

ช่วงที่ 2 **9 มกราคม 2543 - 9 มีนาคม พ.ศ. 2543**

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และดูร่องรอยหลักฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก1 ทั้ง 2 ช่วง พบว่า ก1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน “เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ” “ลงมือทำจริง” จะพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึด “เนื้อหาเป็นหลัก” ก1 เป็นผู้บอกความรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบหรือคำสั่ง การจัดกิจกรรมของ ก1 ทั้ง 2 ช่วงมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นฝึกทักษะ

1. ขั้นนำ

ครูจะทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน โดยใช้เพลงที่ครูเคยสอนไปแล้ว โดยนักเรียนเป็นผู้แสดง และปฏิบัติตามโดยทำทีละแถวเป็นกลุ่มๆ จำนวน 4 กลุ่ม จะเปิดเพลงประมาณ 1 - 3 เพลง ทุกครั้งก่อนที่จะมีการเรียนการสอนในแต่ละคาบ

- ผู้วิจัย : ก่อนเรียนหนังสือคุณครูให้หนูทำอะไรบ้างคะ
 ด.ญ.จอย: ครูให้ร้องเพลงแล้วแสดงท่าประกอบ
 ผู้วิจัย : มีใครทำบ้างคะ
 ด.ญ.แนน: ทำทุกคน ทำพร้อมๆ กัน ทำที่ละแถว
 ผู้วิจัย : ทำไมได้กร้องเพลงก่อนทุกครั้งไม่เสียเวลาหรือคะ
 ก1 : เด็กเล็กๆ เขาจะชอบร้องเพลง เราต้องเรียกความสนใจให้เขาพร้อม
 ก่อนเรียน เขาได้แสดงกิจกรรมเขาชอบ วันไหนถ้าไม่ได้เอาเพลงมาเปิด
 เขาจะถามว่า “คุณครูวันนี้เพลงหายไปไหน อีกอย่างไรในเนื้อเพลงหรือกิจ
 กรรมแสดงท่าประกอบเป็นการทบทวนความรู้เดิมที่เราสอนเขาในชั่วโมง
 ก่อน”

(29 ก.พ. 2543)

นอกจากนี้ ก1 พูดถึงจุดประสงค์ของบทเรียนที่กำลังจะเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจแต่เริ่มแรกก่อนทุกครั้ง

- ผู้วิจัย : ในตอนเริ่มต้นบทเรียนอาจารย์ได้สื่อสารให้ผู้เรียนเข้าใจถึงแผนการ
 เรียนและจุดประสงค์ของบทเรียนหรือไม่
 ก1 : จะบอกให้เด็กฟังทุกครั้งก่อน เด็กเล็กครูจะพูดให้ฟังให้เขาอ่านเองยังไม่
 ค่อยได้นัก
 ผู้วิจัย : บอกทุกครั้งเลยหรือคะ
 ก1 : บอกทุกครั้งให้เขาเข้าใจก่อนเป็นสิ่งแรก

(18 พ.ย. 2542)

2. ชั้นสอน

จะพบว่าในชั้นสอนของ ก1 จะสอนแบบ “บอกความรู้” และ “เน้นเนื้อหา” เป็นหลักและให้ผู้เรียน
 ปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง ผู้เรียนยังไม่สามารถทำตามความต้องการและความสนใจของตัวเองมาก
 นัก และช่วงแรกนี้มีการแบ่งกลุ่ม “แบบธรรมชาติ” ไม่ได้แบ่งแบบคละกลุ่มเด็กเก่ง เด็กปานกลาง หรือเด็ก
 อ่อน และใช้วิธีแบ่งแบบเป็นแถวๆ ตามจำนวนแถวในห้องเรียน แต่ในช่วงที่สอง จะมีการแบ่งกลุ่ม “แบบคละ
 กลุ่ม” กลุ่มละประมาณ 4 คน ผสมกับแบ่งแบบเป็นแถวๆ เหมือนช่วงๆ แรก โดยพบว่า การสอนจะสอนตาม
 แผนที่กำหนดไว้ทุกประการ มีการฝึกปฏิบัติทั้งเดี่ยว ทั้งกลุ่มสลับกัน ผู้เรียนมีโอกาสได้ออกมาแสดงหน้าห้อง
 ให้ครู และให้เพื่อนๆ ในห้องได้ดู

- ผู้วิจัย : ในแต่ละเทอมอาจารย์สอนเนื้อหาได้ครบตามที่กำหนดในหลักสูตรมั
 คะ
 ก1 : สอนได้ครบทุกเนื้อหาที่กำหนดในแผนการสอน จะมีบ้างที่บางครั้งสอน
 ไม่ทันแต่จะรวบรวมมาสอนในคาบต่อไป

- g1 : (ครูที่รูปภาพ) พูด 'Father' ฯลฯ
- นักเรียน : "Father" ฯลฯ (พูดตาม)
- ผู้วิจัย : เวลาเด็กอ่านออกเสียงแล้ว เราไม่ต้องสะกดคำให้เด็กฟังหรือคะ
- g1 : ไม่ต้อง เราอ่านอย่างเดียว แล้วบอกความหมาย ให้เด็กอ่านตามเด็ก ก็จะทำความหมาย Father แปลว่า พ่อ เราไม่เน้นการสะกดคำ หลัก สูตรยังไม่ต้องการให้เด็กสะกดพยัญชนะ เอาแค่รู้ความหมายสื่อสารเข้าใจพอ
- (22 ธ.ค. 2542)

และพบว่าในขณะที่สอนครูแสดงท่าทีกระตือรือร้น และพยายามถ่ายทอดเนื้อหา ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้เด็กเข้าใจบทเรียนก่อน และจะนำวิธีการสอนและกิจกรรมหลากหลายมาใช้เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนสู่บทเรียน

- ผู้วิจัย : เคยเห็นกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ g1 บ้างมั๊ยคะ
- ครูมณีรัตน์: เคยเห็นบ่อยๆ เนื่องจากที่เป็นครูประจำชั้นก็ต้องนั่งอยู่หลังห้องประจำ ก็เห็นอาจารย์เขายิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ เขาพูดดี พูดเพราะให้กำลังใจมีกิจกรรมเยอะหลายอย่าง มีทุกชั่วโมง เด็กสนุกสนานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ออกไปแสดงกิจกรรมหน้าห้อง ทุกคนได้ทำตลอด
- (5 พ.ย. 2542)

- ผู้วิจัย : ในขณะที่สอนอาจารย์ได้นำวิธีการสอนหรือกิจกรรมมาใช้หรือไม่
- g1 : เอามาใช้หลายอย่าง เช่น ร้องเพลง การแข่งขัน การตอบคำถาม การทำ Mind - Map เนื่องจากเด็กเล็ก กิจกรรมต้องมีหลากหลายเด็กจะได้ไม่เบื่อ เราต้องสนใจให้ทั่วทุกคน ไม่งั้นก็จะไม่สามารถดึงความสนใจของเขาให้อยู่กับครูได้นานๆ
- (22 ธ.ค. 2542)

จะพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจาก g1 จะมีคำถามและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามระดับความสามารถ กิจกรรมจะมีทั้งกลุ่มและเดี่ยว ครูจะไม่อยู่เฉยแต่จะตั้งคำถามต่อผู้เรียนสม่ำเสมอ และพบว่า ครูสนใจในการรับฟังคำตอบของเด็กทุกคน

- ผู้วิจัย : เวลาสอนอาจารย์มีวิธีดึงผู้เรียนทุกคนให้เข้ามามีส่วนร่วมในบทเรียนหรือไม่ อย่างไร
- g1 : โดยธรรมชาติวิชาภาษาอังกฤษ เป็นวิชาที่ใหม่สำหรับเด็กๆ เขาจะชอบ

ฟังอยู่แล้ว ครูจะพยายามพูดภาษาอังกฤษโดยสนทนากับเขาเป็นคำทักทายง่ายๆ แรกๆ มีบ้างที่เด็กจะอายครู แต่พูดบ่อยๆ และเราไม่ตำหนิหรือหัวเราะเยาะเขา เขาก็จะกล้าแสดงออก เด็กคนไหนที่ไม่ค่อยพูด ไม่แสดงออกเราต้องเข้าไปใกล้เขามากยิ่งขึ้น ค่อยๆ ให้เขามีบทบาทที่ละนิด จนเกิดความมั่นใจในที่สุด เขาก็จะเป็นผู้ร่วมแสดงอีกคนหนึ่ง ไม่ใช่มีบทบาทแค่นั่งฟังเท่านั้น

(17 พ.ย. 2542)

การตั้งคำถามบ่อยๆ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ ก1 ใช้ในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

- ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนของผู้เรียนอย่างไร
- ก1 : ข้อแรกง่ายๆ คือ ต้องตั้งคำถามบ่อยๆ เป็นระยะๆ และเราต้องสนใจรับฟังครั้งแรกเขาอาจจะตอบไม่ได้ แต่ครูต้องอดทน อย่าตำหนิ อย่าเบือนหน้า พยายามถามใหม่ ถามให้เขาคิดมากๆ คำถาม “อย่างไร” จะดีกว่า “อะไร” เพราะเด็กมีโอกาสตอบได้มากมายตามความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ครูจะคอยสนับสนุนและเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ขึ้น
- ผู้วิจัย : สำหรับเด็กเล็กๆ เราทำแบบนี้ได้หรือคะ
- ก1 : ได้ซี เด็กทุกคนมีเหตุผลตามประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ซึ่งแตกต่างกันออกไป เราต้องฝึกเขาแต่เล็กๆ นะแหละถึงจะดี ค่อยๆ ให้จนเต็มและถูกต้องในที่สุด

(17 ก.พ. 2543)

ในการประเมินผลการเรียนรู้ ก1 ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายในรูปของการแข่งขัน การตรวจงาน การตอบคำถาม และการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างเรียน

- ผู้วิจัย : เวลาประเมินผลการเรียนรู้นั้น อาจารย์ใช้วิธีอะไรบ้างคะ
- ก1 : ใช้บ่อยๆ ที่สุดคือ “การตรวจงานเด็ก” ทั้งงานกลุ่ม งานเดี่ยว และ “การแข่งขัน” ระหว่างที่มีการเรียนการสอน แล้วก็ “การตอบคำถาม” ของครู แต่ครูจะเป็นคนประเมินมากกว่า เด็กๆ ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้ร่วมประเมิน เพราะรู้สึกว่าเขายังเด็กนัก จะทำได้ก็มีในบางครั้งที่เราให้มีการพูดหรือสนทนาหน้าห้อง จะให้เพื่อนๆ ช่วยกันให้คะแนนบ้าง โดยมากเด็กๆ จะให้คะแนนกันเยอะ เขากลัวเพื่อนเสียใจถ้าให้น้อย แต่ขณะเดียวกันเราก็ต้องสอนให้เขารู้จักยอมรับผลการประเมินด้วย แล้ว

พยายามพูดให้กำลังใจและชี้แจงงานเขาให้สมบูรณ์ขึ้น เด็กเล็กๆ แบบนี้ เขาก็รับรู้ได้นะอย่ามองข้าม เราต้องสอนตั้งแต่เล็กๆ นะแหละถึงจะดี

(9 มี.ค. 2543)

3. ขั้นสรุป

ก1 มอบหมายงานหรือการบ้านโดยแจกกระดาษให้นักเรียนวาดภาพตรงกับเนื้อหาที่เรียน หรือถ้านักเรียนวาดภาพไม่ได้ ครูจะมีที่ปืมเป็นรูปภาพให้เด็กยืม แล้วให้เด็กเขียนคำกำกับใต้ภาพที่วาดพร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

ก1 : เด็กบางคนมีพัฒนาการการวาดภาพได้ดีนะ รายละเอียดอาจไม่ดี
นักแต่ดูภาพรวมๆ ก็สามารถอธิบายความหมายได้ เขาจะชอบระบายสี
เราให้เขาระบายสี

ผู้วิจัย : เด็กวาดภาพได้ทุกคนมั๊ยคะ

ก1 : บางคนวาดไม่ได้นะ เราจะให้เขายืมที่ปืม เช่น รูปดอกไม้ รูปดาว
รูปสัตว์ เขาก็จะปืมภาพแล้วเขียนคำศัพท์ใต้ภาพ

(18 พ.ย. 2542)

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นอกจากการสรุปความรู้โดยการมอบหมายงานแล้ว ในหลายๆ ครั้ง ก1 ยังใช้วิธีทบทวนความรู้ว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรจากงานหรือการบ้านที่ทำไปแล้ว

ผู้วิจัย : วิธีสรุปบทเรียนแต่ละครั้ง นอกจากใช้การมอบหมายงานหรือการบ้าน
แล้วอาจารย์ใช้วิธีอื่นอีกมั๊ยคะ

ก1 : ถ้ามีเวลาเหลือหลังจากที่เด็กทำงานเสร็จแล้ว ครูจะทบทวนสุดท้ายอีก
ครั้งว่าเรียนรู้อะไรไปบ้าง และงานที่ทำมีของใครที่ทำได้ดี เอามาโชว์ให้
เพื่อนดู แต่ผลงานที่ยังไม่ดี เราจะไม่พูดหน้าห้องว่าเป็นของใคร เพราะ
เด็กจะเสียใจ เราจะพูดแค่รวมๆ ว่าควรปรับปรุงอย่างไร จะไม่เสียกำลังใจกัน
แต่วิธีสรุปแบบนี้จะใช้ไม่บ่อยนัก เนื่องจากกิจกรรมที่ใช้กับการ
ทำงานตอนท้ายชั่วโมงก็แทบจะพอดีกันแล้ว แต่ถ้ามีเวลาจะใช้วิธีนี้ทันที

(17 ก.พ. 2543)

4. ขั้นฝึกทักษะ

ขั้นฝึกทักษะทั้ง 2 ช่วง ก1 จะให้เด็กได้ปฏิบัติจริงก่อน โดยให้ออกมาหน้าห้อง หรือตอบคำถามของครู ให้เพื่อนๆ ช่วยตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ ขั้นนี้จะมีทั้งเดี่ยว และกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีฝึกทักษะด้วยการลากเส้นโยงภาพ และคำให้ถูกต้องตรงกัน นานๆ ครั้งจะมีการทำ Mind - Mapping เป็นงานเดี่ยว

ครูเก็บไว้เป็นสื่อสอนห้องอื่นๆ พบว่า เด็กจะชอบถ้ารู้ว่าครูจะนำผลงานของตัวเองไปให้ห้องเรียนอื่นดู จะตั้งใจทำงานมากขึ้น

สำหรับการประเมินผล ครูจะประเมินผลผู้เรียนเป็นส่วนมากประมาณ 80% ประเมินโดยสังเกตการทำท่าประกอบ / ทำแบบฝึกทักษะ / แบบฝึกหัด

จะพบว่า บทบาทของ ก1 ในทั้ง 2 ช่วงเป็นผู้บอกให้นักเรียนปฏิบัติตามแบบ หรือคำสั่ง หรือข้อกำหนดมีการปฏิบัติงานโดยมีกระบวนการพัฒนาไปสู่ความสามารถในการคิดเอง ทำเอง ตัดสินใจเองได้ โดยมีความมุ่งมั่นที่จะลงมือทำ รู้จักกำหนดเป้าหมายของงานไปที่ผู้รับบริการ แต่พบว่า ยังไม่มีขั้นตอนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สำหรับบทบาทของผู้เรียนในทั้ง 2 ช่วง พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทุกคาบ โดยจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพียงแต่เป็นกิจกรรมตามแบบที่ครูกำหนดขึ้น ผู้เรียนยังไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมเองนัก

ช่วงที่ 3 ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก1 ในช่วงนี้ พบว่า การจัดกิจกรรมไม่เน้นเนื้อหา เป็นหลัก ไม่ยึดติดกับเนื้อหาวิชาที่ระบุในหลักสูตร บทบาทการสอนของ ก1 จึงไม่เป็น “ผู้บอกความรู้” แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามแบบ หรือตามคำสั่งแต่จะเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากๆ ให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพที่แท้จริงของตน

ผู้วิจัย : เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ปีนี้ (ป.6) ค่อนข้างมากหลายบท แล้วจะเรียนทันหรือคะ

ก1 : ตามหลักสูตรเนื้อหาแต่ละเทอมมาก แต่ที่คิดว่าปีนี้ต้องวางแผนการสอนใหม่ สอนอย่างไรให้เด็กสามารถบูรณาการ หรือโยงความรู้ในแต่ละเนื้อหาที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกันได้ เลยคิดว่าเด็กๆ ควรจะได้เลือกทำในสิ่งที่เขาต้องการ สนใจจริงๆ พี่เชื่อว่ามันจะช่วยให้เขาเกิดความตั้งใจศึกษามากขึ้น

ผู้วิจัย : แล้วที่ผ่านมาสอนอย่างไร

ก1 : ที่ผ่านมา (หลายปีแล้ว) เราเคยสอนคณิตศาสตร์ใช้วิธีอธิบาย และก็คิดว่าต้องสอนให้ทันกับเวลา เนื้อหาต้องหมดพอดี เวลาทวนแทบไม่มีปรากฏว่า เหนื่อยมาก ยิ่งสอนยิ่งเหนื่อยแล้วก็ได้ไม่ได้ผล เรามีหน้าที่บอกความรู้ให้เขาจำไปสอบ ปรากฏว่า ผ่านไป 1 สัปดาห์ก็กลับมาถามใหม่ ไม่รู้เรื่องแล้ว ลืมเลวมากๆ ครูเหนื่อย เด็กก็เหนื่อย ผู้ปกครองก็ต่อว่าทำไมลูกกลับไปบ้านทำการบ้านไม่เป็น คิดอะไรไม่ได้ให้คิดดอกเบี้ยง่าย ๆ ยังคิดไม่เป็น

- ผู้วิจัย : แล้วทำอะไรที่จะแก้ปัญหานี้
- ก1 : มันเป็นเรื่องที่ท้าทาย “ความเป็นครู” เราก็เลยคิดว่า เราจะ**ไม่บอก** เขาก็แต่ละจะคอยช่วยเหลือเขาไปเรื่อยๆ ให้เขาลงมือทำมากๆ ก็เลยคิดว่า ต้องมีเทคนิควิธีการสอนที่จะมาช่วยครูไม่ให้เหนื่อยในขณะเดียวกัน เด็กต้องสามารถคิดได้คิดเป็น และแก้ปัญหได้ด้วยตัวเอง
- (21 มิ.ย. 2543)

ดังนั้นจะพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก1 ในช่วงที่ 3 นี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนอย่างเห็นได้ชัด โดย ก1 เลือกเทคนิควิธี “การเรียนรู้แบบร่วมมือ” (Co-operative Learning) ผสมกับ CIPPA และใช้วิธีเสริมแรงแบบ “การเรียนรู้แบบแข่งขัน” เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกสนุกสนาน ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเกิดขึ้นในลักษณะของ “กลุ่ม” ที่ทุกกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียนด้วย

- ผู้วิจัย : อะไรเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ให้หันมาลองใช้วิธีสอนแบบใหม่
- ก1 : “เด็ก” เป็นจุดสำคัญ ที่ผ่านมามองรับว่าเราใช้ตัวเราเป็นหลักในการสอนมากไปเด็กมีหน้าที่รับฟังอย่างเดียว เขาก็จะจำไม่ได้ถ้านเราเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตไม่ได้ ถึงเวลาเอาไปใช้ไม่ได้จริงๆ ควรให้เด็กเป็นศูนย์กลางจริงๆ ตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ใช่เป็นศูนย์กลางแค่ชื่อเท่านั้น
- ผู้วิจัย : ทำไมถึงเลือกการสอนที่ใช้ Co-Operative Learning ทั้ง “CIPPA” และ “การแข่งขัน” ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคะ
- ก1 : พี่ว่าทั้ง 3 ส่วนนี้ไปด้วยกันได้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เราฝึกหัดเด็กให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม รู้สามัคคี รู้จักช่วยเหลือ เน้นจริยธรรม ส่วน CIPPA นำไปสู่การทำ “แผนที่ความคิด” (Mind-Mapping) ของกลุ่มที่ช่วยเหลือกัน เขาได้เรียนรู้เอง ทำเองจริงๆ “ส่วนการแข่งขัน” ทำให้กิจกรรมไม่ราบเรียบ สนุกสนาน มีการเสริมแรงให้เขามีรางวัลเป็น สติ๊กเกอร์ เป็นรูปดาว แล้วเราจะแปลงให้เป็นคะแนนของกลุ่มต่อไป
- ผู้วิจัย : ใครเป็นคนแบ่งกลุ่มคะ
- ก1 : ช่วงแรกนี่ครูแบ่งให้เอง เพราะครูรู้ว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถอย่างไร จะแบ่งกลุ่มละประมาณ 4 - 5 คน มีเด็กเก่ง 1 คน เด็กปานกลาง 2 คน เด็กอ่อนประมาณ 1 - 2 คน ครูจะให้เด็กเก่งมายืนหน้าห้องเท่ากับจำนวนกลุ่ม แล้วให้เด็กที่เหลือเข้ากลุ่มว่าจะอยู่กับใครตามความสมัครใจ แต่ก็ให้เด็กเก่งเขามีโอกาสเลือกด้วยนะ

(9 ส.ค. 2543)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก1 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป ขั้นฝึกทักษะ และขั้นนำความรู้ไปใช้แต่ละขั้นตอนของกิจกรรมมีรายละเอียดน่าสนใจดังนี้คือ

1. ขั้นนำ

ในขั้นนี้พบว่า ก1 จะใช้เวลาประมาณไม่เกิน 15 นาที เพื่อทบทวนเรื่องที่เรียนแล้วทุกครั้งก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่ โดยการทบทวนความรู้เดิมมี 2 ลักษณะ คือ ทบทวนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับเรื่องใหม่ และทบทวนแบบฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว คำถามที่พบในขั้นนำมีลักษณะการโยนคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแสดงออกมากขึ้น เช่น “ใครอ่านเรื่องนี้มาบ้างแล้ว” “ใครรู้มัยมาตราส่วนคืออะไร” “จุดประสงค์บนกระดานที่ครูเขียนใครตอบคำถามได้” “อยากรู้มัย”

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์ ก1 มาถึงห้องก่อนสอนทำอย่างไรคะ

ด.ช.หาญ : อาจารย์จะให้เล่นเกม ตอบคำถาม หรือบางทีมีแบบฝึกทักษะให้ทำเพื่อทบทวนเรื่องที่เรียนมาเมื่อชั่วโมงที่แล้ว บางครั้งก็ให้แข่งกันคิดเลขเร็วเป็นกลุ่มๆ บ้าง บางทีก็เป็นเดี่ยว

ผู้วิจัย : แล้วรู้ได้ไงว่าวันไหนจะทบทวนเนื้อหาเก่า วันไหนคิดเลขเร็วละคะ

ด.ญ.ทิพย์ : ถ้าเป็นเรื่องที่เรียนต่อกันยังไม่จบท อาจารย์ก็จะทบทวนของเก่า แต่ถ้าวินิจฉัยใหม่ อาจารย์ก็จะทบทวนโดยให้หัดคิดเลขเร็วคะ

(16 มิ.ย. 2543)

และพบว่าในขั้นนำ จะใช้สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ แบบฝึกทักษะ และการตั้งคำถาม และการแข่งขันจากการสังเกตของผู้วิจัยในขั้นนี้ช่วงแรกๆ ครูยังไม่สามารถควบคุมเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดได้ พบว่ามักใช้เวลาเกินจากที่กำหนดเกือบ 10 นาทีทุกครั้ง

ผู้วิจัย : ขั้นนำนี้พบข้อบกพร่องอะไรบ้างมัยคะ

ก1 : ที่พบคือ เราและเด็กยังควบคุมเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดไม่ได้ มักจะเลยเวลาทุกครั้ง อาจจะเป็นเพราะใหม่หัดหัด เด็กเพิ่งจะเริ่มเรียนแบบแบ่งกลุ่มคละกัน มีทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน เวลาให้ทำงานบางครั้งก็เลยมีปัญหา คนเก่งต้องคอยสอนคนอ่อน เพราะทั้งกลุ่มต้องเข้าใจเหมือนกัน ต้องสอนกันก่อนที่จะตอบคำถามครู คนอ่อนไม่ค่อยชอบทำงานจริงๆ คือ ไม่นั่นใจนั่นเอง กลัวเพื่อนไม่ยอมรับมากกว่า ช่วงแรกๆ เด็กเก่งในแต่ละกลุ่มจะโกรธครูมาก เคยพูดกับครูว่า “ทำไมต้องทำกับหนูแบบนี้ เอาคนที่โง่ที่สุด คนที่ขี้เกียจที่สุดมาอยู่กลุ่มหนู”

(6 มิ.ย. 2543)

ผู้วิจัย : แล้วใช้เวลานานมัยคะ กว่าจะทำให้เด็กแต่ละคนยอมรับกันได้

ก1 : นาน.....มาก (เน้นเสียงยาว) เพราะเขาเคยอยู่แบบเก่งกับเก่ง อ่อนกับ

อ่อนแยกกันชัดเจน ครูต้องใช้จิตวิทยาเยอะมาก พูดให้เข้าใจ พูดให้คน
เก่งต้องรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เก่งแล้วเห็นแก่ตัวมันไม่ดี ขณะ
เดียวกันก็ต้องให้กำลังใจให้คนอ่อนลุกขึ้นสู้ ไม่เป็นภาระของคนอื่น คน
เราทุกคนทำได้ทั้งนั้นถ้าตั้งใจจริง ครูอาจโชคดีตรงที่พวกเด็กๆ เขาเข้าใจ
และปรับตัวได้ไว หลังจากเดือนแรก ก็พบว่า ในแต่ละกลุ่มเด็กๆ
สามารถที่จะ “ทลายมาน” ที่ชั้นกลางระหว่างพวกเขาได้ด้วยตัวของพวก
เขาเอง ทำให้ทุกๆกิจกรรมดำเนินได้ไปตามแผนที่วางไว้

ผู้วิจัย : แล้วรู้สึกอย่างไรกับความสำเร็จขั้นแรก

ก1 : ดีใจที่สุด....ถือว่าเราชนะมากกว่าครึ่ง เนื่องจากวิธีการที่เราใช้มัน
เป็นแบบ “การร่วมมือ” ถ้ากลุ่มยังไม่ร่วมมือกันแล้วกิจกรรมจะเกิด
ประโยชน์อะไร ทุกอย่างก็จะหยุดอยู่กับที่เดินหน้าต่อไปไม่ได้

(21 มี.ย. 2543)

ผู้วิจัย : รมัยคะวิธีที่อาจารย์ใช้สอนพวกหนูเขาเรียกว่าวิธีอะไรแล้วสำคัญอย่างไร

ด.ญ. ผึ้ง : “เรียนแบบร่วมมือ” ค่ะ ทุกคนในกลุ่มช่วยกันไม่ว่าใครจะเป็นอย่างไร
หมายความว่าใครเก่ง ใครไม่เก่งต้องช่วยกัน เพราะต้องทำงานด้วยกัน
ทุกครั้ง เหมือน “ผึ้ง” ต้องช่วยกันทำรัง

ด.ช.อดุลย์: เหมือน “ปลวก” ครับ (หัวเราะ)

ผู้วิจัย : ชอบมั๊ย....สนุกมั๊ย

ด.ญ.ทิพย์: แรกๆไม่ชอบ หนูร้องไห้ทุกวัน หนูเคยบอกอาจารย์ด้วยว่า “ทำไมต้อง
ทำแบบนี้กับหนู” เบื่อค่ะ ทำให้หนูไม่ได้คะแนนกลุ่มจากการตอบคำถาม
เลย เพราะต้องคอยอธิบายให้พวก “เด็กไม่เก่ง” ฟังก่อน เพราะอาจารย์
จะเรียกใครในกลุ่มตอบก็ได้ ถ้าตอบผิดก็ไม่ได้คะแนน แต่อยู่ไปๆ หนูก็
เลยบอกเขาว่า ถ้าเขาไม่สนใจฟัง ตั้งใจเรียน หนูเป็นหัวหน้ากลุ่ม หนูจะ
ไม่ให้เขาอยู่ด้วยบางทีก็พูดไปเลยว่า “ไม่สนใจแล้วอยากโง่ก็โง่ไปเลย”

ผู้วิจัย : แล้วผลเป็นอย่างไร

ด.ญ.ฟ้าใส: อาจารย์ลอมถามเขาดูซิคะ หนูอยากรู้เหมือนกัน

ด.ญ.ทาญ: แรกๆ ผมก็ไม่ค่อยเชื่อหรอกครับ ก็คนมันไม่เคยทำได้นี่ ที่ผ่านมามีผมไม่
ค่อยตอบคำถามครู แต่ตอนนี้ไม่เหมือนกัน เพื่อนให้กำลังใจ ครูให้
กำลังใจ ตอบผิดก็ไม่ถูกว่า ผมก็ว่ามันก็สนุกดี ที่สำคัญผมได้มีโอกาส
ทำงานที่ผมถนัด ผมชอบวาดรูป ระบายสี ผมก็ช่วยเพื่อนส่วนนี้ได้ ผม
ดีใจที่ช่วยเพื่อนได้ เวลาเพื่อนๆ ทำงานแรกๆ ผมก็นั่งฟัง ได้ฟังมาก

ขึ้นๆ ผมก็เลยรู้ว่าเวลาทำงานต้องเริ่มต้นอย่างไร จริงๆ ทุกคนก็ทำได้ถ้ามีโอกาสและตั้งใจ

(16 มิ.ย. 2543)

2. ขั้นสอน

ในขั้นนี้ถือเป็นขั้นทำงานกลุ่มของเด็ก ก1 ในแผนจะกำหนดเวลาไว้ประมาณ 50 นาที โดยทุกครั้งที่สอน ก1 จะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนโดยเขียนบนกระดานดำให้เด็กเข้าใจตรงกันก่อนทุกครั้ง

ผู้วิจัย : เวลาจะสอนแต่ละครั้งอาจารย์ ก1 บอกวัตถุประสงค์ก่อนมั๊ยคะ

ด.ญ.มณี: จะบอกทุกครั้งคะ ไม่เคยเลยที่จะไม่บอก

ผู้วิจัย : แล้วรู้มั๊ยคะ ทำไมอาจารย์ ก1 ต้องบอกก่อนเรียนทุกครั้ง

ด.ช.เบิ้ม : เราจะได้รู้ว่า พอจบชม.นี้เราควรรู้อะไร เราจะได้รู้ว่าเราทำได้หรือไม่ได้ครับ

(16 มิ.ย. 2543)

ผู้วิจัย : จะพบว่าก่อนสอนทุกครั้ง ก1 จะเขียนจุดประสงค์ที่จะเรียนในแต่ละชั่วโมงบนกระดานดำ และจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจอย่างละเอียดและชัดเจนก่อน "ทุกครั้ง"

(การสังเกต / 28 มิ.ย. 2544)

พบว่า ก1 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาที่จะเรียนในแต่ละเทอมด้วย

ผู้วิจัย : ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกกิจกรรม / เนื้อหาการเรียนรู้น้อยแค่ไหน

ก1 : ทุกๆ ชั่วโมงแรกของการสอน ครูจะบอกกับนักเรียนว่า เทอมนี้หลักสูตรที่จะเรียนมีเนื้อหาอะไรบ้าง เราจะดูก่อนว่าเนื้อหาบทไหนที่มันสัมพันธ์กัน เราจะสอนต่อเนื่องกัน ส่วนเนื้อหาบทไหนที่มันเป็นเอกเทศไม่จำเป็นต้องเรียนเรียงต่อกันตามหนังสือ เราก็จะบอกเด็กว่าให้เขาตัดสินใจร่วมกันว่าจะเลือกเรียนเรื่องใดก่อนหลัง ข้อนี้สำคัญมากเพราะเป็นการวางแผนการเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน ถือว่าเป็นข้อตกลงร่วมกัน ให้เขามีโอกาสเลือกเองบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วกิจกรรมการเรียนการสอนล่ะคะ เด็กมีโอกาสเลือกได้บ้างมั๊ย

ก1 : เราจะถามเขาก่อนเหมือนกันว่า วันนี้เราจะทำอะไรกันดี ใครอยากทำ Mind - Map / ใครอยากเรียนเนื้อหาตามหนังสือ เด็กๆ ก็จะสรุปตกลงกันเองว่าจะเลือกแบบไหน ครูก็จะจัดให้ตามความต้องการของเขา

เราให้โอกาสเขาเลือกกิจกรรมนั้นหมายความว่า “เราต้องพร้อมสำหรับ
ทุกๆ กิจกรรม ครูมีวัตถุประสงค์และแหล่งความรู้พร้อมเพียงสำหรับพวกเขา
ซึ่งเราเตรียมล่วงหน้าทุกครั้ง

(21 มิ.ย. 2543)

ในชั้นสอนนี้จะพบว่า ก1 มีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ไว้ค่อนข้างหลากหลาย และเป็นไปตามที่
ระบุในแผนการสอนจริง และผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกับสื่อโดยตรง

ผู้วิจัย : คิดว่าบทบาทของตัวเองเปลี่ยนไปมัย

ก1 : เปลี่ยนไปมากๆ เพราะเราจะไม่สอน ไม่บอกความรู้แล้ว เราจะคอย
กระตุ้นแนะนำช่วยเหลือเขาให้เขาค้นหาความรู้ด้วยตัวเองมากๆ นั่นคือ
ครูต้องพร้อมที่จะมีแหล่งความรู้ให้เขามากๆ ไม่ใช่มีแค่หนังสือเรียนเล่ม
เดียวเหมือนที่ผ่านมา

ผู้วิจัย : ต้องเตรียมกิจกรรมและสื่อทุกชั่วโมงใช้เวลาช่วงไหนจัดเตรียมคะ

ก1 : จริงๆแล้วแผนการสอนที่เราเขียนจะเขียนระยะยาวอยู่แล้ว แต่มันไม่
ละเอียดนัก เราจะทำแผนรายคาบย่อยอย่างละเอียดอีกทีทุกครั้งที่จะ
สอนโดยใช้เวลาดอนเย็นแต่ละวัน และเสาร์ - อาทิตย์ เตรียมใบงาน
ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ แล้วก็แบบประเมินผลหลังเรียนเป็นรายจุด,
ประสงค์ด้วย

(28 มิ.ย. 2543)

จะพบว่า ชั้นสอนของ ก1 นั้น มักจะใช้วิธีให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบและสรุปความรู้โดยการทำ Mind -
Mapping เป็นส่วนมากประมาณ 70% และบางครั้งถ้าไม่มีการทำ Mind - Mapping ก1 จะสอนเอง และ
พบผู้เรียนสนใจกับการทำ Mind - Mapping มากกว่านั่งฟังครูสอน

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์ ก1 สอนหนังสือให้ทำ Mind - Map บ่อยมัยคะ

ด.ช.สุชน : บ่อยครับ

ผู้วิจัย : เบื่อมัย / เสียเวลามัย

ด.ญ.ฟ้าใส : ไม่เบื่อกะ สนุกดี เพราะหนูจะรู้เรื่องมากกว่าฟังครูบอก แต่ก่อน
(ปีที่แล้ว) หนูจำไม่ไหว

ด.ช.คม : สนุกครับ หลากหลายดี ได้ระบายสี บางครั้งได้ออกไปนอกห้อง
ด้วยไปวัดขนาดของจริง ไปดูสถานที่จริงผมชอบ แล้วผมได้ทำในสิ่งที่
ผมชอบ

ผู้วิจัย : ในกลุ่มมีคนเรียนอ่อนอยู่ด้วย หนูรู้สึกอย่างไรบ้างคะ

ด.ญ.ปาน : แรกๆ ก็เบื่อกะ แต่หลังๆ ก็ชินแล้ว และก็พยายามช่วยเขามากๆ

ผู้วิจัย : ช่วยเพื่อนอย่างไรคะ

- ด.ญ.เดี๋ยร์: หนูก็จะคอยบอกให้เขาอ่านหนังสือเวลาทำงานกลุ่ม เพราะเขาต้องทำด้วยเหมือนกัน คอยเตือน (ตี) เขาเมื่อเขาไม่ฟังครู เพราะจะตอบคำถามไม่ได้ และเวลาเราเข้าใจอะไร เราต้องอธิบายให้เขาฟัง แต่เขาก็ตีขึ้นนะคะ เดียวนี้ "คม" เขาช่วยออกไปรายงานหน้าชั้นได้ ช่วยตอบคำถามได้ หนูดีใจที่ได้ช่วยเพื่อน ได้ทำบุญด้วยคะ
- ผู้วิจัย : แล้วเขาเชื่อเราไหมเวลาเรบอกเขา
- ด.ช.อรรถ: ในกลุ่มผมบางที่ก็เชื่อ บางที่ก็ไม่เชื่อ แต่ผมบอกว่าถ้าเขาไม่ยอมทำงานจะเขียนชื่อเขาอยู่เป็นลำดับสุดท้าย แล้วจะบอกคุณครูว่า เขาไม่ทำงาน เขาก็จะช่วยครับ
- ผู้วิจัย : "คม" ละอยู่กลุ่ม "วาน" สนุกมั๊ย
- ด.ช.คม : สนุกครับ (หัวเราะ) ครูบอกว่าคนเราไม่ได้เกิดมาเก่งทุกคนแต่ขอให้มีความพยายาม ผมก็เลยกล้าที่จะตอบ เพราะถ้าตอบผิดครูก็ไม่ว่าครับ เพื่อนก็ไม่ว่า

(16 มิ.ย. 2543)

ก1 มักให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเอง มีการวางแผนการทำงานและค้นหาคำตอบเองได้โดยร่วมทำงานกันแบบกลุ่ม ผลงานของเด็กจะออกมาในรูปของการเชื่อมโยงความคิดด้วยการทำ Mind - Mapping และตลอดเวลาการทำงานมีการเสริมแรงด้วยวิธีการเรียน "แบบแข่งขัน" และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปตลอดเวลาในชั้นนี้ ก1 จะทำหน้าที่คอยชี้แนะ และสังเกตพฤติกรรมการทำงานของกลุ่ม มีการประเมินให้คะแนนเป็นระยะๆ ตลอดชั่วโมง

- ผู้วิจัย : เวลาให้เด็กทำ Mind - Map ครูทำอย่างไร
- ก1 : ครูไม่ต้องสอนแล้ว เราเพียงชี้แนะเขาคอยอำนวยความสะดวกให้เขาทำงานให้สมบูรณ์ตามที่เขาต้องการ ระหว่างเด็กทำงานเราต้องคอยเดินดูเขา ดูการทำงานโดยเราตกลงกับเด็กก่อนทุกครั้งว่า การให้คะแนนจะมี 5 เรื่อง ข้อ 1. การร่วมมือร่วมใจ 2. ตรงเวลา 3. มีวินัย / มรรยาท และผลงาน ตลอดจนการนำเสนอผลงาน ครูจะให้คะแนน 3 ข้อแรก ส่วน 2 ข้อหลัง ครูกับเพื่อนๆ จะช่วยกันให้คะแนน
- ผู้วิจัย : เวลาต้องทำ Mind - Map แบ่งงานกันอย่างไรคะ
- ด.ช.ปิยะ : เช่น เรื่อง "สมการ" มี 4 จุดประสงค์ 1. ความหมายของสมการ 2. สมการเป็นจริงหรือเป็นเท็จ 3. สมการที่มีตัวไม่ทราบค่า และ 4. คำตอบของสมการ เราก็จะแบ่งกันคนละหัวข้อ แล้วก็ไปหาหนังสือมาอ่าน บางทีก็เป็นหนังสือเรียน บางทีก็ไปความรู้ที่อาจารย์ ก3 ทำมาให้

- อยู่หลังห้อง แล้วเราก็จะสรุปส่วนของเรารองกระดาดฯ ต่างคนต่างทำ แล้วเราค่อยเอามาวาดลงกระดาดฯใบใหญ่ ช่วยกันระบายสีให้เรียบร้อย
- ผู้วิจัย : แล้วเรารู้เรื่องส่วนอื่นๆ ที่เราไม่ได้ทำได้อย่างไรคะ
- ด.ญ.นุจรี: ก่อนจะไปพูดหน้าห้อง เราต้องอ่านกันก่อน ใครรับผิดชอบเรื่องไหน ต้องอธิบายให้เพื่อนๆ ฟังก่อน เพราะถ้าออกไปพูดแล้วครูถามคนในกลุ่มตอบไม่ได้เราจะไม่ได้คะแนนทั้งกลุ่มคะ ถือว่าทุกคนไม่รู้เรื่องเหมือนกัน

(31 ก.ค. 2543)

และเมื่อมีการแสดงผลงานหน้าห้องทุกกลุ่ม ก1 จะให้เด็กมีโอกาสได้แสดงออกทุกคน คือ จะให้ทุกคนในแต่ละกลุ่มได้ออกมาหน้าห้อง แล้วมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน ในการแสดงผลงานแต่ละครั้งจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสเป็น "ตัวหลัก" ในการนำเสนอ

- ผู้วิจัย : เวลาไปพูดหน้าห้องเราจะรู้ได้ไงว่าให้ใครพูด ต้องเป็นคนที่เก่งที่สุดพูดใช้มัย
- ด.ญ.ผึ้ง : ไม่จำเป็นคะ ใครพูดก็ได้ บางทีหนูพูด บางทีเพื่อนพูด ทุกคนต้องรู้เรื่องเหมือนกัน บางทีถ้าคนไหนพูดซ้ำๆ อาจารย์ก็จะให้คนอื่นพูดแทนไม่ให้พูดอีก
- ผู้วิจัย : ถ้าให้คนไม่เก่งพูดแล้วได้คะแนนน้อยไม่เสียใจหรือ
- ด.ช.หาญ: ไม่ครับ คะแนนได้ใกล้ๆ กัน บางทีเราได้คะแนนจากวิธีอื่นแบบว่าการตอบคำถามมากๆ ก็ได้ไม่จำเป็นต้องจากการพูดหน้าห้องอย่างเดียว เพราะเวลารวมคะแนนท้ายชั่วโมงก็ได้ไม่แตกต่างกันมากอยู่แล้ว
- ด.ญ.ว่าน: "คม" เรียนไม่เก่ง เขาก็พูดได้คะ แรกๆ ให้พูดน้อยๆ เดียวนี้เขาพูดได้มากขึ้น เขากลับแสดงออกมากขึ้น แล้วดูท่าว่าเขาจะชอบด้วยคะ
- ด.ญ.เกสร: "พล" ก็เหมือนกัน เขาก็ช่วยตอบคำถามในกลุ่ม บางทีเขาตอบตลกดี ครูก็ไม่ว่า เพื่อนก็ไม่ว่า บางทีแบบว่าคนในห้องยังไม่มีใครตอบเลย เขาก็ตอบก่อนคนอื่น ตอบถูกด้วยนะคะ

(16 มิ.ย. 2543)

การประเมินผลการแสดงผลงานของผู้เรียน พบว่า ก1 จะให้โอกาสผู้เรียนได้ร่วมประเมินผลงานของเพื่อน โดยการออกคะแนนเสียง และทุกๆ ครั้ง ก1 จะสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และบูรณาการในหลายๆ วิชาลงไปให้แก่ผู้เรียนด้วย

- ผู้วิจัย : เวลาเด็ก Present งานเราต้องสอนอะไรเขาบ้างมัยคะ
- ก1 : การแสดงออกของเด็กพี่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อเขาทำงานเขาก็อยาก

โชว์ผลงานของเขา Mind - Map ทำให้เราเห็นความเป็นศิลปะ และการใช้ภาษาไทยของเขาอย่างชัดเจน บางทีเราดูถ้าไม่สมบูรณ์เราต้องให้เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ขึ้นครูและเพื่อน จะบอกทันทีเมื่อเขานำเสนอผลงานเสร็จแล้ว นอกจากนี้ การให้คะแนนเราก็ต้องสอนให้นักเรียนรู้จัก “ยอมรับผลงาน” ของตนเอง “แล้วต้องปรับปรุงแก้ไข” ขณะเดียวกันต้องสอนให้นักเรียนรู้จักน้ำใจนักกีฬา รู้จักความยุติธรรมด้วย ไม่ใช่ทำให้คะแนนกลุ่มอื่นน้อยๆ เพราะไม่ใช่กลุ่มเรา เราต้องสอนเขาตลอดเวลา

ผู้วิจัย : ผู้เรียนร่วมประเมินผลงานของเพื่อนอย่างไรคะ

ก1 : เวลาเพื่อนรายงานเสร็จ ครูจะถามว่า “เนื้อหาของเพื่อนสมบูรณ์ ถูกต้องดีมั๊ย ใครคิดว่าผลงานเป็นอย่างไรบ้าง” “ข้อดี ข้อเสียของกลุ่มนี้ใครจะเสนอแนะ” ทุกกลุ่มต้องช่วยกันดู ฟัง และถาม เพราะเราจะให้คะแนนในส่วนนี้ด้วย ดังนั้น เขาต้องนั่งฟังเวลาเพื่อนรายงานหน้าห้องเป็นการคิดทำゃทวนหลายๆ รอบ เพราะต้องฟังหลายกลุ่ม กลุ่มที่รายงานจะถามเพื่อนๆ ว่าจะให้กี่คะแนนคะ คะแนนกลุ่มที่ได้มาจากกรายกมือของเพื่อนๆ นั่นเอง

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนเขายอมรับการประเมินหรือคะ

ก1 : แรกๆ ก็ทำหน้าบึ้งเวลาได้คะแนนน้อย แต่ครูต้องคอยสอนเขา “อย่างทำหน้าบึ้ง ต้องยอมรับคำตัดสิน คำวิจารณ์ของกลุ่มอื่นด้วย” พอมาหลังๆ เขาก็ดีขึ้น แต่ธรรมชาติของเด็กเขาไม่กดคะแนนเพื่อนมาก หรอกจะหนักกันไม่เกิน 1 - 2 คะแนนเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลอะไรมากนัก เนื่องจากครูก็ใช้คะแนนของครูด้วย ไม่ใช่ใช้แต่คะแนนที่เด็กประเมินเท่านั้น แต่เราต้องให้ “เกียรติ” เด็กคือ เอาคะแนนที่เขาประเมินมารวมตัดสินคุณค่าด้วยเช่นกัน

(6 มิ.ย. 2543)

พบว่าผลงาน Mind - Mapping ของเด็กจะถูกรวบรวมเป็นเรื่องๆ แล้วติดไว้รอบๆ ห้องเรียนและมีการถูกนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้อีก เมื่อเด็กต้องการทบทวน หรือเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่

ผู้วิจัย : ทำ Mind - Map เยอะอย่างนี้ ได้ใช้บ้างมั๊ยคะ

ด.ช.อรรถ: ได้ใช้ตอนที่เราจะทบทวน บางทีไม่ต้องดูในหนังสือเรียน ดูผลงานของเรา ของเพื่อนได้ อยู่ในแผ่นเดียวทั้งเรื่องไม่ต้องเปิดหลายๆ หน้าเหมือนในหนังสือ

ก1 : บางทีกลุ่มไหนทำได้สวย เราก็จะนำมาใช้กับห้องอื่นได้ เพราะบางที่เรียนไม่เท่ากัน เด็กก็รู้สึกดีใจที่ผลงานของเขาถูกเอาไปใช้เป็นตัวอย่างสำหรับห้องอื่น กลายเป็นความภาคภูมิใจในผลงาน พบว่าเขาจะตั้งใจทำงานมากขึ้น

(24 พ.ค. 2543)

ในช่วงนี้ผลงานของนักเรียนยังมีลักษณะการเน้นความรู้ความจำ และเนื้อหาตามตัวอย่างหรือตัวแบบพบได้จาก ตัวอย่างและเนื้อหายังมีลักษณะคล้ายกับในแบบเรียนหรือตัวอย่างที่เด็กใช้ดูประกอบ ที่เห็นได้ชัดคือ นิยาม ความหมายมักจะใช้ภาษาตามแบบเรียน และความคิดสร้างสรรค์ยังไม่พบในหลายๆ กลุ่ม

ผู้วิจัย : ผลงานของเด็กเป็นไงบ้างคะ

ก1 : ยังไม่เป็นที่พอใจนัก เขายังไม่สามารถสรุปออกมาเป็นความคิดรวบยอดเป็นภาษาของตัวเองได้ ยิ่งคล้ายๆ ตัวอย่างมากไป เราคาดหวังในระดับนั้นให้เขาสรุปออกมาเป็นความคิดของกลุ่ม ทำให้เราต้องพยายามศึกษารูปแบบ หรือเทคนิคที่จะทำให้เขาสามารถคิดออกมาเป็นความคิดรวบยอดให้ได้ เป็นโจทย์ที่ท้าทายมาก

ผู้วิจัย : เนื้อหาทั้งหมดที่หนูเขียนลงใน Mind - Map หนูได้มาจากไหนคะ

ด.ช.อรรถ : ถ้าเป็นความหมายก็อ่านมาจากหนังสือเอามาเขียน แต่ถ้าเป็นตัวอย่างคล้ายๆ หนังสือเปลี่ยนแค่ตัวเลขครับ

ด.ญ.ชิตชนก : ความหมาย บางทีหนูก็เขียนกันเอง บางทีหนูก็เขียนตามหนังสือ แต่ถ้าเป็นตัวอย่างหนูจะเปลี่ยนตัวเลข หรือเปลี่ยนตัวอักษร แต่จะทำโจทย์คล้ายๆ หนังสือค่ะ

(24 พ.ค. 2543)

3. ขั้นสรุป

ก1 จะใช้การสรุปความรู้หลากหลายวิธี แต่จะเป็นการสรุปความรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุป และลงมือปฏิบัติ เช่น การแจกใบงาน การตอบคำถาม การแสดงผลงานหน้าห้อง เขียนสรุปลงในสมุดจดงาน หรือทำแบบฝึกทักษะ โดยครูให้นักเรียนช่วยกันทำภายในกลุ่ม และบางครั้งคัดเลือก ผลงานที่ดีที่สุดติดบนกระดานดำ และเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน

ผู้วิจัย : มีวิธีสรุปความรู้หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งอย่างไรบ้างคะ

ครู : การสรุปความรู้ของเด็กเราทำได้หลายวิธี เด็กจะได้ไม่เบื่อ ไม่ใช่สรุปแค่ตอบคำถามจากครูเท่านั้น บางทีเราให้เพื่อนถามแทนครูบ้าง ให้ทำตามใบงาน แบบฝึกทักษะ ทุกคนในกลุ่มต้องช่วยกัน

(24 พ.ค. 2543)

4. ขั้นฝึกทักษะ

ในขั้นนี้พบว่า ก1 จะจัดทำแบบฝึกทักษะให้เด็กทำ หรือทำแบบทดสอบ หรือบางที่ฝึกทักษะโดยให้ “เพื่อนสอนเพื่อน”

ก1 : การให้ “เพื่อนสอนเพื่อน” เป็นการตรวจสอบเขาได้ว่า เขามีความเข้าใจในเรื่องที่ทำมาน้อยแค่ไหน เขาสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้มายน้อยแค่ไหน ผลงานดูจากการที่เพื่อนทำได้ ตอบคำถามครูได้ ครูชมเชยคนสอนเขาก็มีกำลังใจ คนเรียนก็ได้รับประโยชน์ เพราะบางที่เด็กเขาวัยใกล้กันเขาก็คุยกันภาษาใกล้เคียงกัน อาจจะเข้าใจได้ง่ายกว่าฟังครู เราต้องยอมรับด้วย”

(6 มิ.ย. 2543)

5. ขั้นนำความรู้ไปใช้

ในขั้นนี้จากการสังเกต และสัมภาษณ์พบว่า ขั้นนำความรู้ไปใช้ของ ก1 นั้นเน้นการทำแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนคณิตศาสตร์เป็นหลัก แต่จะให้จำนวนข้อไม่เท่ากันตามความแตกต่างของผู้เรียน

ผู้วิจัย : เด็กนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ด้วยวิธีไหนคะ

ก1 : ยอมรับว่าในขั้นนี้ เราให้เด็กทำแต่แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเท่านั้น ที่จริงเราอยากให้เด็กทำโครงการคณิตศาสตร์ เลยคิดว่าจะให้เขาเริ่มทำโครงการประมาณเดือนหน้า ระหว่างนี้เราให้เขาเริ่มศึกษาปัญหาที่เขาต้องการรู้ก่อน แล้วดูว่าเขา นำความรู้ที่ได้เรียนแต่ละบทไปใช้ได้อย่างไร ตอนนั้นเราถึงจะเห็นจริง แต่ที่ทำไม่ได้เพราะเวลาน้อย เด็กมีกิจกรรมค่อนข้างมาก ตอนเย็นเด็กก็ต้องเรียนพิเศษก่อนกลับบ้าน โอกาสที่เด็กจะเจอกันมีค่อนข้างน้อยมาก การทำงานกลุ่มจึงไม่มีโอกาสเกิดขึ้นในช่วงนี้

(21 มิ.ย. 2543)

ช่วงที่ 4

ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน 2543

ในช่วงนี้ ก1 ยังคงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 5 ขั้นตอน และยังคงใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ การทำแผนที่ความคิด (Mind - Mapping) และการเรียนแบบแข่งขัน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นเดียวกับช่วงที่ 3 เป็นหลัก แต่จากสังเกตและสัมภาษณ์กับเพื่อนครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เรียน จะพบว่าผู้เรียนของ ก1 มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและน่าสนใจหลายประการ ดังนี้

1. ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอดได้มากขึ้น

ในช่วงนี้พบว่า g1 ลดบทบาทการสอนน้อยลงมาก แต่จะวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นกว่าทุกๆ ช่วง มีการจัดแหล่งเรียนรู้ และวัสดุดิบให้พร้อมสำหรับการเรียนการสอน มีการใช้คำพูดที่กระตุ้นยั่วให้ผู้เรียนมุ่งค้นหาคำตอบได้มาก คำถามที่พบบ่อยๆ เช่น “อะไร” “ทำอะไร” จะไม่สนใจหรือให้ความสำคัญกับเรื่องความถูกต้องของภาษาที่ผู้เรียนลอกจากหนังสือแล้วเขียนลงใน Mind - Mapping พยายามเน้นให้ผู้เรียนเขียนภาษาตามความเข้าใจ แต่คงไว้ซึ่งความถูกต้อง ผู้สอนเน้นการเสริมแรงให้คำชมเชยมากๆ นอกจากนี้การแสดงท่าทางกระตือรือร้น และพยายามถ่ายทอดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนชัดเจน ตลอดจนมีการแก้ไขผลงานร่วมกับผู้เรียนในทางสร้างสรรค์มากขึ้น

ผู้วิจัย : เดี่ยวนี้เวลาเขียนความหมาย หรือยกตัวอย่างต้องดูตามหนังสืออีกมัย
 ด.ญ.ทวาน: พวกหนูจะสรุปเองเข้าใจอย่างไรก็เขียนแบบนั้น แต่จะอ่านหลายๆ อ่านหลายๆ เทียบ แล้วคิดเองว่าจะเขียนอย่างไรตามที่เราเข้าใจและตกลงกันไว้เขียนแล้วเพื่อนต้องเข้าใจด้วย เวลาที่เราออกไปพูดหน้าชั้น ตัวอย่างก็คิดเอาเองตั้งใจเองได้บ้าง ครูไม่ว่าแต่จะบอกว่าควรเขียนอย่างไรถึงจะสื่อสารให้คนเข้าใจได้ สอนเรื่องภาษาไทยไปด้วย
 (24 พ.ค. 2543)

ผู้วิจัย : ผลงานของเด็กในช่วงนี้แตกต่างจากที่ผ่านมาอย่างไรบ้าง
 g1 : ถือว่าดีกว่าตอนต้นๆ เหมอขึ้นมาก มีหลายๆ กลุ่มที่เขาเริ่มจะเขียนนิยาม หรือความหมายเป็นภาษาของเขาเองตามความเข้าใจได้ จะไม่เหมือนในหนังสือเรียนอีกแล้ว ตรงนี้ถือว่าเป็นความสำเร็จที่เราต้องการให้เกิดขึ้น เช่น เราสอนเรื่อง “มาตราส่วน” เราถามเขาว่า “มาตราส่วน” คืออะไร ในหนังสือเรียนไม่มีความหมายให้ แต่เด็กสามารถตอบเราได้ว่า “มาตราส่วน คือ รูปย่อ” เราถือว่าใช้ได้ มันเป็นบทสรุปที่เขาสามารถหาคำตอบได้เองจากการอ่าน การทำหลายๆ

ผู้วิจัย : สรุปว่า ผลงานของเด็กที่เด็กสรุปเป็นความคิดรวบยอดได้เองมีมากน้อยแค่ไหน
 g1 : สำหรับตอนนี้ถือว่ามากกว่า 60 % ที่เด็กหลายๆ กลุ่มทำได้ซึ่งเราต้องใช้เวลาพัฒนาเขาไปอีกเรื่อยๆ คิดว่าน่าจะดีขึ้น
 (9 ส.ค. 2543)

2. ผลงานของผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และทันเวลาที่กำหนด

จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองมากขึ้น ในช่วงนี้พบว่ามากกว่า 80% ที่ผู้เรียนจะเรียนแบบค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การทำ Mind - Mapping จะช่วยให้ผู้เรียนได้ขยายความรู้

ความคิดมากขึ้น การดูผลงานของเพื่อนๆ การรับฟังคำวิจารณ์ ข้อเสนอแนะจากเพื่อนและครู ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาผลงานได้มีคุณภาพมากขึ้น และพบว่าผู้เรียนสามารถทำงานได้ทันเวลาที่กำหนด มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนขึ้น และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบได้เอง

ผู้วิจัย : ในระยะหลังนี้ผลงานของเด็กเป็นอย่างไรบ้างคะ
 ก1 : ถือว่ามีการพัฒนามาก โดยเฉพาะเด็กสามารถใช้ความสามารถทางภาษา และศิลปะได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องเวลาเด็กจะสามารถควบคุมเวลาการทำงานได้ดีขึ้นมากๆ แต่ก่อนมักจะทำไม่ทัน เดี่ยวนี้จะทำทันและยังมีเวลามาดูรายละเอียดได้มากขึ้น

(31 ก.ค. 2543)

ผู้วิจัย : เดี่ยวนี้เวลาหนูทำ Mind - Map ผลงานเป็นที่พอใจหรือยัง
 ด.ญ.เดียร์ : พอใจขึ้น ทำได้ทันเวลา หนูว่ารูปของกลุ่มหนูสวยขึ้น
 ผู้วิจัย : อะไรที่ทำให้คิดว่าผลงานของกลุ่มดีขึ้น
 ด.ช.แว่น : อาจเป็นเพราะทำบ่อยๆ ทำแทบทุกชั่วโมง มันชิน เราจะรู้ว่าเวลาจะทำงานกลุ่ม ใครต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร แต่ก่อนยังแบ่งงานไม่เป็น ทำให้ไม่ทันเวลา ต้องทำตอนท้ายชั่วโมงบ้าง ตอนเย็นๆ บ้าง
 ด.ญ.ว่าน : เวลาดูเพื่อนรายงานหน้าห้องบ่อยๆ เราก็จะรู้ว่าที่ดีเป็นอย่างไร กลุ่มไหนเขาทำอย่างไรรูปออกมาสวย เราก็เอามาเป็นตัวอย่างได้
 ด.ช.กบ : ไม่ใช่เป็นตัวอย่าง บางทีผมก็ทำเอง คิดเองได้ เราเห็นหลายๆ กลุ่มเราก็มาดัดแปลงได้

(4 ก.ย. 2543)

3. ผู้เรียนสามารถประเมินปรับปรุง และยอมรับความสำเร็จของผลงานได้

ในช่วงนี้พบว่า ผู้เรียนจะเริ่มมีหลักเกณฑ์ในใจสำหรับการประเมินผลงานของเพื่อนๆ จะใช้หลักเกณฑ์มากขึ้นมากกว่าใช้อารมณ์เช่นช่วงที่ผ่านมา ตลอดจนสามารถวิจารณ์ผลงานในเชิงสร้างสรรค์ และยอมรับคำวิจารณ์ในผลงานของตนเองได้มากขึ้น

บทบาทของ ก1 ในช่วงนี้พบว่า ครูจะคอยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคน ให้รู้จักรับฟังความคิดเห็น และชื่นชมความยินดีหรือความสำเร็จ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงงานของตนให้สมบูรณ์ขึ้นเรื่อยๆ

ผู้วิจัย : เวลาเด็กๆ ประเมินผลงานของเพื่อนๆ เขาทำอย่างไรกันคะ
 ก1 : เท่าที่สังเกตพบว่า เวลาเพื่อนๆ รายงานหน้าชั้นเสร็จ เขาก็จะมีคำถามเพื่อน "ทำไมเป็นอย่างนั้น" "ทำไมไม่เขียนแบบนี้" "ตรงนี้ตัวอย่างผิดหรือไม่" เราสังเกตดูพบว่า เขาเริ่มจะมองรายละเอียดความถูกต้องของเนื้อหามากกว่าศิลปะความสวยงามเท่านั้น

(31 ก.ค. 2543)

- ผู้วิจัย : เวลาเพื่อนออกมาพูดหน้าห้องเราดูอะไรเขาบ้างก่อนให้คะแนนเพื่อน
 ด.ช.แว่น : ดูว่าเขาโยงเส้นอย่างไร เขาเขียนถูกไหม
 ด.ญ.ว่าน : ดูตัวอย่างด้วยบางที่เขายกตัวอย่างผิด เช่น เขียน $g \times 3 = 6$ แต่เขา
 บอกว่า Δ เป็นตัวแปรของสมการ มันไม่ถูก ที่ถูกต้อง g เป็นตัวแปร
 สลี่ยเขาจะรีบเขียนค่ะ
- ผู้วิจัย : เวลาเพื่อนๆ ให้คะแนนยอมรับได้มั๊ย
 ด.ช.หาญ : แต่ก่อนไม่ค่อยชอบ ผมว่าเขาชอบแก้งให้คะแนนไม่ยุติธรรม ชอบ
 กลุ่มไหนให้คะแนนมาก ไม่ชอบแก้งให้คะแนนน้อย โดยเฉพาะพวกผู้
 หญิงชอบให้คะแนนน้อย เขาหาว่าพวกผมเกเร แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยเท่าไร
 เพราะเรารู้ตัวเองก่อนแล้วว่า เราควรได้เท่าไร 17, 18 อยู่ในใจ ถ้าเราตั้ง
 ใจทำเราจะได้คะแนนดี ถ้าครั้งไหนเราไม่ตั้งใจทำ งานมันก็ออกมาไม่
 สวย ตัวอย่างก็ไม่ดี เราก็ให้คะแนนในใจแล้ว ผมก็ไม่โกรธเวลาเขาให้
 คะแนนน้อย บางทีมาดูมันก็จริงอย่างที่เพื่อนๆ พูดครับ (หัวเราะ)
- ผู้วิจัย : เวลาเพื่อนๆ ประเมินผลงานครูทำอย่างไร
 ด.ญ.เดียร์ : อาจารย์ ก1 จะบอกว่า “อย่าทำหน้าบึ้ง อย่าทำหน้างอ” (หัวเราะ) ให้
 ฟังคำวิจารณ์แล้วดูว่าเป็นอย่างไรที่เขาพูดหรือไม่ มีคนดูยอมดีกว่าไม่มีคน
 ดู อาจารย์จะคอยบอกว่า อย่าโกรธเพื่อนเวลาเพื่อนให้คะแนนเราน้อย
 และอย่าให้คะแนนคนอื่นน้อยเมื่อรู้สึกไม่พอใจ เพราะไม่ยุติธรรม อีก
 หน่อยจะเป็นคนใช้แต่อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการทำงาน
- ผู้วิจัย : แล้วเวลาเพื่อนเขาบอกว่างานกลุ่มหนูไม่ดีตรงนั้น ตรงนี้ หนูทำ อย่งไร
 ด.ช.กบ : เวลาเขาบอกว่าผมยกตัวอย่างผิด ผมก็จะระวังขึ้น บางทีรูปของผมสีไม่
 สวย ผมจะถูกกลุ่ม 1 เขาระบายสีสวย มีคนเก่งอยู่ ผมก็จะดูว่าเขาทำ
 อย่งไร แล้วผมก็หัดทำ มันก็ดีขึ้นเองในคราวหน้า อาจไม่สวยเท่าเขาแต่
 สวยกว่าเท่า

(4 ก.ย. 2543)

4. ผลงานของเด็กที่เรียนอ่อนเริ่มมีปรากฏให้เห็น

จากการเรียนแบบร่วมมือกัน จะพบว่า ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน สมาชิกทุกคนช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนความสำเร็จของกันและกัน คนเก่งมีหน้าที่ช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า คนที่อ่อนมีกำลังใจ เพราะตัวเองมีความสำคัญสำหรับกลุ่ม ทำให้คนอ่อนกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น กล้าแสดงออก และได้เริ่มลงมือปฏิบัติมากขึ้น สิ่งสำคัญที่พบในผู้เรียนอ่อนของแต่ละกลุ่มคือ มีความสนใจมากขึ้นเนื่องจากมีกิจกรรมให้ทำตลอดเวลา และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และพบว่า “ไม่ขาดเรียนบ่อยๆ”

- ผู้วิจัย : ตอนนี่ "ตรีเทพ" เป็นไงบ้างคะช่วยเราทำงานกลุ่มมั๊ย
 ด.ช.กอล์ฟ: เขาช่วยมากขึ้น เดียวนี้เขาออกไปพูดหน้าชั้นได้แล้ว
 ผู้วิจัย : แล้วถ้าเขาพูดไม่ดี ได้คะแนนน้อยไม่โกรธเขาหรือ
 ด.ช.หาญ: ไม่โกรธหรอกครับ เขาบอกเขาจะพูดเอง เขาก็ตั้งใจทำได้แค่ไหนก็แค่นั้น
 คะแนนใกล้ๆ กันทุกกลุ่มไม่เป็นไร
 ผู้วิจัย : "คม" ละเดี๋ยวนี้ทำงานเป็นไงบ้าง
 ด.ญ.เดียร์: คมเขาชอบตอบคำถามในห้องมากขึ้น ตอบแทนคนในกลุ่ม บางทีเรายัง
 คิดไม่ได้ เขาตอบแล้ว ถูกด้วยคะ เพื่อนๆ หัวเราะกันใหญ่ปรบมือให้เขา
 ด้วยครูก็ชมเชย
 ผู้วิจัย : "คม" เรียนแบบนี้สนุกมั๊ย
 ด.ช.คม : สนุกครับ ตอบผิดครูก็ไม่ว่า แต่ถ้าตอบนอกเรื่องครูบอกว่า "ตั้งใจฟัง
 ก่อนอย่ารีบตอบ" เดียวนี้ผมชอบเลข แต่ก่อนไม่ชอบ ไม่สนุก ผมไม่ได้
 ตอบ เพราะตอบไม่ได้กลัวผิด ไม่รู้ก็ไม่ถาม ไม่มีใครอธิบาย แต่ตอนนี้
 "ว่าน" เขาจะคอยช่วยผม
 ผู้วิจัย : "ว่าน" เบื่อบ้างไหมเวลาช่วย "คม"
 ด.ญ.ว่าน: ตอนนี่ไม่เบื่อกะ แต่บางทีก็เบื่อกะต้องคอยตีเขาเวลาเขาไม่สนใจ ไม่ฟัง จะ
 วิ่งไปกลุ่มโน้นกลุ่มนี้ แต่เขาก็จะช่วยตอบคำถามได้ทั้ง "คม" และ "พล"
 เราก็ไม่ต้องตอบเวลาครูถาม เขาตอบเองได้ เขาสนใจมากขึ้น แต่ก่อน
 นั่งเบ๊เบ๊เดียวก็ไปกลุ่มอื่นแล้ว
 ผู้วิจัย : แล้ว "เจน" ละ รู้สึกอย่างไรบ้างที่ต้องคอยดูแลเพื่อนที่เรียนอ่อนในกลุ่ม
 ด.ญ.เจน: แต่ก่อนหนูไม่ชอบ มันเสียเวลาต้องคอยเขา รำคาญมากแต่พออยู่ไปๆ
 เราก็สงสารเขา เขาเป็นเพื่อนเรา อีกอย่างต้องทำงานเป็นกลุ่ม ถ้าทำคนเดียวทำบ่อยๆ ทั้งหมดไม่ไหว เราก็ต้องสอนเขาให้เขาช่วยตัวเอง แล้ว
 เขาก็จะช่วยกลุ่มได้ด้วยในภายหลัง อีกอย่างเหมือนทำบุญคะ
- (24 ก.ค. 2543)
- ผู้วิจัย : เด็กอ่อนแต่ละกลุ่มเป็นไงบ้างคะ
 ก1 : เท่าที่ดูและถามจากเพื่อนๆ ในกลุ่มรวมทั้งดูงานของเขาที่ส่งเราก็คือว่า เขา
 ดีขึ้นในแง่ที่ส่งงานได้มากขึ้น การทำผิดจะน้อยลง ความตั้งใจสนใจมี
 ระยะเวลายาวขึ้น เวลาให้ทำ Mind -Map เดียวเขาก็ทำงานเป็น รู้ว่า
 ควรจะทำอะไรบ้าง อาจจะไม่ดีเท่าเด็กคนอื่น แต่ก็ถือว่าเขาพัฒนาขึ้น ที่
 สำคัญเขากลับแสดงออกมากขึ้น ชอบตอบคำถาม ชอบพูดหน้าห้อง เรา
 ก็จะคอยสอนเด็กๆ ให้กำลังใจเพื่อนมากๆ ถือว่าต้องช่วยเหลือกัน
 เหมือนทำบุญไปด้วย เด็กอ่อนเขาก็มีกำลังใจ ไม่ใช่อะไรๆ ก็โทษว่าตัว

เองเอง ทำให้เขากลายเป็นคนไม่กล้าแสดงออก การเรียนแบบนี้เป็นการแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันของเด็กอ่อนและเด็กเก่งในห้อง ซึ่งแต่เดิมเด็กเก่งจะไม่ยอมรับเด็กอ่อนเข้ากลุ่ม แต่เดี๋ยวนี้เขายอมรับขึ้น เด็กอ่อนก็มีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น มันเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

(31 ก.ค. 2543)

5. การนำความรู้ไปใช้ในรูปโครงการคณิตศาสตร์

จะพบว่าในช่วงนี้ ก1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่เรียกว่า “โครงการ” (Project) ในการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ เนื่องจากกิจกรรมโครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ และได้มีโอกาสศึกษาอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง บทบาทของ ก1 เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ดังนั้นในช่วงที่ 4 นี้ ก1 จึงได้จัดโครงการคณิตศาสตร์ขึ้นโดย

1. ให้ผู้เรียนจัดกลุ่มๆ ละ 4 คน แบบคณะ และศึกษาเรื่องที่ตนเองสนใจ สงสัย ต้องการหาคำตอบ
2. มีการบูรณาการเรียนรู้อื่นๆ ด้าน
3. สอดคล้องกับชีวิตจริง
4. ศึกษาอย่างลุ่มลึกด้วยวิธีการ และแหล่งข้อมูลอย่างหลากหลาย
5. ผู้เรียนแสวงหาคำตอบ ความรู้ และสรุปด้วยตนเอง
6. นำเสนอโครงการ
7. ข้อค้นพบ สิ่งค้นพบ สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้

จะพบว่า ทุกขั้นตอนของกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ ก1 จะมีกิจกรรมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์หลายๆ และให้กำลังใจจึงมักจะมีคำถาม ได้แก่ “มีเรื่องอะไรอีกที่นักเรียนอยากรู้” “นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร” “นักเรียนคิดว่าจะมีผลอย่างไรต่อชุมชน ต่อโรงเรียนของเรา” “เราจะหาแหล่งความรู้ได้จากไหนอีกบ้าง” “นักเรียนจะแสดงผลงานอย่างไร”

ผู้วิจัย : ทำไมถึงคิดทำ “โครงการคณิตศาสตร์” แล้วจะมีเวลาให้เด็กทำหรือ
 ก1 : “พี่ว่า โครงการฯ ช่วยให้ได้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา หาวิธีการได้อย่างเป็นระบบแก้ไขข้อข้องใจที่อยู่ในตัวเขา พิสูจน์ออกมาว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผลจะเป็นอย่างไร เรื่องราวเหล่านี้มีความหมายสำหรับเด็กมาก เขาได้ทำในสิ่งที่สนใจ แล้วนำเสนอผลงานออกมาโดยใช้คณิตศาสตร์ที่เขาเรียนมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์จริงๆ ไม่ใช่แค่รู้ในใจ แล้วถ้อยโยงออกมาไม่ได้ โครงการฯ ให้อะไรมากกว่าที่เราคิดเยอะๆ

ผู้วิจัย : หัวข้อโครงการของเด็กมาจากไหนคะ

ก1 : โครงการงานของเด็กเป็นเรื่องที่เขาสงสัยกัน เขาพบปัญหาใกล้ๆ ตัวในชีวิตประจำวัน เขาอยากรู้คำตอบ เวลาเขาเสนอเรื่องเราจะพบว่า บางโครงการก็เป็นที่น่าสนใจของครูเหมือนกัน เขาก็อยากรู้เช่นกัน เรามีหน้าที่สนับสนุนเขา ภาษาที่เขียนเน้นให้เป็นภาษาของเขาเอง เราเพียงแต่บอกประเด็นต่างๆ ว่าควรมีรายละเอียดอะไรบ้างในโครงการที่เขาทำ ส่วนลึกๆ ในแต่ละหัวข้อเราให้เสรีภาพแก่เขา 100% เท่าที่ดูมักเป็นโครงการสำรวจ และนำเสนอในรูปร้อยละ กราฟแท่ง กราฟเส้น แผนภูมิรูปวงกลมมาก

(31 ก.ค. 2543)

ผู้วิจัย : ในห้องมีโครงการอะไรบ้างคะ

ด.ช.พรเทพ: “เด็กไทยต้องพัฒนา” “ถั่วอกปลอดสารพิษ” “กระเบื้องสุดดี”
“โลกแห่งความรู้” “ความสูญเสียของการทิ้งกระดาษ” “วัดสมบัติต้องเก่งกว่าเดิม”

(4 ก.ย. 2543)

จากการสังเกตการทำโครงการของเด็ก และมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานพบว่า มีโครงการที่สำเร็จเรียบร้อย 99% อีก 1% ยังไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากความไม่มีเวลาของนักเรียน นักเรียนชั้นป.6 มีกิจกรรมนอกเวลาค่อนข้างมาก และกิจกรรมประเภทโครงการต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก เนื่องจากต้องมีขั้นตอนการศึกษาการเก็บข้อมูล ซึ่งต้องใช้เวลา ทำให้โครงการของเด็กขาดความสมบูรณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัย : โครงการคณิตศาสตร์ของเด็กเป็นอย่างไรบ้างคะ

ก1 : มีลักษณะเป็นโครงการแบบสำรวจมากกว่า แต่ยังถือว่าไม่สมบูรณ์แบบนัก เนื่องจากในช่วงนี้เด็กทำได้แค่ศึกษาปัญหา ที่มาและ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลที่เกิดขึ้น และสรุปผล แต่ยังไม่สามารถนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปเชื่อมโยงต่อยอดด้วยการสะท้อนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ได้

ผู้วิจัย : ทำไมเด็กถึงยังทำไม่ได้ถึงขั้นนั้นคะ

ก1 : อาจจะเป็นด้วยเวลา เด็กมีเวลาน้อย ที่ผ่านมามีเด็กใช้เวลาตอนเย็นทำ แต่ติดขัดบางที่ที่ต้องเรียนซ่อมเสริมกับครูคนอื่นด้วย อีกอย่างคือ ที่ผ่านมามีเด็กไม่เคยได้รับการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ยอมรับว่า ที่ผ่านมามีแนวโน้มครูเป็นผู้ลงมือมากกว่า เด็กถึงไม่มีการแสดงออกขาดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กทำงานได้ช้าลง ยังไม่กล้าตัดสินใจ ข้อนี้นายยอมรับ

และคิดว่าถ้ามีเวลาในเทอมหน้าจะให้เด็กเริ่มศึกษาปัญหาตั้งแต่ต้นๆ
เทอมเลย

(9 ส.ค. 2543)

- ผู้วิจัย : เวลาทำโครงการคณิตศาสตร์มีปัญหาเรื่องอะไรบ้างคะ
 ด.ช.ปาน : ไม่มีเวลารับรวมตัวกันยากด้วย กลุ่มผมมีนักกีฬาโรงเรียนด้วยตอน
 เย็นเขาต้องไปซ้อมบอล
 ด.ญ.ว่าน : ตอนเย็นต้องเรียนซ่อมเสริมด้วยทุกวันกว่าจะเรียนเสร็จก็ต้องกลับบ้าน
 ไม่มีเวลา บางทีหนูใช้เวลาช่วงกลางวันทำงานกัน ถ้าตอนเย็นไม่ต้อง
 เรียนพิเศษ แล้วให้เวลาทำโครงการหนูว่าจะทำได้มากกว่านี้
 ด.ช.นพดล : ปัญหาคือ เขียนที่มาและความสำคัญไม่ค่อยได้ครับ
 ผู้วิจัย : แล้วคุณครูแนะนำอย่างไรบ้างคะ
 ด.ญ.เดียร์ : อาจารย์ ก1 จะบอกว่าลองอ่านหนังสือเล่มนั้นดูซิ แนะนำว่าควรจะ
 ศึกษาจากไหนบ้าง ผมเขียนให้อาจารย์ดู อาจารย์ก็จะดูให้บอกว่าอย่า
 ลอกของคนอื่นมาเขียนให้อ่านจากหลายๆ เล่ม อ่านให้เข้าใจแล้วค่อยๆ
 ช่วยกันเขียน เขียนจากสภาพความเป็นจริง

(4 ก.ย. 2543)

6. ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มทำงานในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนเองได้

ในช่วงนี้จะพบว่า เมื่อมีการจัดกลุ่มแบบร่วมมือพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในรูป
 “กัลยาณมิตร” พบว่า ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มเองโดยจะรู้ว่ามีคนเก่ง 1 คน คนปานกลาง 2 คน และคนเรียน
 อ่อนๆ 1 - 2 คน โดยครูไม่ต้องจัดให้และพบว่า ไม่มีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นจะมีการเปลี่ยนกลุ่มบ่อยครั้ง
 ประมาณ 4 ครั้ง ทุกครั้งที่เปลี่ยนกลุ่มจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ และไม่พบปัญหาใดๆ

- ผู้วิจัย : เทอมนี้เปลี่ยนกลุ่มบ่อยมั๊ยคะ
 ด.ญ.ว่าน : ประมาณ 4 ครั้งได้ค่ะ
 ผู้วิจัย : เปลี่ยนบ่อยๆ แบบนี้คุณครูก็เหนื่อยแยะเลยสิ
 ด.ช.ปาน : คุณครูเปลี่ยนให้ครั้งเดียว ที่เหลือพวกผมเปลี่ยนเองครับ
 ผู้วิจัย : ทำไมคุณครูต้องให้เปลี่ยนกลุ่มละ
 ด.ช.นพดล : คุณครูอยากให้ทำงานกันทั่วๆ มั้ง จะได้รู้จักกันมากขึ้น
 ผู้วิจัย : แล้วรู้ได้อย่างไรว่าใครจะอยู่กับใคร
 ด.ญ.ว่าน : พวกเด็กเก่งๆ เขาจะไปยืนหน้าห้อง แล้วคนเก่งก็จะตกลงกันว่าให้เอา
 คนไหนมาอยู่กับคนไหน
 ผู้วิจัย : เอ้า ! แล้วไม่ทะเลาะกันหรือ

ด.ช.พรเทพ: ไม่ทروقครับ เพราะเดี๋ยวกี้ต้องมาเจอกันอีกจนได้
 ผู้วิจัย : แล้ว "เอกราช" ละไม่ได้อยู่กับ "วิภา" เป็นไบบ้าง
 ด.ช.เอกราช: ผมชอบอยู่กับ "วิภา" มากกว่าเขาจะคอยสอนผม คอยบอกให้ผมทำ
 บางทีผมก็เกร ไม่ชอบทำ แต่ก็สังสารเขา เขาเลือกให้เราอยู่ด้วย ผมก็
 เลยช่วยเขา แต่ไม่ได้อยู่กับ "วิภา" บางทีเขาก็ไม่เตือนผม อี้อย่างผม
 ก็ไม่กล้าถามอยู่ไปๆ เดียวมันก็ทำไปเองแหละ ไม่เป็นไร "วิภา" บอกว่า
 เดียวกี้ได้มาอยู่ด้วยกันอีกนะแหละ

(4 ก.ย. 2543)

ตารางที่ 11 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง "การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน" ของ ก1

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
จัดกิจกรรม การเรียน การสอน	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการเรียน การสอนมี 4 ชั้น ชั้นนำ, ชั้นสอน, ชั้นสรุป, ชั้นฝึกทักษะ - ชี้แจงจุดประสงค์ การเรียนรู้ - กิจกรรมยึดเนื้อหา เป็นหลัก - ผู้สอนเป็นผู้บอก ความรู้ / นิยาม / คำจำกัดความ - ผู้เรียนปฏิบัติตาม ตัวอย่าง คำสั่งทั้งห้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการเรียน การสอนมี 4 ชั้น ชั้นนำ, ชั้นสอน, ชั้นสรุป, ชั้นฝึกทักษะ - ชี้แจงจุดประสงค์ การเรียนรู้ - กิจกรรมยึดเนื้อหา เป็นหลัก - ผู้สอนเป็นผู้บอก ความรู้ / นิยาม / คำจำกัดความ - ผู้เรียนปฏิบัติตาม ตัวอย่างคำสั่งเป็นกลุ่ม เล็กๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการเรียน การสอนมี 5 ชั้น ชั้นนำ, ชั้นสอน, ชั้นสรุป, ชั้นฝึกทักษะ ชั้นนำความรู้ไปใช้ - ครู + ผู้เรียนร่วมกัน วางแผนการทำงาน ตามวัตถุประสงค์ที่ ตกลงกันและรับทราบ ก่อนทุกครั้ง - กิจกรรมยึดความคิด รวบรวมอดเป็นหลัก - กิจกรรมหลากหลาย - ผู้สอนกระตุ้นช่วย- เหลือแนะนำให้ผู้เรียน ลงมือทำตาม - ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้บ้าง จากการทำ Mind - Mapping ประมาณ 70% 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการเรียน การสอนมี 5 ชั้น ชั้นนำ, ชั้นสอน, ชั้นสรุป, ชั้นฝึกทักษะ ชั้นนำความรู้ไปใช้ - ผู้เรียนวางแผนการ ทำงานมากขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลง และรับทราบก่อน ทุกครั้ง - กิจกรรมยึดความคิด รวบรวมอดเป็นหลัก - กิจกรรมหลากหลาย - ผู้สอนกระตุ้นช่วย- เหลือแนะนำให้ผู้เรียน ลงมือทำตาม ความคิด สร้างสรรค์ขึ้น - ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ มากขึ้น

(ต่อ)

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
จัดกิจกรรม การเรียนรู้ การสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน - สอนตามแผนที่กำหนด - สอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ - การจัดกลุ่มเป็นกลุ่มใหญ่ ไม่มีการคละ - ความสามารถของผู้เรียน 4 กลุ่ม - ครูประเมินผลการเรียนการสอนมากกว่า 80% นักเรียนประเมินผล 20% โดยการสังเกต / ตรวจสอบและใช้แบบฝึกทักษะ - ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน - สอนตามแผนที่กำหนด - สอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ - มีการจัดกลุ่มแบบกลุ่มใหญ่ และแบบคละกลุ่มๆ ละ 4 คน - ครูประเมินผลการเรียนการสอนมากกว่า 80% นักเรียนประเมินผล 20% โดยการสังเกต / ตรวจสอบและใช้แบบฝึกทักษะ - ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะ "กัลยาณมิตร" ไม่มากนัก - สอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติมาก - มีจุดศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าอยู่รอบๆ ห้อง - การจัดกลุ่มแบบ Co-Operative Learning คละความสามารถมีทั้งหมด 8 - 9 กลุ่ม จัดโดยครู - ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงาน - ครูให้กำลังใจผู้เรียนในการประเมินผลงาน - ผลงานของผู้เรียนเน้นเนื้อหา และความรู้ ความจำตามรูปแบบในหนังสือ(ยังไม่เห็นผลงานของเด็กเรียนอ่อน) - ครูและผู้เรียนชื่นชมผลสำเร็จของงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันชัดเจนขึ้นในลักษณะ "กัลยาณมิตร" มากขึ้น - ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำงานเดี่ยว งานกลุ่มต่างๆ คาบภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย แต่เน้นงานกลุ่มมากๆ - มีจุดศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าภายในห้อง และนอกห้องเรียน - การจัดกลุ่มแบบ Co-Operative Learning จัดโดยผู้เรียนและครู - ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลงาน - ครูให้กำลังใจผู้เรียนในการประเมินผลงาน - ผู้เรียนสามารถประเมินผลงานของกลุ่ม และยอมรับผลงานได้ - ผลงานของผู้เรียนมีคุณภาพขึ้น สามารถสรุปความคิดรวบยอดได้เป็นบางกลุ่ม ไม่เป็นไปตามนิยามของหนังสือสามารถสรุปเป็นภาษา

(ต่อ)

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
จัดกิจกรรม การเรียนรู้ การสอน			<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลโดยสังเกต / ตรวจผลงาน / แบบฝึกหัด และข้อทดสอบ มีการรายงานหน้าชั้น บางครั้ง - ครูและผู้เรียนช่วยกัน ทบทวนเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง 	<p>ของตนเองได้ (เริ่มเห็นผลงานของเด็กเรียนอ่อน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูและผู้เรียนร่วมกัน ชื่นชมผลสำเร็จของงาน - ประเมินผลโดยสังเกต / ตรวจผลงาน / แบบฝึกหัด, ข้อทดสอบ, แบบฝึกทักษะ การรายงานหน้าชั้นบ่อยครั้ง - ครูและผู้เรียนช่วยกัน ทบทวนเนื้อหาที่เรียนในแต่ละครั้ง
ระดับคุณภาพ	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2

จากการศึกษาผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในส่วนที่เกี่ยวกับ "การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน" (มาตรฐานที่ 6) ของ ก1 นั้น พบว่ามีการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับ 2

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

คำอธิบาย การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอน วิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น

ในมาตรฐานที่ 7 นี้ บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบอย่างหนึ่งคือ การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรอบปี เพื่อเสนอผู้เกี่ยวข้องทราบและที่สำคัญเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของครูต่อไป

พบว่า ทั้งในช่วงที่ 1 และ 2 ไม่พบมาตรฐานด้านการรายงานคุณภาพของผู้เรียนอย่างชัดเจนของ ก 1 แต่ในช่วงที่ 3 และ 4 จะเริ่มพบการรายงานมาตรฐานด้านนี้ เนื่องจากปี 2543 โรงเรียนเริ่มมีการจัดทำแบบฟอร์ม บันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคลชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเด็ก บันทึกผลการเรียนรายวิชาจำแนกตามภาคเรียนที่ 1 และ 2 ความสามารถพิเศษที่ควรส่งเสริม สิ่งที่ต้องปรับปรุง ลักษณะโดยทั่วไปจากการสังเกตของครูประจำชั้น และครูพิเศษ และมีการจัดทำกราฟเส้นแสดงผลการเรียนจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ของเด็กแต่ละคน ซึ่งพบว่าเป็นการรายงานข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนยังขาดความสมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนใหญ่จะไม่พบการนำเสนอรายละเอียดครบทั้ง 4 ข้อ ตามเกณฑ์จะพบรายละเอียดเป็นบางข้อเท่านั้น และไม่มีการบันทึกเป็นแบบฟอร์มที่ชัดเจนที่พร้อมจะรายงานผู้บริหารได้ เท่าที่มีอยู่พบว่าข้อมูลในด้านนี้อยู่กระจัดกระจายและแทรกอยู่ในบันทึกการสอนประจำวันของครู หรือแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก เช่น

วันที่ 8 มิถุนายน 2543

ให้ทำแบบฝึกหัดเรื่องการบวก ลบ คูณ และหาร ครูพบเด็กเหม่อลอยประมาณ 9 คน ให้ลองทำข้อ 1 ให้ดูปรากฏว่าเด็กทำไม่ได้เลย และพบต่อไปว่าสาเหตุมาจากเด็กท่องสูตรคูณไม่ได้ เวลาครูถามจะตอบผิดๆ ถูกๆ ไม่เข้าใจการคูณ ครูแก้ปัญหาด้วยการจัดทำสูตรคูณคนเก่ง ให้เด็กฝึกท่องทุกวันอย่างน้อยวันละ 1 แม่

จากหลักฐานที่ปรากฏในแผนการสอนของครูยังไม่พบการรายงานผลการใช้เทคนิคและขั้นตอนการใช้อย่างละเอียด และไม่พบข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น จะพบแค่ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา คือ “เด็กเหม่อลอย ทำการบ้านไม่ได้” และพบว่าครูใช้นวัตกรรมช่วยในการพัฒนา คือ “จัดทำสูตรคูณคนเก่ง” ให้เด็กฝึกท่องทุกวัน

วันที่ 17 สิงหาคม 2543

เอกราช ดุลยกาญจน์ เรียนอ่อน ไม่ชอบทำแบบฝึกหัด ครูอธิบายเป็นรายบุคคล ในช่วงโมงซ่อมเสริมตอนเย็น ครูทบทวนเรื่อง “สมการ” ปรากฏว่าสามารถทำได้ดี ครูให้รางวัลสติ๊กเกอร์คนเก่งติดสมุด เด็กดีใจมากที่ครูตรวจ และใส่เครื่องหมาย ✓ หายข้อ

จากหลักฐานที่ปรากฏในแผนการสอนของครูยังคงไม่พบขั้นตอนการใช้เทคนิคหรือนวัตกรรมอย่างละเอียด และข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น จะพบแค่ปัญหาของ

เด็กคือ “เด็กไม่ชอบทำแบบฝึกทักษะ เพราะเรียนอ่อน” และพบว่าครูใช้เทคนิค “การอธิบายเป็นรายบุคคล” และรายงานผลการใช้เทคนิคคือ “เด็กทำได้ดี”

วันที่ 30 สิงหาคม 2543

“สร้างมุมจากโจทย์กำหนด จัดกิจกรรมโดยใช้

Co - Operative Learning เสริมแรงโดยการให้รางวัล “สติ๊กเกอร์คนเก่ง” สังเกตพบว่า กลุ่ม 7 มีนักเรียนไม่ยอมทำงาน 3 คน ครูคุยด้วยและให้อ่านหนังสือ (โจทย์) ให้ฟัง พบว่า ดญ.บี อ่านหนังสือไม่ออกเลยแม้แต่คำเดียว ไม่สามารถสะกดคำได้ ครูแก้ปัญหาโดยให้อ่านประโยคซ้ำๆ และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยอ่านให้ฟัง ครูสอนรายบุคคลเด็กสามารถทำเลขได้ 2 ข้อ ใน 7 ข้อ

จากหลักฐานที่ปรากฏในแผนการสอนของครูยังคงไม่พบขั้นตอนการใช้เทคนิคและข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น จะพบแค่ปัญหาของเด็กคือ “ดญ.บี อ่านหนังสือไม่ออกแม้แต่คำเดียว” และพบว่าครูใช้เทคนิคและนวัตกรรมคือ “ให้ ดญ.บี อ่านประโยคซ้ำๆ และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยอ่านให้ฟัง” ผลการใช้เทคนิค คือ “เด็กทำได้ 2 ข้อใน 7 ข้อ”

จากการตรวจสอบหลักฐานที่ปรากฏในแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคลพบว่า มีการบันทึกแค่ “ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา” เป็นบางคนเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์ ก1 ในเรื่องนี้พบว่า สาเหตุของการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านนี้ไม่สามารถจะรายงานได้ครบทุกองค์ประกอบได้นั้น เนื่องจากแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีประเด็นที่จะให้ครูบันทึกได้บางส่วน และฝ่ายบริหารเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรายงานข้อมูลด้านนี้ในเชิงคุณภาพเท่าที่ควรเพียงแต่ให้ครูรายงานตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนด

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้มีการจัดทำรายงานคุณภาพของผู้เรียนอย่างไรคะ

ก1 : ถ้าเป็นรายงานสำหรับส่งผู้บริหารก็จะรายงานตามแบบฟอร์มใน “แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก” บันทึกผลเท่าที่ปรากฏตามประเด็นเท่านั้นซึ่งไม่ครบทุกด้านหรอก และพืจะมีบันทึกบางส่วนอยู่ใน “แผนการสอน” ที่ส่งผู้บริหาร

ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่าถ้าครูสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์จะเป็นอย่างไรคะ

ก1 : อ้อ ! แน่นอนต้องดีมาก ๆ เพราะเราได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเห็นเส้นพัฒนาของเด็กเป็นรายคนเลย

ผู้วิจัย : ได้เคยเสนอรูปแบบหรือรายละเอียดที่สำคัญ และจำเป็นในเรื่องนี้ให้ผู้บริหารรับทราบบ้างมั๊ยคะ

- ก1 : ดูเหมือนว่าฝ่ายบริหารเขาก็พอใจในแบบฟอร์มของเขาในระดับหนึ่ง คือ ดีกว่าแต่ก่อนที่ไม่เคยมีเลย อีกอย่างถ้ากำหนดให้มีไม่แน่ใจว่าจะเป็นการเพิ่มภาระสำหรับครูในโรงเรียนหรือไม่
- ผู้วิจัย : ถ้างั้นก็แสดงว่าทุกวันนี้ “ครูทุกคน” ในโรงเรียนก็ทำแบบนี้เหมือนกันหมด
- ก1 : ใช่ค่ะ

(9 ส.ค. 2543)

และจากการสัมภาษณ์ฝ่ายบริหารเกี่ยวกับ “การจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน” พบว่าฝ่ายบริหารพอใจในระดับหนึ่งกับการรายงานผลของครูตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนเริ่มนำมาใช้ในปีการศึกษา 2543 และภาพรวมการรายงานผลของโรงเรียนเพื่อเสนอต่อระดับนโยบายก็เป็นการรายงานข้อมูลเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ

- ผู้วิจัย : ในฝ่ายบริหารได้มอบหมายให้ครูรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างไรคะ
- ผู้บริหาร : รายงานตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนมีเป็นแบบฟอร์มที่ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการคนใหม่ริเริ่มให้มีขึ้น
- ผู้วิจัย : รู้สึกพอใจกับ “ข้อมูลของผู้เรียน” ในระดับไหนคะ
- ผู้บริหาร : ก็พอใจระดับหนึ่ง แต่ครูเริ่มหันมากรอกข้อมูลแบบนี้ก็ถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีแล้ว ถ้าจะให้เต็มรูปต้องเป็นเรื่องที่ดี แต่คงมีคนทำไม่กี่คน ใครทำก็ได้ประโยชน์กับคนนั้น
- ผู้วิจัย : แสดงว่า “นโยบายของโรงเรียน” ในเรื่องนี้พอใจกับการรายงานคุณภาพของผู้เรียนเพียงเท่านั้นหรือคะ
- ผู้บริหาร : เราไม่มี “มาตรการบังคับ” จริงๆ แล้วเราให้ครูเขารายงานผลเท่าที่เราต้องเสนอหน่วยเหนือแหละ
- ผู้วิจัย : หมายความว่า เวลาโรงเรียนเสนอรายงานผลต่อระดับสูงในเรื่องนี้แค่รายงานข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้นหรือคะ
- ผู้บริหาร : ทำนองนั้นแหละ ทุกโรงในกลุ่มก็ทำคล้ายๆ กัน

(3 ส.ค. 2543)

และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้โรงเรียนจัดทำ “แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก” เพื่อให้ครูได้บันทึกนั้นพบว่า ฝ่ายบริหารยังคงมีความพอใจกับการรายงานข้อมูลของครูในระดับหนึ่ง เนื่องจากที่ผ่านมาโรงเรียน “สมปิติ” ยังไม่มีการทำแบบนี้มาก่อน อีกทั้งข้อมูลที่ครูรายงานก็สามารถมีข้อมูลเพื่อบอกภาพรวมของเด็กเสนอต่อระดับสูงได้แล้ว

- ผู้วิจัย : ทราบว่าอาจารย์ริเริ่ม "ให้มีการทำแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก"
คิดว่า เป็นภาระแก่คร്ุമัย
- ผู้ช่วยฯ : คิดว่ามีประโยชน์มากกว่าเป็นภาระแก่ครู ถ้าครูเขาเข้าใจ เขาจะรู้ว่าการบันทึกข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน จะช่วยให้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญแก่ครูคนอื่น ๆ ที่จะต้องดูแลเด็กที่ตนต้องรับผิดชอบ เพราะแบบบันทึกนี้จะส่งตามเด็กไปทุกๆ ปีที่เด็กเลื่อนชั้น
- ผู้วิจัย : แต่เท่าที่พบในแบบบันทึกจะมีแต่การบันทึกเฉพาะปัญหาและความต้องการของเด็กเท่านั้น ไม่พบว่าให้มีการรายงานว่าครูใช้วิธีไหน แก้ไขแก้ไขอย่างไร และผลการแก้ไขเป็นอย่างไรบ้าง ตลอดจนข้อเสนอแนะที่จำเป็น
- ผู้ช่วยฯ : จริงๆ แล้วถ้าถามว่าต้องการให้มีมั๊ย ตอบได้เลยว่า ต้องการให้มีรายละเอียดแบบนี้มากๆ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันจริงๆ ความต้องการและการแก้ปัญหาย่อมไม่เหมือนกัน ถ้าเรารู้อข้อมูลแบบนี้มากๆ ก็จะช่วยให้เรา (ครูและโรงเรียน) สามารถสนับสนุนและส่งเสริมเด็กแต่ละคนได้ถูกที่ถูกทาง แต่เท่าที่มีอยู่ตอนนี้ถ้าครูทำก็ถือว่าเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขระดับหนึ่ง ถ้ามีการทำต่อไปอีกก็จะดีมาก นี่ก็คิดเอาไว้ว่าจะเสนอผู้บริหารให้บอกกล่าวและให้ครูต้องทำรายงานในลักษณะนี้ในปีต่อไปในอนาคต

(4 ส.ค. 2543)

แต่จากการสัมภาษณ์ ก1 อย่างละเอียดกลับพบว่า แท้จริงแล้ว ก1 ได้มีการจัดทำรายงานคุณภาพของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูค่อนข้างครบถ้วน และมีหลักฐานชัดเจนด้วย เนื่องจาก ก1 กำลังทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 อยู่ ดังนั้น จะต้องมีการจัดทำรายงานในเรื่องนี้ประกอบการขอพิจารณากำหนดตำแหน่ง

- ผู้วิจัย : รายงานคุณภาพของผู้เรียนที่อาจารย์เสนอต่อฝ่ายบริหารของโรงเรียน ถ้าพิจารณาจากเกณฑ์ฯ ถือว่ายังไม่สมบูรณ์นะคะ อาจารย์ทำแค่นี้เองหรือคะ
- ก1 : จริงๆ แล้วจะบอกให้ตามตรงก็คือว่า ถ้ารายงานเสนอผู้บริหารก็จัดทำเท่ากับที่เขาต้องการ แต่จริงๆ พี่ทำอยู่มีทำรายงานคุณภาพของผู้เรียนในเรื่องนี้อยู่แล้ว ทำเป็นภาพรวมทั้งห้องนะแหละ แล้วทำเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และกลุ่มอ่อนด้วย
- ผู้วิจัย : ในขณะนี้มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรเกี่ยวกับการรายงานตามเกณฑ์ในข้อนี้บ้างมั๊ยคะ

- ก1 : มีแน่นอน เพราะว่าในทางปฏิบัติจริงๆ ที่ทำอยู่เรารายงานคุณภาพ
ของผู้เรียนจากการประเมินตามสภาพแท้จริงของผู้เรียนด้วยวิธีการที่
หลากหลาย นอกเหนือจากการสอบตามจุดประสงค์เท่านั้น สำหรับพี่ พี่
มีร่าง “แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา
คณิตศาสตร์” ด้วยโดยครูจะสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
ในแต่ละคาบ และทำทุกคาบเมื่อจบการเรียนการสอนโดยจะครอบคลุม
ในรายละเอียดเกี่ยวกับความร่วมมือร่วมใจ ความตรงต่อเวลา ความมี
วินัยและมารยาท และผลงานและการนำเสนอ โดยครูจะให้คะแนนตาม
พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก 0 - 2 แล้วก็จะแปลงเป็นคะแนนสำหรับเด็ก
ส่วนหนึ่ง แบบนี้เราจะเห็นคุณภาพของผู้เรียนได้ชัดเจนขึ้นด้วย
- ผู้วิจัย : แล้วมีปัญหาอะไรคะ
- ก1 : แต่ตอนนี้เวลาเรารายงานผลของผู้เรียนส่งฝ่ายบริหาร เรามีแค่ตัว
เลขแสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนของเด็กเปรียบเทียบกันตลอดทั้งปี จำแนกตาม
กลุ่มวิชา คะแนนที่ส่งนี้จะสูงกว่าข้อเท็จจริงที่เราทำอยู่ พฤติกรรมแสดง
ออก นอกจากได้ตัวเลขธรรมดาๆ ที่มาจากการสอบ ปรากฏว่าคะแนน
ต่ำกว่า ดูเหมือนขัดกัน แต่เวลารายงานโรงเรียนคะแนนต่ำมากไม่ได้ มี
ผลต่อภาพของโรงเรียน ครูหลายๆ คนก็เลยต้องมีการ Make คะแนน
ขึ้น ซึ่งพี่คิดว่าไม่ถูก
- ผู้วิจัย : ที่ว่า “ไม่ถูก” แล้วอาจารย์ทำยังไงคะ
- ก1 : ก็ต้องทำ แต่ทำแบบฝืนใจนะ
- ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไรดี
- ก1 : พี่คิดว่า トラบไตที่การรายงานคุณภาพผู้เรียนยังเป็นการรายงาน
แบบให้ตกหรือต่ำไม่ได้ก็จะเป็นแบบนี้ไปอีกนาน แต่ต่อไปเราต้องปรับ
วัฒนธรรมในการทำงานแล้ว เราต้องประเมินหลากหลาย และข้อสำคัญ
โรงเรียน “ต้องสั่ง” หรือ “กำหนดเป็นมาตรการ” ให้ชัดเจนให้ครูทุกคน
พยายามทำ เพราะครูผู้น้อยต้องทำตามผู้บริหารอยู่แล้ว

(23 ส.ค. 2543)

ตารางที่ 12 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน” ของก1

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - มีรายงานคุณภาพของผู้เรียนในเชิงปริมาณเป็นตัวเลขน คือ บอกคะแนนสอบของผู้เรียนเป็นรายห้อง - เปรียบเทียบกันกับในแต่ละภาคการศึกษา - ไม่มีคำอธิบายข้อมูลที่ได้ในเชิงคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีรายงานคุณภาพของผู้เรียนในเชิงปริมาณ คือ บอกคะแนนสอบของผู้เรียนเป็นรายห้อง - เปรียบเทียบกันกับในแต่ละภาคการศึกษา - ไม่มีคำอธิบายข้อมูลที่ได้ในเชิงคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้อง - บอกปัญหาผู้เรียนที่ต้องการรับการพัฒนา - บอกเทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมที่นำมาใช้ - บอกผลการจัดกิจกรรมตามวิธีการได้ - ไม่มีข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้อง - บอกปัญหาผู้เรียนที่ต้องการรับการพัฒนา - บอกเทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมที่นำมาใช้ - บอกผลการจัดกิจกรรมตามวิธีการได้ - ไม่มีข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุง
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ” (มาตรฐานที่ 7) ของ ก1 นั้น พบว่ามีการพัฒนาระบบคุณภาพของการปฏิบัติอยู่ในระดับ 1

กรณีศึกษา ก2

ผลการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ ก2

เมื่อผู้วิจัยได้ให้ ก2 ตรวจสอบสภาพการปฏิบัติการสอนของตนเองใน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4, 5, 6 และ 7 ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู โดยแต่ละมาตรฐานมีระดับคุณภาพ 3

ระดับคือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ซึ่งระดับคุณภาพที่สูงขึ้นเป็นการแสดงถึงความสามารถในการสอนของครู จากการตรวจสอบตนเองของครูปรากฏผลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงานด้านการสอนของ ก 2

มาตรฐานที่ / ด้าน	ระดับคุณภาพของการปฏิบัติ
มาตรฐานที่ 4 ด้านแผนการสอน	2
มาตรฐานที่ 5 ด้านสื่อการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 6 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 7 ด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2

จากตารางพบว่า ก2 มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานด้านการสอนอยู่ในระดับ 2 ทุกมาตรฐาน และผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของ ก2 ด้วยการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครู และผู้เรียนตลอดจนบางครั้งใช้กิจกรรมการสนทนากลุ่ม รวมทั้งการดูร่องรอยหลักฐานประกอบการพิจารณา โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงๆ จำนวน 4 ช่วง พบการเปลี่ยนแปลงของ ก2 ดังนี้

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

หมายถึง การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้าง แผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม 2543

แผนการสอนที่ ก2 เลือกใช้สอนในช่วงนี้คือ แผนการสอนชั้น ป.4/2 กลุ่มประสบการณ์ทักษะคณิตศาสตร์ มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และอุปกรณ์ ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเห็นได้ว่า องค์ประกอบของแผนการสอนที่ ก2 เขียนในช่วงที่ 1 ของการศึกษาของผู้วิจัยไม่มีองค์ประกอบในเรื่อง “การประเมินผล” เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอนของ ก2 พบว่า มีความสัมพันธ์กันดังเช่น แผนการสอน ชั้น ป.4/2 เรื่อง การคูณและการหาร สัปดาห์ที่ 25 วันที่ 1 ธันวาคม 2542 จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด คือ สามารถเขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำ และหาคำตอบได้ กำหนดมาจากสารสำคัญ คือ การทำโจทย์ปัญหาการคูณ และการหารจะต้องวิเคราะห์โจทย์ปัญหาก่อน แล้วจึงเขียน

ประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำและหาคำตอบ สอดคล้องกันกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนก็นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้คือ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำโจทย์ปัญหาการคูณ และการหารมาให้ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์เขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำหาคำตอบ

2. ให้ฝึกวิเคราะห์โจทย์แล้วตอบคำถามว่าโจทย์ถามอะไรบ้าง

3. ช่วยกันเขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำหาคำตอบ

4. ให้พิจารณาตัวอย่างในหนังสือเรียนหน้า 164 แล้วทำแบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนการสอนข้อ 1 - 3 สามารถทำให้นักเรียนเขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำและหาคำตอบได้ และกิจกรรมข้อ 4 ก็ทำให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำและหาคำตอบได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการสอนที่ใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา

ส่วนสื่อและอุปกรณ์ คือ ตัวอย่างโจทย์ปัญหาการคูณและการหาร ก็สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนข้อ 1 และข้อ 2

ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนการสอนของ ก2 ในช่วงที่ 1 ชั้น ป.4/2 กลุ่มประสบการณ์ทักษะคณิตศาสตร์ มีการให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ แต่ไม่ได้วัดความสามารถของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม ให้ช่วยกันทำกิจกรรมที่ครูจัดให้แล้วมีการอภิปรายและทำแบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะในตอนท้ายของแต่ละวัน โดยไม่มีการสรุปการเรียนรู้หรือให้นักเรียนประเมินตนเอง เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนวันที่ 9, 14 และ 23 ธันวาคม 2542

ช่วงที่ 2 ระยะเวลา 9 มกราคม 2543 - 9 มีนาคม 2543

ก2 ได้จัดทำแผนการสอน โดยมีองค์ประกอบต่างๆ 5 องค์ประกอบเหมือนในช่วงที่ 1 คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และอุปกรณ์ และปัญหาและอุปสรรค

จากการพิจารณาแผนการสอนของ ก2 ในช่วงที่ 2 พบว่าไม่มีการประเมินผลเป็นลายลักษณ์อักษร เช่นเดียวกับช่วงที่ 1 แต่องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันทุก องค์ประกอบของแผนการสอน เช่น แผนการสอนเรื่องบทประยุกต์ สัปดาห์ที่ 35 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2543 ดังนี้

สรุปสาระสำคัญ

ร้อยละเป็นการเปรียบเทียบจำนวนต่างๆ กับจำนวน 100

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดเศษส่วนที่มีตัวส่วนเป็น 100 ให้ สามารถเขียนอยู่ในรูปของร้อยละได้จากสาระสำคัญในเรื่องร้อยละ นำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ชัดเจนและถูกต้อง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. นำตารางร้อยละที่มีการแรเงาบางส่วนให้นักเรียนพิจารณา แล้วเขียนเศษส่วน
 2. ครูแนะว่า 13 เขียนได้เป็นร้อยละ 13 หรือ 13% อ่านว่า 13 เปอร์เซนต์
- 100
3. อภิปรายถึงความหมายของร้อยละ 13 หรือ 13% ว่าหมายถึง มีอยู่ 13 จากทั้งหมด 100
 4. นำบัตรร้อยละมาให้ให้นักเรียนเขียนเป็นเศษส่วน
 5. ให้ทำแบบฝึกหัด หน้า 235 - 236

สื่อและอุปกรณ์

1. ตารางร้อยละ
2. บัตรร้อยละ

กิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 ข้อ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ คือ เกี่ยวข้องกับการหาค่าร้อยละจากเศษส่วน ส่วนสื่อและอุปกรณ์ก็สอดคล้องกับกิจกรรมข้อ 1 และ 4

จากการพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนในทุกแผนการสอนของ ก2 ในช่วงที่ 2 นี้ พบว่า ยังคงให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ครูจัดไว้ให้โดยเริ่มจากถามนักเรียนทั้งห้อง หรือฝึกพร้อมกันทั้งห้อง มีการอภิปรายร่วมกันแล้วให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายคาบที่สอน โดยไม่มีการให้นักเรียนสรุปผลการเรียนว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร สามารถประเมินตนเองได้

ช่วงที่ 3 ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543

ในช่วงที่ 3 นี้ ก2 ผู้วิจัยได้พิจารณาแผนการสอนของ ก2 ในชั้น ป.3/2 วิชาคณิตศาสตร์ พบว่า องค์ประกอบของแผนการสอนของ ก2 มีดังนี้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล และแผนบันทึกผลหลังการสอน ประกอบด้วย ผลการจัดกิจกรรมการสอน ปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีแก้ปัญหา / ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

จากการพิจารณาแผนการสอนของ ก2 ที่เลือกใช้ในช่วงที่ 3 นี้ มีองค์ประกอบของแผนการสอนมากกว่าใน 2 ช่วงแรก และถือว่ามีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน คือ มีการประเมินผลและการบันทึกผลหลังจากการสอนแต่ละครั้งด้วย ส่วนในด้านความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอนของ ก2 พบว่า มีความ สอดคล้องสัมพันธ์กันดังเช่น แผนการสอน สัปดาห์ที่ 6 วันที่ 19 ถึง 23 มิถุนายน 2543 เรื่อง การเขียนแผนภูมิรูปภาพและแผนภูมิแท่ง

จากแผนการสอนวันที่ 19 - 23 มิถุนายน 2543 เห็นได้ว่า ก2 เขียนแผนการสอนเป็นระยะๆ ละ 15 คาบ ตลอดช่วงที่ 3 นี้ เพราะฉะนั้นในแต่ละแผนการสอนจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เขียนครั้งเดียว สำหรับใช้ 15 คาบ รายละเอียดของแผนการสอนมีดังนี้

สาระสำคัญ

ความสัมพันธ์ของจำนวนสิ่งของและเรื่องราวต่างๆ อาจเขียนแทนด้วยแผนภูมิรูปภาพ และแผนภูมิแท่ง

การเขียนแผนภูมิรูปภาพแสดงข้อมูลต่างๆ โดยข้อมูลชนิดเดียวกันต้องใช้ภาพเหมือนกัน การเขียนแผนภูมิแท่งเป็นการเขียนแท่งสี่เหลี่ยมแทนข้อมูลต่างๆ ต้องกำหนดขนาดของแท่งให้เท่ากัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เมื่อกำหนดแผนภูมิรูปภาพที่ใช้มาตราส่วน 1:1, 1:2, 1:10 มาให้สามารถอ่านและแปลข้อความได้
2. เมื่อกำหนดแผนภูมิแท่งที่ใช้มาตราส่วน 1:1, 1:2, 1:10 มาให้สามารถอ่านและแปลข้อความได้
3. เมื่อกำหนดข้อมูลแสดงมาตราส่วน 1:1 หรือ 1:10 มาให้สามารถเขียนแผนภูมิ รูปภาพ และแผนภูมิแท่งได้

เนื้อหาสาระ

- แผนภูมิรูปภาพ
- แผนภูมิแท่ง
- การเขียนแผนภูมิรูปภาพ และแผนภูมิแท่ง
- การหาค่าเฉลี่ย

จากเนื้อหาสาระใน 4 เรื่องนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สอดคล้องสัมพันธ์กัน
กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูนำตัวอย่างแผนภูมิรูปภาพติดบนกระดานให้นักเรียนดู 2 - 3 ตัวอย่าง พร้อมทั้งอธิบายให้
นักเรียนเข้าใจว่า การวางรูปในแผนภูมิรูปภาพจะวางตามแนวนอน หรือแนวตั้งก็ได้
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแล้วสรุปว่า แผนภูมิรูปภาพมีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ ชื่อแผนภูมิ ตัวแผนภูมิ และข้อกำหนด
3. ครูให้นักเรียนอ่านแผนภูมิแท่งโดยให้ตอบคำถาม
4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปว่า แผนภูมิแท่ง ประกอบด้วย 2 ส่วนคือชื่อแผนภูมิแท่ง และตัวแผนภูมิ
5. ครูอธิบายการหาค่าเฉลี่ย

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพผลไม้
- แผนภูมิรูปภาพ
- แผนภูมิแท่ง
- แผนกระดาะรูปสี่เหลี่ยม

การประเมินผล

- สังเกตความสนใจ
- สังเกตการตอบคำถาม
- สังเกตการร่วมกันอภิปรายและสรุป
- สังเกตการทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนดให้
- ตรวจแบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอนนี้เป็นเพียงทำให้ผู้เรียนอ่านแผนภูมิ และรู้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ยังไม่สามารถเขียนแผนภูมิได้ ส่วนสื่อก็สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมแต่มีบางสื่อไม่ปรากฏในกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนนี้ เช่น ภาพผลไม้ และแผนกระดาะรูปสี่เหลี่ยม

จากการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก2 ในช่วงที่ 3 นี้ กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติและมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าช่วงที่ 1 และ 2

ช่วงที่ 4 ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 – 30 กันยายน 2543

แผนการสอนของ ก2 ในช่วงที่ 4 นี้ ทำในลักษณะเดียวกับช่วงที่ 3 คือ มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน และสัมพันธ์กันมีการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 14 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “แผนการสอน” ของก2

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
แผนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ไม่ครบถ้วน - ขาดการประเมินผล - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ไม่ครบถ้วน - ขาดการประเมินผล - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาถึงผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (มาตรฐานที่ 4) ของ ก2 นั้น สามารถบอกได้ว่า ก2 มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 คือ “เลือกใช้” แผนการสอนที่อยู่ได้อย่างเหมาะสมโดย

1. แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน

ผู้วิจัย : ปกติเวลาเขียนแผนการสอน จะใช้เวลาช่วงไหนคะ

ก2 : ช่วงที่ว่างๆ ไม่มีสอนหรือเวลาให้งานเด็กทำโดยมากจะทำที่โรงเรียนมากกว่าทำที่บ้านเขียนล่วงหน้าก่อนสอน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัย : เวลาเขียน “แผนการสอน” จะคำนึงถึงอะไรเป็นสำคัญ

ก2 : ดูก่อนว่า “เนื้อหา” ตามหลักสูตรระบุว่าต้องใช้เวลาเท่าใด แล้วก็ดูว่ามีจำนวนหัวข้อที่ต้องเขียนครบถ้วนหรือไม่

ผู้วิจัย : แสดงว่า “แผนเนื้อหา” ตามหลักสูตรกำหนดทุกครั้ง

ก2 : ใช่ ไม่งั้นสอนไม่ครบเนื้อหาจะไม่สบายใจค่ะ

ผู้วิจัย : เวลาเขียนแผนการสอนมีความยากลำบากหรือประสบปัญหาบ้างมั๊ย

ก2 : ก็ไม่ค่อยมี ทำสัปดาห์ตามกำหนดของโรงเรียนทุกครั้งแหละ เรายังดูตามแบบของคู่มือครูที่มีอยู่ด้วย

นั่นคือ แผนการสอนของ ก2 เป็นแผนที่เลือกใช้จากตัวอย่างหรือจากคู่มือเป็นหลักจึงทำให้ แผนการสอนมีองค์ประกอบครบถ้วนทุกหัวข้อ และแผนการสอนเน้นเนื้อหาตามหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ช่วยฝ่ายบริหารเกี่ยวกับแผนการสอนของ ก2 มีดังนี้

ผู้วิจัย : โรงเรียนกำหนดให้ครูส่ง “แผนการสอน” อย่างไรบ้างคะ
 ผู้ช่วยฯ : เดิมที่เราให้ครูเขาทำแผนการสอนเป็นรายคาบนั่นคือ ต้องเขียน ทุกครั้งทำให้ครูไม่ค่อยชอบ คิดว่าเป็นภาระ และการเขียนแผน เหมือน “ยาขมหม้อใหญ่” สำหรับครู ทางกลุ่มโรงเรียนก็เลยคิดว่าให้ครู เขียนแผนเป็นรายสัปดาห์ละกันส่งอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ก็ทำให้ครูสบายขึ้น ไม่ต้องเขียนมากขึ้น ก2 เขาส่งแผนทันตามกำหนดเวลาทุกครั้งคะ แต่ก็ มีครูบางคนไม่ส่งแผนเลย หรือส่งไม่ครบกำหนด เราก็ได้แต่เตือนเวลาที่ มีการประชุมวิชาการของโรงเรียน ใครส่งมากก็ดูให้ตรวจให้คะ
 (7 ก.พ. 2543)

ผู้วิจัย : “แผนการสอน” ของ ก2 ที่ส่งเป็นอย่างไรบ้าง
 ผู้ช่วยฯ : ก็ครบถ้วนดีตามหัวข้อที่ระบุในแผนการสอนมาช่วงหลังๆ ประมาณ ปี 2543 ทางโรงเรียน ให้ครูทำบันทึกหลังการสอนในท้ายแผนการสอน ด้วย ก2 เขาก็มีเขียนมาบ้างเวลามีปัญหาในการสอน แต่ก็ไม่ได้เขียนทุกครั้ง เราก็จะดูให้ด้วยถ้าครูเขียนมา เราอยากให้เขียนส่วนนี้มากๆ เพราะ เป็นประโยชน์สำหรับครู และเด็ก แต่โดยมากไม่ค่อยเขียนกันก็เลย เขียนมาว่า “ไม่พบปัญหา นักเรียนเข้าใจ ทำการบ้านได้” มันก็จบกัน
 (8 ก.พ. 2543)

2. แผนการสอนที่เลือกใช้นั้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้วิจัย : นอกจากมีองค์ประกอบครบถ้วนแล้ว ในส่วนที่เป็นกิจกรรมการ เรียนการสอนเน้น “ผู้เรียน” ให้ลงมือปฏิบัติบ้างมั๊ยคะ
 ก2 : เขียนตามคู่มือก็มีกิจกรรมให้เด็กทำด้วย โดยมากให้เด็กอ่าน ตอบคำถาม และยกตัวอย่างให้ดูบ้าง
 ผู้วิจัย : แล้วจริงๆ เวลาสอนเราสามารถควบคุมให้เด็กทำตามกิจกรรมใน แผนมั๊ยคะ
 ก2 : บางที่ก็ได้ บางที่ไม่ได้แล้วแต่เวลาจะมีมากหรือน้อยด้วยนะ
 ผู้วิจัย : แผนการสอนของ ก2 เท่าที่ตรวจดู เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่คะ
 ผู้ช่วยฯ : เท่าที่ดูจากแผนที่ส่งมานะ มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือทำทุกครั้ง

กิจกรรมมีหลากหลายมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่เนื้อหาในแต่ละครั้งที่
จะสอน

(19 ม.ค. 2543)

3. แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้ แต่ไม่พบว่า
มีการสร้างความรู้

ผู้วิจัย : แผนการสอนของ ก2 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วมีกิจกรรม
ปฏิบัติอะไรบ้าง

ผู้ช่วยฯ : เท่าที่ดูกิจกรรมการปฏิบัติมีทั้งครูและเด็กลงมือทำนะ ก็มีกระบวนการ
หาความรู้ แต่ขั้นสร้างความรู้ได้เองไม่ค่อยพบนะเพราะเห็นเน้น
ครูลงมือทำมากกว่าเด็ก

(1 มี.ค. 2543)

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธี
การต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 – 8 มกราคม 2543

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และตรวจดูร่องรอยหลักฐาน ในช่วงนี้ พบว่า สื่อการเรียนการสอนของ ก2
มีลักษณะของการ “เลือกใช้สื่อ” โดย ก2 เพียงผู้เดียว พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อยมาก ความสัมพันธ์ของสื่อ
การเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์จริง แต่สื่อมักเป็นสื่อประเภทวัสดุ
อุปกรณ์ ได้แก่ สื่อกระดาษแผ่นภาพรูป 2 มิติ โดยครูจะนำมาติดบนกระดานมากกว่า มีน้อยครั้งที่ครูทำ
สื่อเอง โดยใช้วัสดุเหลือใช้ และสื่อมีแบบเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง ยังขาดความหลากหลาย สื่อที่พบมาก ๆ ใน
ชั้นเรียนของ ก2 คือ หนังสือแบบเรียนที่เด็กทุกคนใช้อยู่เป็นสื่อที่ “เน้นความรู้ความจำ”

ช่วงที่ 2 ระยะเวลา 9 มกราคม 2543 – 9 มีนาคม 2543

จะพบว่า ยังไม่มีพัฒนาการของสื่อในช่วงที่ 2 เพิ่มขึ้น ก2 ยังคงใช้สื่อคนเดียวมากกว่า เด็กนั่งฟัง ครู
ชูภาพให้ดูหรือเขียนบนกระดานดำ ในช่วงนี้สิ่งที่แตกต่างจากช่วงที่ 1 คือ มีจำนวนชิ้นของสื่อมากขึ้นแต่ยังคง
เป็นสื่อชนิดเดียวใช้สอนเด็กทั้งห้อง สื่อยังคงเป็นประเภทวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ หนังสือแบบเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ เป็นสื่อที่เน้นความรู้ความจำ

ช่วงที่ 3

ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543

จะพบว่า พัฒนาการในช่วงนี้เริ่มมีมากขึ้นเล็กน้อย คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้แต่ไม่มีโอกาสผลิตเอง เช่น ครูจะให้ผู้เรียนช่วยกันหาของจากบ้านประเภทรูปภาพสัตว์ต่างๆ มาแล้วครูจะทำเอง ผู้เรียนไม่ได้เป็นคนทำเพียงแค่ว่าวัสดุมาให้ครู พบว่า ผู้เรียนหลายคนมากกว่า 40% ไม่มีใครเตรียมอุปกรณ์ตามครูสั่งมาเลย พบว่า ครูเป็นผู้ใช้สื่อมากกว่า 80% ผู้เรียนเป็นผู้ฟัง สื่อสำหรับผู้เรียน คงเป็น “หนังสือแบบเรียน” เหมือนเดิม และเน้น “ความรู้ความจำ”

ช่วงที่ 4

ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน 2543

ช่วงนี้พบว่า สื่อของครูยังคงเป็น “หนังสือแบบเรียน” เช่นเดิมและ “เน้นความรู้ความจำ” และสื่อที่ครูวาดให้ผู้เรียนดูบนกระดานดำ ใช้ซอล์กขาวมากกว่าซอล์กสีสันต่างๆ สื่อมีน้อย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และเก็บรักษาอย่างมาก สื่อยังคงมีลักษณะแบบเดียวแต่ใช้กับเด็กทั้งห้อง

ตารางที่ 15 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “สื่อการเรียนการสอน” ของก2

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
การใช้สื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อยชิ้น - สื่อเน้นความรู้ความจำ - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีมากขึ้นเล็กน้อย - สื่อเน้นความรู้ความจำ - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อย - สื่อเน้นความรู้ความจำ - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - นักเรียนมีส่วนร่วมเล็กน้อยในการหาแต่ไม่ได้ผลิต - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อย - สื่อเน้นความรู้ความจำ - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - นักเรียนมีส่วนร่วมเล็กน้อยในการหาแต่ไม่ได้ผลิต - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาถึงผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่อง เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพพออยู่พอก (มาตรฐานที่ 5) ของ ก2 สามารถบอกได้ว่า ก2 มีระดับคุณภาพ ของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 คือ “เลือกใช้” สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่าง เหมาะสม ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อนครู นัก เรียนและ ก2 เองดังนี้

- ผู้วิจัย : “สื่อ” สำหรับใช้ประกอบการสอนเป็นสื่อประเภทไหนคะ
 ก2 : เป็นประเภทบัตรคำ รูปภาพ รูปทรง ตัวอย่างบนกระดานดำ แล้วก็เป็น แบบฝึกหัดในหนังสือ
- ผู้วิจัย : ผู้เรียนมีส่วนช่วยในการผลิตหรือดูแลรักษาสื่อบ้างมั๊ยคะ
 ก2 : โดยมากครูทำเอง เด็กเล็กเขาทำไม่ได้ก็อย่างเขาไม่พร้อมครบครันไม่ ค่อยสนับสนุน และตัวเด็กยังขาดความรับผิดชอบมาก แค่นี้เอาของมา บางครั้งยังเอามาไม่ครบเลย บางที่เป็นสื่อสำเร็จเราไม่ต้องทำซื้อมาใช้ได้ เลย
- ผู้วิจัย : แล้วใช้สื่อประเภทไหนมากที่สุดคะ
 ก2 : “แบบฝึกหัดในหนังสือเรียน” เพราะใช้ทุกครั้งที่สอนและมอบหมายงาน
- ผู้วิจัย : ทำไมถึงใช้ “แบบเรียน” มากคะ
 ก2 : สะดวกแล้วก็ง่ายดี เด็กทุกคนมีอยู่แล้ว มีแบบฝึกหัดให้เด็กทำได้ท้าย ชั่วโมงที่สอน

(21 ธ.ค. 2542)

- ผู้วิจัย : ทราบว่าอาจารย์เข้าอบรมบ่อยเหมือนกัน สื่อประเภท “เทคนิควิธีการ” ที่ อบรมมาได้ลองเอามาใช้บ้างมั๊ย
 ก2 : บอกตามตรงว่าไม่ค่อยได้ใช้หรอก ใช้วิธีสอนเหมือนที่เคยใช้เนื้อหาที่จะ เรียนมีเยอะมากในแต่ละเทอม ไม่แน่ใจว่าถ้าใช้เทคนิควิธีการจะสอน เนื้อหาทันหรือไม่ เพราะต้องใช้ระยะเวลาในในแต่ละกิจกรรม
- ผู้วิจัย : วิธีสอนแบบไหนคะที่เคยใช้อธิบายเพิ่มเติมหน่อยคะ
 ก2 : ใช้วิธีสอนหน้าห้องให้เด็กเปิดหนังสือตามเรา เราจะบอกว่าวันนี้จะเรียน อะไร วันหนึ่งๆ จะสอนไม่เกิน 1 - 2 จุดประสงค์ สอนเสร็จให้เด็กทำ แบบฝึกหัดในหนังสือบ้าง หรือไม่ก็เขียนโจทย์พิเศษบนกระดาน เด็กคน ไหนเรียนเก่งทำการบ้านเสร็จก็ทำโจทย์พิเศษบนกระดานเพิ่มได้ มันทำ ให้เราทำการสอนได้ทันตามแผน

(10 ม.ค. 2543)

จากการสังเกต พบว่า ในแผนการสอนของ ก2 จะระบุการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว กลับพบว่าบางครั้ง มีการใช้สื่อไม่ครบ และไม่เป็นไปตามแผน นอกจากนี้สื่อ เป็นประเภทเน้นความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่

ผู้วิจัย : ก2 เคยขอคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องสื่อที่จะใช้ในการสอนบ้างมั๊ยคะ

ผู้ช่วยฯ : ไม่หรอกค่ะ เขาจะไม่ค่อยปรึกษาเท่าไรนัก

ผู้วิจัย : เคยนิเทศการสอนของ ก2 บ้างมั๊ยคะ / สื่อที่ใช้มีอะไรบ้างคะ

ผู้ช่วยฯ : เคยค่ะ แต่ไม่ค่อยเห็นใช้สื่อมากนักจะเห็นบ่อยๆ คือ “แบบเรียน”

“หนังสือเรียนคณิตศาสตร์” ที่เด็กใช้มากกว่าอย่างอื่นไม่ค่อยเห็น

(7 ม.ค. 2543)

และจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของ ก2 เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า

ผู้วิจัย : เวลาเรียนหนังสือเห็นคุณครูหยิบอะไรมาใช้สอนบ้างคะ

ด.ช.อาร์ท: มีบัตรตัวเลข มีแผ่นกระดาษเป็นโจทย์ครีป มีไม้บรรทัด ไม่เมตรแล้วก็ มีตาชั่ง

ผู้วิจัย : มีอะไรอีกมั๊ยคะ

ด.ญ.ปานตา: คุณครูให้เปิดหนังสือเรียนทุกคนแล้วดูตาม คุณครูเขียนบนกระดานดำ ให้ดู ให้นำฟัง แล้วเวลาทำการบ้านครูให้ทำในหนังสือเรียนคะ

(29 ก.พ. 2543)

ผู้วิจัย : คิดว่า “สื่อ” การเรียนการสอนของ ก2 เป็นอย่างไรบ้างคะ

ครูกระเกต: ถ้าให้พูดตรงๆก็คิด ไม่เหมาะกับยุคปฏิรูปการศึกษาหรอกนะ เพราะไม่ค่อยเห็นสื่ออะไรเลยที่เห็นมากๆ เลยก็คือ “หนังสือเรียน”

(15 มิ.ย. 2543)

ผู้วิจัย : เคยเห็น ก2 ใช้สื่ออะไรในการสอนบ้างคะ

ครูสุขใจ : ไม่ค่อยเห็นนะ เห็นห้องเรียนเขาก็เงียบๆ ธรรมดาๆ เห็นแต่แบบฝึกหัด กับหนังสือเรียนมากกว่า ยังไม่เคยได้ยินเขาร้องเพลงให้เด็กฟังเลย

(16 ส.ค. 2543)

นอกจากนี้พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อยมากสำหรับการใช้สื่อในการเรียนการสอน ก2 จะมี บทบาทในการใช้สื่อมากกว่าผู้เรียน

ผู้วิจัย : เวลาติดบัตรประโยค หรือบัตรตัวเลข แผนภูมิ หนูช่วยคุณครูติดบน กระดานหรือเปล่านั้น

ด.ญ.นฤมล: ติดค่ะ แต่ไม่บ่อยคุณครูติดเองค่ะ
(17 พ.ย. 2542)

ผู้วิจัย : เดี่ยวนี้ได้ออกไปช่วยคุณครูติดบัตรคำบนกระดานดำบ้างมั้ยคะ

ด.ญ.บี : ได้ติดบ้าง แต่ไม่บ่อย
(18 ม.ค. 2543)

ผู้วิจัย : แล้วหนูไม่ยากออกไปช่วยคุณครูติดบ้างหรือคะ

ด.ช.บอล : ยากแต่ไม่กลัว
(29 ก.พ. 2543)

ผู้วิจัย : อ้าวทำไมครูติดเองละคะ

ด.ช.อ๊อต : ก็คุณครูยืนอยู่หน้าห้องใกล้กระดานดำก็เลยติดเองสะดวกกว่ามังคะ
(23 พ.ค. 2543)

และพบว่าสื่อที่ใช้เป็นสื่อชนิดเดียวที่ใช้กับผู้เรียนห้องเหมือนกัน สื่อยังขาดความสอดคล้องกับความแตกต่างและความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากห้องเรียน ป.3/2 เป็นห้องเรียนที่เด็กมีปัญหามากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องวินัย และความประพฤติอีกทั้งเป็นห้องที่มีเด็กพิเศษเพศชาย 2 คน ชื่อ "ก๊อต" และ "อาร์ท" มาเรียนร่วมกับเด็กปกติคนอื่นๆในห้อง

ผู้วิจัย : เวลาให้การบ้านเด็กทำให้จำนวนข้อเท่ากันมั้ย ทำเหมือนกันหมดมั้ยคะ

ก2 : ให้เท่ากัน ทำเหมือนกันเด็กผู้หญิงมักจะทำได้ เพราะสนใจ ตั้งใจทำมากกว่าจะนั่งแล้วก็ทำ แต่เด็กผู้ชายจะสนใจมาก ไม่ค่อยสนใจ เรียนไม่ค่อยเก่งให้ทำก็ทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เราต้องเรียกออกมาสอน ถ้าไม่เข้าใจหลายๆ คนเราก็ต้องสอนใหม่พร้อมๆ กันอีกครั้ง พูดเป็นรอบที่สอง เด็กผู้หญิงก็นั่งทำการบ้านของเขาไป

(23 พ.ย. 2542)

ผู้วิจัย : เวลาครูให้ทำการบ้านในหนังสือเรียนจะให้เยอะมั้ย

ด.ญ.ปุ๊เป้ : เยอะเหมือนกันบางที 10 ข้อ บางทีมากกว่า 10 ข้อ

ผู้วิจัย : ให้เท่ากันมั้ยคะ แล้วเด็กผู้ชายเขาทำทันหรือ

ด.ญ.สายฝน : ให้ทำเหมือนกัน ถ้าเขาทำไม่ได้เขาก็ไปถามคุณครูหน้าห้อง คุณครูก็จะสอนเขาเอง

ผู้วิจัย : "ก๊อต" ละทำการบ้านครบทุกข้อที่ครูสั่งมั้ย

ด.ช.ก๊อต : บางทีก็ทำทัน ทำหมด บางทีก็ทำไม่หมดครับ

ผู้วิจัย : ถ้าไม่หมดละ

ด.ช.ก๊อต : เอาไปทำต่อตอนเย็นเวลาเรียนพิเศษกับคุณครู

(24 ก.ค. 2543)

- ผู้วิจัย : เด็กห้องอาจารย์ ก2 เป็นอย่างไรบ้างคะ
- ผู้ช่วย : คนมากจนถึงชนมากที่สุด แต่ชนแบบไม่ค่อยฉลาดนัก ชนอย่างเดียว เมื่อเทียบกับเด็กอีกห้องหนึ่ง นั่นก็ชนแต่เขาจะฉลาดถ้าม พวกครูๆ ในโรงเรียนเขาก็พูดกัน
- ผู้วิจัย : พี่แม่วินนี่เด็กห้องไหนชั้นชื่อว่า “เขียนที่สุดคะ”
- นักการภารโรง: ห้องอาจารย์ ก2 นะแหละสุดๆ มีดาวสวยๆ หลายคนแสบมาตั้งแต่ปีที่แล้ว วิ่งทั้งวัน ชกต๋อยทั้งวัน เผลอแป็บเดียวลงโทษยังไม่ทันไร ครูคล้อยหลังก็ชกต๋อยกันอีกแล้ว

(11 มิ.ย. 2543)

- ผู้วิจัย : ทราบว่า “ก๊อต” กับ “อาร์ท” เป็นเด็กพิเศษที่มีความสนใจระยะสั้น ให้เขาเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะมีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนบ้างมั๊ยคะ
- ก2 : ก็มีบ้างตรงที่เขาไม่ค่อยอยู่นิ่งๆ ชอบเดินไปทั่วๆ ห้อง เราก็ต้องเคยเรียกเขา บางกิจกรรมเขาก็ทำไม่ค่อยได้
- ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์มีวิธีทำอย่างไรที่จะดึงความสนใจของเขาให้อยู่ที่ครูมากๆ
- ก2 : บ่อยครั้งที่เราอมรับว่าทำไม่ได้ เพราะเด็กส่วนใหญ่เราก็ทำไม่ได้เหมือนกันแล้วแต่พ่วงกับเขา เราก็จะเสียเด็กส่วนใหญ่ คิดว่าจะบอกฝ่ายวิชาการว่า ควรจะแยกเรียนกับเด็กปกติจะดีกว่า
- ผู้วิจัย : เวลามอบหมายงานเราให้งานแตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ มั๊ยคะ
- ก2 : เราก็มอบหมายงานแบบเดียวกัน แต่เขาทำได้มากได้น้อย หรือไม่ทำก็ขึ้นอยู่กับเขา เราก็ต้องคอยเรียกให้ทำมาส่งหรือต้องคอยสอนตัวต่อตัว

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป จากการสังเกตในชั้นเรียนของ ก2 พบว่า ตลอดระยะเวลา 4 ชั่วโมง ก2 มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้ ก2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ “ยึดเนื้อหา” เป็นหลัก สอนเน้นเนื้อหา โดยมีลักษณะ “บอกความรู้” ให้ผู้เรียน เช่น ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง “เส้นตรง / ส่วนของเส้นตรง / รังสี” มักจะพบคำถามประเภท “บอกความรู้” ให้ผู้เรียนจดจำมากกว่าให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือรู้จักคิดวิเคราะห์

- ก2 “ครูบอกแล้วใช้มัยคะ ถ้ามีลูกศร 2 ข้างซ้ายขวา เรียกว่า เส้นตรง”
 “ถ้ามีลูกศรข้างเดียวเรียก เรียกว่า รังสี”
 “ถ้าไม่มีลูกศร เรียกว่า ส่วนของเส้นตรง”

(17 พ.ย. 2542)

พบว่าการสอนจะสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยไม่มีการดัดแปลงกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

- ผู้วิจัย : เวลาสอนหนังสืออาจารย์ทำอย่างไรบ้างคะ
 ก2 : ดูว่าสัปดาห์นี้สอนอะไร ดูตามที่เขียนในแผน แล้วสอนตามแผน
 ผู้วิจัย : แล้วถ้าเกิดสอนไม่ทันตามแผนจะทำอย่างไรคะ
 ก2 : เราก็สอนทบทวนไป คือ พยายามสอนควบเนื้อหา ไม่งั้นจบเทอมสอนไม่ทันตามหลักสูตร มีปัญหาเหมือนกันแต่ก็อาจจะรับไม่ได้ แต่มันไม่มีเวลา บางทีตรงกับวันหยุดบ้าง มีกิจกรรมอื่นบ้าง เราก็ต้องทำแบบนี้ก็แล้วแต่ก็ จะไม่มีความรู้ทำสอบไม่ได้ เนื้อหามันค่อนข้างเยอะ ข้อสอบออกไปแล้ว ไม่งั้นถ้าเรียนไม่จบเด็กจะทำไม่ได้นะ
 ผู้วิจัย : ถ้าสอนแบบทบทวนเนื้อหาแล้ว ปรากฏว่าไม่ทันเวลาอีกจะทำอย่างไรคะ
 ก2 : ก็พยายามให้จบเนื้อหาตามหลักสูตรไว้ก่อน บางทีก็รู้สึกนะว่าเด็กไม่ค่อยเข้าใจทั้งหมดแต่มันไม่มีเวลาจริงๆ ก็ต้องรวบรัดสอนก่อนมีเวลาว่างช่วงไหนเราก็สอนได้เลย เพราะเราเป็นครูประจำชั้น เราจะรู้เวลาของเด็กกว่าเขาว่างช่วงไหนบ้างเราบริหารเวลาเองได้ ค่อนข้างสะดวก
 ผู้วิจัย : แล้วเด็กเขาจะเข้าใจหรือคะ สอนรวบรัดหลายๆ เนื้อหาเข้าด้วยกัน
 ก2 : เด็กผู้ชายมีปัญหามากที่สุด เพราะไม่เคยรู้เรื่องอยู่แล้วไม่ว่าจะสอนทันหรือไม่ทัน ไม่ค่อยสนใจหรอก ส่วนเด็กผู้หญิงจะตั้งใจทำการบ้านของเขาเรื่อยๆ ให้เท่าไรก็ทำหมดทุกครั้ง

(5 มี.ย. 2543)

นอกจากนี้พบว่า บ่อยครั้งที่ผู้เรียนขาดการปฏิบัติจริงๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนการสอนการทำงานของครูผู้เรียนทำตามแบบที่ครูกำหนดขึ้น หรือทำตามตัวอย่างที่ครูยกให้ดูบนกระดานดำ มักได้ยินคำพูดของครู เช่น

- ก2 : “นักเรียนดูตัวอย่าง ลอกลงไป”
 : “นักเรียนเปิดหนังสือ ทำตามตัวอย่าง”

จากการสัมภาษณ์นักเรียน และผู้บริหารเกี่ยวกับการสอนของ ก2 พบว่า

- ผู้วิจัย : เวลาเรียนเลข หนูอยากออกมาเขียนบนกระดานดำบ้างมั้ยะ
 นักเรียน : อยากครับ (ค่ะ)
 ผู้วิจัย : หนูได้ออกไปวาดรูปบนกระดานบ่อยมั้ยะ
 ด.ช.อ๊ต : ได้ออกเป็นบางครั้ง นานๆ ที่ ส่วนมากไม่ได้ออกครับ
 ผู้วิจัย : มีทำงานเป็นกลุ่มบ้างมั้ยะ
 ด.ช.บอล : มีบ้างแต่ไม่มาก

(22 ธ.ค. 2542)

- ผู้วิจัย : เด็กนักเรียนห้อง ก2 เวลาเรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้างคะ
 ผู้ช่วยฯ : เท่าที่พบ เห็นเด็กนั่งเรียนที่โต๊ะมากกว่าออกมากระโดดโลดเต้นหน้าชั้น หรือมาทำกิจกรรมกลุ่มเหมือนห้องอื่นๆ จะเห็นออกมาหน้าชั้นเรียน ก็ตอนที่ไม่ได้เรียน เวลาครูให้การบ้านทำจะเดินกันซูลมุนไปหมด ครูเขาก็เหนื่อย

(8 ก.พ. 2543)

สำหรับในเรื่องของการทำงานผู้เรียนทำตามข้อกำหนดข้อตกลงที่ครูเป็นผู้กำหนดมากกว่าจะมีโอกาสได้เลือกตัดสินใจ

- ด.ช.คม : “อาจารย์ครับ ข้อนี้ผมไม่เขียนได้มั้ยะ”
 ก2 : “ไม่ได้ หนูต้องเขียนทุกข้อแล้วสร้างรูป” ตามค่ะ
 ผู้วิจัย : “ไม่เขียนได้มั้ยะคะอาจารย์”
 ก2 : คำว่า “ไม่เขียน” ของเขาคือ “ไม่ทำข้อนี้”
 ผู้วิจัย : แบบฝึกหัดชุดนี้มีหลายข้อ ให้เขาทำข้ออื่นแทนได้มั้ยะ
 ก2 : ให้ข้อไหนเขาก็ทำไม่ได้อยู่ดีค่ะ เดียวก็วิ่งมาถามที่โต๊ะอีกแล้ว

(23 พ.ค. 2543)

การใช้คำถามของ ก2 มีลักษณะ “ถามตรง” คำถามขาดการยั่วเยว หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตามได้ คำถามเป็นลักษณะถามให้ตอบแบบ “ความจำ” มากกว่าถามให้คิดหรือสร้างสรรค์ เช่น “ใช่แบบนี้มั้ยะ” “จุดอะไร” “มีอะไร” “ก็ข้าง” “เข้าใจมั้ยะ” “เท่าไร” มักไม่ค่อยพบลักษณะของ “การโยนคำถาม” ให้ผู้เรียนได้คิดต่อ หรือบอกความแตกต่าง หรือเกิดทางเลือกใหม่ๆ ได้ เช่น “อย่างไร” “ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น” “นักเรียนลองคิดดูอีกที มีอะไรแตกต่างกันบ้าง” “ถ้าทำวิธีนี้จะได้อะไร” หรือ “ใครคิดไม่เหมือนเพื่อนบ้าง”

ไม่ค่อยพบคำถามของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ฟังมากกว่า ลักษณะ “ถามคำ ตอบคำ” ครูขาดคำชมเชย เมื่อนักเรียนตอบถูก และขาดการให้กำลังใจเมื่อนักเรียนตอบผิด บรรยายภาคในห้วงขณะที่มีการสอน พบว่า ผู้

เรียนไม่ค่อยถามครู นานๆ จะมีคนถามสักคนหนึ่ง และโดยมากเป็นเด็กผู้หญิงที่ถาม พบว่า การจัดกิจกรรมของ ก2 เป็นการจัดที่เน้น “ครู” เป็นศูนย์กลาง ครูถามให้ผู้เรียนตอบ ส่วนมากนักเรียนหญิงจะตอบมากกว่านักเรียนชาย และเป็นกลุ่มซ้ำๆ ประมาณไม่เกิน 10 คน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน ไม่ค่อยพบความเป็นกันเอง ผู้เรียนมีหน้าที่เรียนในขณะที่ผู้สอนมีหน้าที่สอนแยกกันอย่างชัดเจน ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับครูน้อยมาก ไม่ค่อยพบปฏิสัมพันธ์ภายในระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ไม่ค่อยพบกิจกรรมที่ต้องใช้การอภิปราย ซักถาม ไม่ค่อยพบกิจกรรมกลุ่ม เด็กต่างคนต่างคิด ต่างทำ และต่างตอบมากกว่า พบว่าเด็กเก่งจะจับกลุ่มกันเด็กเก่ง เด็กอ่อนกับเด็กอ่อนมีการแยกกลุ่มอย่างชัดเจน

ผู้วิจัย : เวลาสอนหนังสือ ครูทำอะไรบ้างคะ

ด.ญ.นลินา: ครูจะอธิบายหน้าชั้นแล้ว ให้ฟังแล้วตอบคำถามตามตัวอย่างที่ครูเขียนให้ดู นร. นั่งฟังเฉยๆ

ผู้วิจัย : ในสมุดของหนูไม่เห็นมีจดอะไรเลย

ด.ญ.นลินา: ไม่ต้องจดฟังอย่างเดียว แล้วค่อยทำแบบฝึกหัดลงในสมุดส่งครูค่ะ

(29 ก.พ. 2543)

ผู้วิจัย : ทำไมไม่ให้เด็กจดเนื้อหาสาระที่ได้เรียนในแต่ละคาบลงสมุดคะ

ก2 : ถ้ามันแต่จดเดี๋ยวจะเรียนเนื้อหาอย่างอื่นไม่ทัน เนื้อหามันมาก อีกอย่างในหนังสือมีอยู่แล้ว เราก็เลยไม่ได้ให้เด็กจดซ้ำอีก

(12 มิ.ย. 2543)

ยังไม่พบว่า ครูมีการนำกิจกรรม หรือนวัตกรรมวิชาการใหม่ๆ มาใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียน ขาดความหลากหลายของกิจกรรม แหล่งความรู้ของผู้เรียน คือ “หนังสือแบบเรียน” และ “ตัวครู”

การประเมินผลของ ก2 ใช้วิธี “ถามให้เด็กตอบ” มากกว่า และรองลงมาคือ “ตรวจแบบฝึกหัด” ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้

ผู้วิจัย : “ใช้วิธีอะไรในการประเมินผลบ้างคะ”

ก2 : “โดยมากใช้วิธี “ตอบคำถาม” สะดวกดีและง่ายจะรู้ได้ทันทีว่าเขาเข้าใจหรือไม่ แล้วก็ใช้วิธีตรวจสมุดแบบฝึกหัดของเด็ก ถ้าเด็กทำได้แสดงว่าเขาเข้าใจ

ผู้วิจัย : เท่าที่ทราบอาจารย์ให้การบ้านมากเหมือนกัน อย่างนี้ก็เหนื่อยซิคะ เพราะต้องตรวจหลายคน หลายข้อ

ก2 : เหนื่อยมาก (ลากเสียงยาว) ตรวจหลายข้อ หลายคน บางคนลายมือไม่

- ดี ไม่มีระเบียบดูยากมากกว่าจะตรวจสอบเสร็จใช้เวลาเยอะ
- ผู้วิจัย : ลองใช้วิธีการประเมินผลแบบอื่นดูบ้างมั้ยะ
- ก2 : ส่วนหนึ่งก็พยายามสังเกตพฤติกรรมเขาด้วยเหมือนกัน แต่จะใช้วิธี
ตรวจสอบแบบฝึกหัดกับตอบคำถามมากกว่า เพราะจะรู้ได้เลยว่า เข้าใจถูก
ต้องหรือไม่
- ผู้วิจัย : แล้วใช้วิธี “สอบย่อย” บ้างมั้ยะเช่น สอบทำจุดประสงค์ละ
- ก2 : ใช้เหมือนกันโดยมากใช้ตอนสอบตามตารางที่กำหนด
- ผู้วิจัย : เคยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการ “ทำรายงาน” บ้างมั้ยะ
- ก2 : ไม่ค่อยให้ทำรายงาน เนื่องจากเด็กเล็กคิดว่าเขายังทำไม่ค่อยได้หรอก

(1 ส.ค. 2543)

จึงสรุปได้ว่า ผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่อง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (มาตรฐานที่ 6) ของ ก2 นั้น มีระดับ คุณภาพของการ
ปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ระดับที่ 1 คือ “จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก” โดยผู้สอน
เป็นผู้บอกความรู้ ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบหรือตามตัวอย่าง และทำตามข้อกำหนดหรือคำสั่งของครู นอกจากนี้
กิจกรรมเป็นไปตามที่ระบุในแผนการสอน ผู้เรียนมีบทบาทค่อนข้างน้อย คำถามของครูเป็นคำถามตรง เน้น
ความรู้ความจำ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมมีน้อยมากการประเมินผลเน้น “ความรู้
ความจำ” และ “การตอบ” “คำถามของครู” และ “ตรวจสอบแบบฝึกหัด” เป็นหลักสำคัญ

ตารางที่ 16 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน” ของก2

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยมากไม่เกิน 20% - กิจกรรมของผู้เรียน คือ ตอบคำถามของครู และทำแบบฝึกหัดตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีน้อยมาก - ประเมินผลเน้น “ความรู้ความจำ” 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยมากไม่เกิน 20% - กิจกรรมของผู้เรียน คือ ตอบคำถามของครู และทำแบบฝึกหัดตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีน้อยมาก - ประเมินผลเน้น “ความรู้ความจำ” 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยมากไม่เกิน 20% - กิจกรรมของผู้เรียน คือ ตอบคำถามของครู และทำแบบฝึกหัดตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีน้อยมาก - ประเมินผลเน้น “ความรู้ความจำ” 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยมากไม่เกิน 20% - กิจกรรมของผู้เรียน คือ ตอบคำถามของครู และทำแบบฝึกหัดตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีน้อยมาก - ประเมินผลเน้น “ความรู้ความจำ”
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

คำอธิบาย การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอน วิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ

จะพบว่า ก2 มีข้อมูลและเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ตามแบบฟอร์ม ในรายงานมีการระบุปัญหาของผู้เรียน แต่ไม่มีเป้าหมายการพัฒนา เทคนิควิธีที่ใช้กับผู้เรียน รายงานผลการใช้เทคนิควิธี และข้อเสนอในการพัฒนายังไม่พบ

นอกจากนี้ ก2 ได้จัดทำกราฟเส้นแสดงผลการเรียนรู้ของเด็กรายคนจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ จำนวน 2 ภาคเรียน โดยจัดทำตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนมีให้เท่านั้น

ตารางที่ 18 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน” ของ ก2

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน	- มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กรายคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กรายคน	- มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กรายคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กรายคน	- มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กรายคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กรายคน	- มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กรายคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กรายคน
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง “การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (มาตรฐานที่ 7) ของ ก2 นั้น มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 คือ เป็นการรายงานคุณภาพของข้อมูลเชิงปริมาณไม่ใช่เชิงคุณภาพ ไม่เห็นแนวทางการพัฒนาของผู้เรียนและไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนชัดเจนนัก จะทราบเพียงแค่ว่าข้อมูล / เอกสารที่จำเป็นในด้านสภาพปัญหาของเด็ก และความต้องการของเด็ก แต่ไม่พบเทคนิควิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอไม่พบรายงานผลการใช้เทคนิคกับผู้เรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะใหม่ๆ

- ผู้วิจัย : อาจารย์มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยวิธีไหนคะ
- ก2 : ในปีนี้ โรงเรียนมีแบบฟอร์มให้ครูทุกคนทำเรียกว่า “บันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล” เราในฐานะครูประจำชั้นก็จะกรอกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก ความสามารถพิเศษ ความต้องการพิเศษ ความช่วยเหลือที่เด็กได้รับจากโรงเรียน แล้วก็มีบันทึกผลการเรียนในกลุ่มวิชาต่างๆ ทั้ง 2 ภาคเรียน ครูให้คะแนนที่เด็กทำได้ลงไปในช่วง แล้วก็ความสามารถพิเศษ สิ่งที่ต้องปรับปรุง ลักษณะต่างๆ ไปที่เราสังเกตเห็นเวลาเราสอนเด็ก
- ผู้วิจัย : แล้วในส่วนที่เด็กมีปัญหา เราได้บอกมั๊ยคะว่า แก่ปัญหาอย่างไร ใช้เทคนิคอะไร แล้วผลออกมาเป็นอย่างไร

- ก2 : ในแบบฟอร์มไม่มีส่วนนี้
- ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ได้เขียนหรือเก็บข้อมูลแบบนี้ไว้ที่ไหนบ้างมั้ยะ
- ก2 : ไม่มีเป็นเอกสาร แต่จะเขียนในบันทึกการสอนบ้างเช่น เด็กบางคนมี
ปัญหา เราเรียกมาสอนซ่อมเสริมให้การบ้านทำ แต่ไม่ได้เขียนว่าผลเป็น
อย่างไร
- ผู้วิจัย : มีข้อเสนอแนะมั้ยะ เวลาเราแก้ปัญหาให้เด็กแต่ละคน
- ก2 : ไม่มีค่ะ

(20 ก.ค. 2543)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเพื่อนครูเกี่ยวกับหน้าที่ของครูในเรื่องการรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน พบว่าเป็นการรายงานเชิงปริมาณ คือ ตัวเลขที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนของผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้องมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆและรายงานตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนดให้เท่านั้น

- ผู้วิจัย : ฝ่ายบริหารให้ครูทุกคนรายงานคุณภาพของผู้เรียนอย่างไรคะ
- ผู้ช่วยฯ : เรามีแบบฟอร์มของทางโรงเรียนให้ เพิ่งจะเริ่มทำประมาณปี 2543 นี้เอง เป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของเด็ก และกราฟเส้นแสดงข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนสอบของเด็กเป็นรายคนจำนวน 2 ภาคเรียน มีทุกกลุ่ม
ประสบการณ์
- ผู้วิจัย : แต่ก่อนไม่มีแบบฟอร์มหรือคะ
- ผู้ช่วยฯ : เท่าที่ศึกษาดูไม่มีนะคะ ผช.วิชาการคนเก่าไม่ได้ทำไว้
- ผู้วิจัย : เท่าที่ศึกษาดูเป็นการกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติเด็กมากกว่า แต่ไม่ค่อยเห็นการเขียนเทคนิค และการรายงานผลของวิธีที่ครูนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของผู้เรียนเลยนี่คะ
- ผู้ช่วยฯ : ยอมรับว่าขณะนี้ แบบฟอร์มยังไม่ถึงขั้นนั้นค่ะ แต่เป็นสิ่งที่ดีเราก็จะพยายามปรับแก้ไปเรื่อยๆ เพราะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มากเลยถ้าครูทุกคนสามารถทำได้ถึงขั้นนั้น

(27 มิ.ย. 2543)

กรณีศึกษา ก3

ผลการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ ก3

เมื่อผู้วิจัยได้ให้ ก3 ได้ประเมินสภาพการปฏิบัติการสอนของตนเองใน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4, 5, 6 และ 7 ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู โดยแต่ละมาตรฐานมีระดับคุณภาพ 3 ระดับคือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ซึ่งระดับคุณภาพที่สูงขึ้นเป็นการแสดงความสามารถในการสอนของครู จากการประเมินตนเองของครูปรากฏผลดังตารางที่ 18

ตารางที่ 19 แบบสำรวจสภาพการปฏิบัติงานด้านการสอน

มาตรฐานที่ / ด้าน	ระดับคุณภาพของการปฏิบัติ
มาตรฐานที่ 4 ด้านแผนการสอน	2
มาตรฐานที่ 5 ด้านสื่อการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 6 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	2
มาตรฐานที่ 7 ด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	2

นั่นคือ ก3 ประเมินตนเองว่ามีระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานด้านการสอนอยู่ในระดับ 2 ทุกๆ เกณฑ์มาตรฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของ ก3 ด้วยการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครู และผู้เรียน ตลอดจนบางครั้งก็ใช้กิจกรรมการสนทนากลุ่ม รวมทั้งดูร่องรอยหลักฐานประกอบการพิจารณาโดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงๆ จำนวน 4 ช่วง พบการเปลี่ยนแปลงของ ก3 ดังนี้

มาตรฐานที่ 4 “การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง” หมายถึง “การเลือกใช้ ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกรการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 ระยะเวลา 8 พฤศจิกายน 2542 - 8 มกราคม พ.ศ. 2543 และ

ช่วงที่ 2 ระยะเวลา 9 พฤศจิกายน 2542 - 9 มีนาคม พ.ศ. 2543

จากการศึกษาแผนการสอนของ ก3 ที่ใช้สอนผู้เรียนทั้ง 2 ช่วง พบว่า แผนการสอนที่ใช้สอน ประกอบด้วยรายวิชาพลศึกษา และวิชาการงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 4 ห้องเรียน รายละเอียดของแผนการสอนมีองค์ประกอบต่างๆ คือ สรุปสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ และปัญหาและอุปสรรค แผนการสอนไม่มีองค์ประกอบเรื่อง “การประเมินผล” เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แผนการสอนที่ใช้เป็นแผนที่เขียนตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอนของ ก3 พบว่า มีความสัมพันธ์กัน

ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนการสอนของ ก3 ในวิชางานบ้าน มีการให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ให้ช่วยกันทำกิจกรรมที่ครูจัดให้แล้วมีการอภิปรายและทำแบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะในตอนท้ายของแต่ละวัน โดยไม่มีการสรุปการเรียนรู้หรือให้นักเรียนประเมินตนเอง

ช่วงที่ 3 ระยะเวลา 16 พฤษภาคม 2543 - 16 กรกฎาคม 2543

ในช่วงที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแผนการสอนของ ก3 ในชั้น ป.3/2 วิชาพลศึกษา พบว่า องค์ประกอบของแผนการสอนของ ก3 มีดังนี้ คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล และบันทึกผลหลังการสอน

จากการพิจารณาแผนการสอนของ ก3 ที่เลือกใช้ใน ช่วงที่ 3 นี้ มีองค์ประกอบของแผนการสอนมากกว่าใน 2 ช่วงแรก และถือว่ามีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน คือ มีการประเมินผลและการบันทึกผลหลังการสอนแต่ละครั้งด้วย ส่วนในด้านความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอนของ ก3 พบว่า มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ช่วงที่ 4 ระยะเวลา 17 กรกฎาคม 2543 - 30 กันยายน 2543

แผนการสอนของ ก3 ในช่วงที่ 4 นี้ ทำในลักษณะเดียวกับช่วงที่ 3 คือ มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน และสัมพันธ์กันมีการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 20 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “แผนการสอน” ของก3

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
แผนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ไม่ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ไม่ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอนที่เลือกใช้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน - องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการสอน สัมพันธ์กัน - เน้นเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด - กิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาถึงผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (มาตรฐานที่ 4) ของ ก3 นั้น สามารถบอกได้ว่า ก3 มีแผนการสอนที่ระบุให้เห็นถึงการนำ “เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด” มาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนในลักษณะเน้น “การให้ความรู้ความจำ” แผนการสอนที่ใช้เป็นลักษณะของการ “เลือกใช้” แผนการสอนที่มีอยู่แล้ว เป็นแผนสำเร็จรูปที่มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 อย่างเหมาะสมโดยสัมพันธ์กัน

แผนเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

ผู้วิจัย : ใช้เวลาช่วงไหนเขียนแผนการสอนคะ

ก3 : วางเมื่อไรก็เขียนเมื่อนั้น ไม่มีกำหนดแน่นอนว่าต้องเป็นวันไหน เวลาใด

ผู้วิจัย : แผนที่เขียนเป็นแผนระยะยาว หรือระยะสั้นคะ

ก3 : บางที่เขียนล่วงหน้าที่จะสอน 1 อาทิตย์ บางที่เขียนล่วงหน้าหลายๆ อาทิตย์ถ้าช่วงไหนกิจกรรมมีมาก บางที่เราเขียนตามหลังจากที่สอนไปแล้วก็มีเหมือนกัน

ผู้วิจัย : เวลาเขียนแผนการสอนพิจารณาอะไรเป็นลำดับแรก

ก3 : พิจารณา “เนื้อหา” ตามที่หลักสูตรกำหนด เราจะดูว่า เขากำหนดให้สอนเนื้อหาอะไร ก็คาบ แล้วเราก็นำมาเขียน

ผู้วิจัย : หมายความว่า อาจารย์มีการวิเคราะห์หลักสูตร ก่อนเขียนแผนใช่มีัยคะ

ก3 : ถ้ามีเวลาเราก็จะทำ

- ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ได้ทำมัยคะ
 ก3 : จริงๆ แล้วก็ไม่ได้วิเคราะห์หรอก แต่ใช้แผนการสอนที่มีอยู่แล้วจากตัวอย่างเอามาเขียนส่งฝ่ายวิชาการ
 (16 พ.ย. 2542)
- ผู้วิจัย : เราได้ปรับแก้แผนของเราให้แตกต่างจากแผนตัวอย่างที่นำมาใช้บ้างไหม
 ก3 : ไม่ได้ปรับแก้อะไรมากนัก อีกอย่างสอนมาหลายปี บางส่วนเป็นแผนเดิมๆ ของเราเอง
- ผู้วิจัย : อาจารย์ส่งแผนการสอนให้ฝ่ายวิชาการตรงตามกำหนดมัยคะ
 ก3 : เหมอนี้ก็ส่งทันตามกำหนดบ้างอาทิตย์ละ 1 ครั้ง บางครั้งก็รวบยอดสองอาทิตย์ส่งครั้ง
- ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่าแผนการสอนของอาจารย์มีองค์ประกอบครบถ้วนมัย
 ก3 : ถ้าถามจริงๆ ก็คิดว่าไม่ครบเพราะไม่มี "การประเมินผล" แบบฟอร์มของโรงเรียนไม่มีส่วนนี้ให้ใส่
- ผู้วิจัย : อ้าว ! แล้วทำไมอาจารย์ไม่ใส่เรื่องการประเมินผล เพิ่มลงไปละคะ
 ก3 : แค่นี้ก็ไม่มีเนื้อที่ให้พอเขียนแล้วคะ
 (2 ธ.ค. 2542)

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับแผนการสอนของ ก3 พบว่า ก3 เขียนแผนการสอนได้ครบถ้วน "ตามแบบฟอร์มของโรงเรียน" และส่งแผนการสอนได้ทันตามกำหนดเวลาในช่วงเทอม 2/2542 แต่พอมาเทอม 1/2543 ไม่ค่อยได้ส่งแผนการสอนตามที่โรงเรียนกำหนด เนื่องจากมีกิจกรรมต่างๆ มากมายที่ ก3 จะต้องดำเนินการ เป็นกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน กิจกรรมตามคำสั่งต่างๆ ในฐานะคณะกรรมการ และกิจกรรมต้องดำเนินการแทนฝ่ายบริหาร

- ผู้วิจัย : แผนการสอนของ ก3 ที่ส่งให้ตรวจเป็นอย่างไรบ้างคะ
 ผู้ช่วยฯ : ก็ดีคะ เขียนได้ละเอียดดี
 ผู้วิจัย : ก3 ส่งแผนการสอนเป็นประจำมัยคะ
 ผู้ช่วยฯ : ช่วงเทอม 2/2542 ไม่ทราบเพราะว่ายังไม่ได้มาทำงานที่นี่ แต่เทอม 1/2543 ก็ส่งบ้าง แต่ไม่ทุกอาทิตย์ตามกำหนด บางที 2 อาทิตย์ส่งครั้งหนึ่งคะ
- ผู้วิจัย : ทราบว่าช่วงเทอมนี้ (เทอม 1/2543) อาจารย์ไม่ค่อยได้ส่งแผนการสอนทุกอาทิตย์ตามกำหนด
 ก3 : ยอมรับว่า ไม่ค่อยมีเวลามากนัก เนื่องจากต้องไปประชุมบ่อยมากเทอมนี้ ทั้งประชุมเรื่องของตัวเอง (กรรมการสิทธิเด็ก) ประชุมแทนผู้บริหารด้วย อีกอย่างเทอมนี้โรงเรียนมีกิจกรรมมาก ทำให้เวลาน้อย

ผู้วิจัย : ถ้ามีกิจกรรมทั้งภายนอก และภายในโรงเรียนหลายๆ อย่างนี้ จะทำ
อย่างไรกับแผนที่ทำล่วงหน้าไว้จะสอนได้ตามแผนหรือค่ะ

ก3 :

(15 พ.ย. 2542)

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของ ก3 ซึ่งสอนในรายวิชาพลศึกษาและวิชางานบ้าน จะพบว่า ตลอดทุกช่วงที่ศึกษามาตรฐานด้านสื่อของ ก3 ยังมีลักษณะของการ “เลือกใช้สื่อ” การเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในวิชาพลศึกษา สื่อที่ใช้เป็นสื่อ “สำเร็จรูป” ที่มีมาตรฐาน เนื่องจากเป็นวิชาที่ต้องมีการฝึกซ้อมจึงต้องใช้ “สื่อที่ได้มาตรฐาน” เท่านั้น สำหรับในรายวิชา “งานบ้าน” พบว่า สื่อที่ ก3 ใช้มักจะเป็นประเภท “หนังสือเรียน” เป็นส่วนใหญ่ จะมีสื่อประเภท “วีดิทัศน์” ประกอบเป็นส่วนน้อย สื่อยังขาดความหลากหลายและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตน้อยมาก

ผู้วิจัย : สื่อที่ใช้ใน “วิชาพลศึกษา” เราผลิตขึ้นเองได้บ้างมั๊ยคะ

ก3 : ต้องเข้าใจก่อนว่า วิชาพลศึกษา สื่อที่ใช้เป็น “สื่อมาตรฐาน” ผลิตได้มาตรฐานจากโรงงานแล้ว เช่น ลูกบอล ลูกบิงปอง กรวยยาง ห่วงยาง เบาะสำหรับวิชายิมนาสติก พวกนี้เรา “ต้องซื้อ” มาเอง ทำเองไม่ได้หรอกแต่ถ้ามีโอกาสเลือกจากโรงงานที่ได้มาตรฐานเท่านั้น สำหรับวิชา กพอ. (การงานพื้นฐานและอาชีพ) ก็มักเป็นหนังสือเรียนที่เด็กมีอยู่และนานๆ เราก็อใช้ VDO. ประกอบเช่น สอนเย็บกระดุม สอนรำ เราก็เปิดให้เด็กดูแล้วให้เด็กทำตาม

ผู้ช่วยฯ : วิชาพลศึกษา สื่อก็เป็น “สื่อสำเร็จรูปที่ได้มาตรฐาน” ไม่เคยเห็นครู ก3 เขาผลิตเลย แต่ถ้าผลิตคงไม่ได้มาตรฐาน ส่วนสื่ออื่นๆ ก็อาจจะมีส่วน แต่ไม่บ่อย

(16 พ.ย. 2542)

นอกจากนี้พบว่า สื่อ “ที่เลือกใช้” มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามที่ระบุในแผนการสอนได้ครบถ้วน แม้จะพบว่า ในบางครั้ง

สื่อที่กำหนดในแผนมีหลากหลาย แต่พอถึงเวลาสอนจริงกลับมีไม่ครบตามที่ระบุไว้ ปัญหาที่พบสำหรับ ก3 คือ สื่อมีจำนวนน้อยไม่ตรงกับจำนวนนักเรียน และยังขาดความสมบูรณ์ของสื่อ

- ผู้วิจัย : มีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกใช้สื่ออย่างไรบ้างคะ
- ก3 : โดยมากก็ต้องดูว่าสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่ อย่างวิชาพลศึกษาถ้าเราสอน “การรับส่งลูกบอล” สื่อที่ต้องมีแน่ๆ คือ ลูกบอล และถ้าเราสอน “การแบร์ชบวนประกอบเพลง” สื่อของเราก็จะเป็น “เทปเพลง” และก็ “สนามหรือพื้นที่”
- ผู้วิจัย : แล้วมีปัญหาอะไรเกี่ยวกับ “สื่อที่ใช้บ้างมั้ยะคะ”
- ก3 : ปัญหาแรกก็คือ “สื่อ” มีน้อย หายบ้าง ชำรุดบ้าง และเรื่องของ “สนาม” โรงเรียนมีสนามไม่พอ เล็กมาก เด็กเคลื่อนไหวได้ค่อนข้างน้อย
- ผู้วิจัย : แล้วแก้ปัญหาอย่างไรคะ
- ก3 : ถ้าเป็นเรื่อง “สถานที่” ที่ไม่พอบางครั้งก็ขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานภายนอกบ้าง ได้การตอบรับมาค่อนข้างดี กรณีนี้จะใช้เมื่อเราต้องการซ้อมนักกีฬาไปแข่งขันประเภทต่างๆ แต่ถ้าเป็นการเรียนการสอนประเภทวิ่งต่างๆ ก็ต้องใช้เท่าที่มี “ปรับให้เป็นวิ่งระยะสั้นแทนระยะยาว” สื่อที่ชำรุดก็ซ่อมแซมเท่าที่ทำได้ แต่ถ้าชำรุดมากๆ ก็ต้องซื้อใหม่เพราะถ้าไม่ได้มาตรฐาน เด็กมาใช้ก็จะเสียสมดุลย์ และอาจเกิดอันตราย ส่วนกรณี “ของหาย” มีหลายสาเหตุก่อนอื่นต้องเข้าใจว่า เด็กที่นั่นเขาขาด “ขาดมากๆ” เวลาที่มีของเล่น เขาจะเล่นแรงๆ ไม่รักของและชอบยืมกลับมาไปเล่นที่บ้าน บางทีก็ไม่มาคืน เราเห็นว่าเขาชอบยืมดีกว่า “เขาขโมย” หายมากๆ เข้าโรงเรียนก็จัดซื้อไม่ไหว เราก็ต้องขอบริจาคจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เราคุ่นเคย และเคยช่วยเหลือกันมา
- ผู้วิจัย : ทำไมเราไม่บอกให้เด็กรู้จักดูแลรักษา จะได้ใช้สื่อได้นานๆ ละคะ
- ก3 : ทำไมจะไม่บอก แต่บอกแล้วไงว่าเขาไม่คืน เราก็คิดว่า ไม่เป็นไร เรามีโอกาสขอจากคนอื่นฯ ได้มากกว่าเด็ก

(23 ธ.ค. 2543)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง สื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ในรายวิชาที่ ก3 สอนนั้น พบว่า ก3 รักเด็กมาก และค่อนข้างตามใจเด็กจนบางครั้งอาจดู “มากเกินไป” และพบว่า “สื่อ” มีการสูญหายไปจำนวนมาก ขาดการดูแลรักษา พบว่าบางครั้งสื่อถูกทิ้งขว้างอยู่ในสนามโรงเรียนโดยขาดการดูแลเอาใจใส่

- ผู้วิจัย : “สื่อ” สำหรับรายวิชาที่ ก3 สอนโรงเรียนมีการจัดสรรอย่างไร
- ผู้ช่วยฯ : จริงๆ แล้ว คิดว่ามีน่าจะพอใช้ เพียงแต่ขาดการดูแลบำรุงรักษามากกว่า

ไม่ใช่ว่าจะซื้ออยู่เรื่อยๆ ครูกับนักเรียนต้องช่วยกันดูแลถึงจะถูกเท่าที่ทราบจาก ก3 เขาบอกว่า เด็กยืมเอาไปบ้านแล้วไม่มาคืน บางทีไม่มีหลายๆ เข้า ก3 เขาก็ต้องแก้ปัญหาของเขา ก็ติดต่อประสานงานไปก็ได้ ความช่วยเหลือมาบ้างแล้วแต่โอกาส แต่เป็นการแก้ปลายเหตุมากกว่า

ผู้บริหาร : เรื่อง “รักเด็ก” คงไม่มีใครเกิน ก3 บางทีให้มากเกินไป เราต้องคอยเตือนๆ ลือ อุปกรณ์ถ้าชำรุดหรือเสียหายเพราะการใช้ก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเหตุผลที่ไม่ช่วยกันดูแล และไม่มีควมรับผิดชอบ ผมว่าไม่ถูกครูต้องสอนเด็กด้วย เขาจะได้ไม่เป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อโตขึ้น

(7 ก.พ. 2543)

สำหรับรายวิชา “งานบ้าน” ที่ ก3 รับผิดชอบสอนนั้นจะเป็นสื่อประเภท “หนังสือเรียน” เป็นหลักและบางชั่วโมงอาจจะมียี่สิบที่ให้นักจัดหามาเอง เช่น ชม.สอนเรื่อง “การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ” หรือ “วิชาการพับผ้าที่ถูกต้อง” ก3 จะให้เด็กได้มีส่วนร่วมในสื่อที่ผู้เรียนจัดหามา จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จากสื่อที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าการฟังครูสอนจากหนังสือ หรือจากการดูวิดีโอ ซึ่งครูก็ไม่สามารถสาธิตให้เด็กดูจริงๆ ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนดังนี้

ผู้วิจัย : เวลาสอน “ร่วางมาตรฐาน” อาจารย์ทำอะไรคะ

ด.ญ.ว่าน : อาจารย์ “เปิดเทป” ให้ดูค่ะ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยรำให้ดูมั๊ย

ด.ญ.กอล์ฟ : “ไม่เคย” ค่ะ อาจารย์รำไม่เป็น แล้วพวกหนูก็ไม่ชอบให้อาจารย์ทำด้วย เพราะทำไม่สวย แต่หนูไม่ว่าค่ะ ดูจากเทปที่ครูเปิดให้

ผู้วิจัย : แล้วจะสนุกหรือ ทำตามได้มั๊ย

ด.ญ.บ้าน : ก็ไม่สนุก แต่ก็ดีกว่าไม่มีของจริงให้ดู

ผู้วิจัย : ชั่วโมงนี้ทำไมไม่แต่งชุดนักเรียนคะ แต่งตัวกันสวยๆ ทั้งนั้นเลยนะ เรียนเรื่องอะไรหรือ

ด.ญ.ว่าน : เรียนวิชางานบ้านคะ “การแต่งตัวให้ถูกกาลเทศะ” คุณครูให้อาจารย์มาเปลี่ยนที่โรงเรียน ให้ออกมารายงานหน้าห้อง แล้วให้บอกว่า ชุดนี้จะใส่ไปไหนให้เพื่อนๆ ฟัง แล้วก็ให้เพื่อนๆ ดูว่าเหมาะสมหรือไม่ สนุกดีคะ ได้เห็นชุดสวยๆ ของเพื่อนๆ ด้วยและรู้ว่าควรจะใส่ชุดแบบไหน เวลาใดให้เหมาะกับสถานที่

(16 มิ.ย. 2543)

จากการศึกษาถึงผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่อง เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (มาตรฐานที่ 5) ของ ก3 สามารถบอกได้ว่า ก3 มีระดับคุณภาพ

ของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 คือ “เลือกใช้” สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้สื่อการสอนค่อนข้างน้อย และยังขาดความหลากหลายสื่อเป็นประเภทเดียวกันใช้กับเด็กทั้งห้องเหมือนกัน

ตารางที่ 21 ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพเรื่อง“สื่อการเรียนการสอน”ของก3

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
การใช้สื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อยชิ้น - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อยชิ้น - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อย - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - นักเรียนมีส่วนร่วมเล็กน้อยในการหาแต่ไม่ได้ผลิต - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อเหมาะสมกับกิจกรรม / ผู้เรียน / จุดประสงค์ - สื่อมีจำนวนน้อย - สื่อที่ครูเป็นผู้ใช้มากกว่าผู้เรียน - นักเรียนมีส่วนร่วมเล็กน้อยในการหาแต่ไม่ได้ผลิต - สื่อชนิดเดียวใช้กับเด็กทั้งห้อง - สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูป
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

จากการสังเกตในชั้นเรียนของ ก3 พบว่า ตลอดระยะเวลา 2 ช่วง มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ “ยึดเนื้อหา” เป็นหลัก สอนเน้นเนื้อหา โดยมีลักษณะ “บอกความรู้” ให้ผู้เรียน โดยใช้ ตำรา แบบเรียน เป็นหลักในการสอน ตัวอย่างประกอบคำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมีค่อนข้างน้อย

- ผู้วิจัย : อาจารย์ได้เคยนิเทศการสอนของ ก3 บ่อยมั๊ยคะ
- ผู้ช่วยฯ : ไม่บ่อย เพราะต้องดูครูหลาย ๆ คน หมุนเวียนกันไปตลอดปีจะได้ดูการ
สอนจริง ๆ ประมาณคนละ 2 ครั้ง แต่เป็นลักษณะไม่ใช่ในเทศจริง ๆ
จึ่ง ๆ แค่เดินผ่าน ๆ ก็มีโอกาสดูเห็นอาจารย์ ก3 เขาสอนอยู่ในสนาม
- ผู้วิจัย : อาจารย์ ก3 มีขั้นตอนการสอนหนังสืออย่างไรบ้างคะ
- ผู้ช่วยฯ : เท่าที่ดูจากแผนการสอนที่เขาส่งและจากกิจกรรมที่เขาปฏิบัติจริง ๆ พบ
ว่ามีขั้นนำ ขั้นสอน ตามปกติ อาจจะเห็นว่าวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่ไม่
เครียดอะไรนัก เหมือนกับว่า ให้เด็กได้ออกกำลังกาย เปลี่ยน
บรรยากาศจากในห้องเรียนมาเป็นนอกห้องเรียนเท่านั้น อีกทั้งวิชาพล
ศึกษาสำหรับเด็กประถมไม่ใช่การสอนเพื่อให้ “เชี่ยวชาญ” แต่เป็นการ
“เตรียมความพร้อม” ให้แก่ทุก ๆ ส่วนของร่างกาย
- ผู้วิจัย : กิจกรรมที่ ก3 ใช้สอนเด็กเป็นอย่างไรบ้างคะ
- ผู้ช่วยฯ : ก็เห็นมีทั้งกลุ่ม ทั้งเดี่ยวเน้นการปฏิบัติเพราะเป็นการฝึกทักษะ
- (7 ก.พ. 2543)

- ผู้วิจัย : เวลาสอนวิชาพลศึกษาอาจารย์ทำอย่างไรบ้างคะ
- ก3 : ชั้นแรกให้เด็กทำความอบอุ่นร่างกายก่อนใช้เวลาประมาณไม่เกิน 10
นาที โดยให้วิ่งอยู่กับที่ วิ่งรอบ ๆ สนาม ยืดแขนขา หมุนแขน กระโดด
ตบ หรือแตะสลับ
- ผู้วิจัย : วิชาพลศึกษาต้องมีการทบทวนความรู้เดิมจากชั่วโมงที่แล้วมั๊ยคะ
- ก3 : อาจจะมีบ้างถ้าเป็นเรื่องคล้าย ๆ กัน หรือต้องใช้ basic เดียวกัน เช่น
“การวิ่ง” ชั่วโมงที่แล้วเราสอนวิ่งระยะสั้น มาชั่วโมงนี้เราสอนวิ่งระยะยาว
เด็กก็ต้องจำขั้นตอนการเตรียม การพร้อมและการออกตัวได้ครูจะทบทวน
ให้ก่อน
- ผู้วิจัย : หลังจากเตรียมร่างกายให้พร้อมแล้วทำอย่างไรต่อคะ
- ก3 : จะเริ่มเข้าเนื้อหาที่จะเรียนถ้าวันไหนฝนตกเราก็ใช้วิธีเปิดวิดีโอให้เด็กดู
บางทีก็มีการสาธิตให้เด็กดูบ้าง แต่เรารู้ตัวว่าเราไม่เก่ง เราไม่มีทักษะ
และขาดความเชี่ยวชาญอาจจะทำได้ไม่สวยงามนัก หลังจากสาธิตให้ดูแล้ว
เราจะฝึกเด็กให้ลงมือปฏิบัติเป็นรายคนจะใช้เวลาประมาณ 50 นาที ต่อ
เด็กประมาณ 35 คน หลังจากฝึกเด็กแล้วเราจะปล่อยให้เขาวิ่งเล่นตาม
ใจชอบ เพราะถ้าเราสอนจนครบชั่วโมงเด็กจะไม่ชอบ เขาจะบ่นเพราะเขา
ไม่ได้เล่น
- (5 มิ.ย. 2543)

- ผู้วิจัย : แล้วมีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไร ช่วงไหนบ้างคะ
- ก3 : เราประเมินตลอดเวลาตั้งแต่ตอนฝึกซ้อม ถ้าทำไม่ถูกก็ให้ทำใหม่แก้ไขไปเลย เพราะว่าถ้าฝึกซ้อมไปแล้วช่วงเวลาที่เหลือเด็ก ๆ เขาไม่ค่อยฝึกซ้อมใหม่หรืออาจจะวิ่งเล่นอย่างเดียววิธีประเมินผลเราดูจากการปฏิบัติตอนซ้อมและตอนสอบ และเรามีการสังเกตด้วยมีบ้านาน ๆ อาจจะเป็นเทอมละ 1 ครั้ง ที่เราจะให้เด็กทำ Mind Map เดี่ยว เกี่ยวกับเรื่อง “ประโยชน์ของการออกกำลังกาย” หรือ “ประเภทของกีฬากลางแจ้ง”
- ผู้วิจัย : หมายความว่าการทำงานในแต่ละครั้งครูจะกำหนดหัวข้อหรือเนื้อเรื่องให้เด็กปฏิบัติตามไหม
- ก3 : ใช่ครูจะเป็นคนกำหนดหัวข้อให้
- ผู้วิจัย : เวลาสอนได้สอนเนื้อหาครบตามแผนการสอนที่ระบุไว้มั๊ย
- ก3 : โดยมากสอนได้ตรงตามแผนที่เขียน แต่ถ้าบางอาทิตย์มีกิจกรรมอื่นที่แทรกเข้ามาอาจจะเป็นกิจกรรมของครูหรือกิจกรรมของเด็ก เราก็จะเลื่อนแผนออกไปถ้าเนื้อหาคล้าย ๆ กันเราก็จะสอนรวบแผน เนื่องจากไม่มีเวลายกตัวอย่างเช่นการสอนเรื่อง “การเคลื่อนไหวอยู่กับที่” หลักสูตรกำหนดว่าต้องสอน 2 ครั้งถ้าหายไปครั้งหนึ่ง อีกหนึ่งครั้งที่เหลือเราต้องรวบกิจกรรมมาไว้ด้วยกันแต่ต้องมีการลดทอนเนื้อหาลง จากเคลื่อนไหว 10 อย่างอาจลดทอนลงเหลือ 6-7 อย่างแทนซึ่งไม่น่าวิตกอะไรเพราะเนื้อหาไม่ได้สูญหาย สิ่งที่หายไปคือ “เวลา” ที่เด็กควรจะได้ทำมาก ๆ

(7 ส.ค. 2543)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและครุศึกษาถึงวิธีแก้ไขเมื่อ ก3 ไม่อาจสอนในช่วงเวลาที่ตัวเองรับผิดชอบได้เนื่องจากต้องออกไปประชุมภายนอกโรงเรียนบ่อยๆ พบว่า ก3 จะใช้วิธีเปิดวิดีโอให้เด็กดูแล้วปล่อยให้เด็กดูแลกันเองภายในห้อง หลาย ๆ ครั้งพบว่าห้องเรียนจะไม่มีความเป็นระเบียบเนื่องจากเด็ก ๆ ไม่สามารถควบคุมความประพฤติของเพื่อนได้ทำให้สร้างความไม่พอใจให้แก่ครูคนอื่นที่อยู่ห้องข้างเคียง หรืออย่างบางครั้งผู้บริหารแก้ไขด้วยวิธีให้ครูประจำชั้นดูแลแทน เป็นผลทำให้ครูประจำชั้นรู้สึกอึดอัดและไม่ค่อยพอใจเนื่องจากเป็นชั่วโมงว่างที่ครูจะได้มีเวลาทำภารกิจส่วนตัว และที่สำคัญ “ผู้เรียน” รู้สึกเสียใจที่ไม่ได้ลงไปเล่นในสนามแต่ต้องมานั่งเรียนหนังสืออยู่ในห้อง ซึ่งก็หนีไม่พ้น “วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย หรือวิชาภาษาอังกฤษ”

- ผู้วิจัย : เวลาที่รู้ว่าวันนี้จะไม่ได้เรียนพลະรัฐลึกละอย่างไรว่างคะ
- ด.ช.คม : “เสียตายเป็นมาก” เพราะอาทิตย์หนึ่งจะได้เล่นแค่วันเดียว อีกละอย่างแต่งชุดพลະมาแล้วต้องกลับมาั่งเรียนวิชาอื่นในห้องบางครั่งรัฐลึกละ “เบื่อ”
(25 พ.ย. 2542)
- ผู้วิจัย : เวลาต้องดูแลเด็กแทน ก3 อาจารย์ทำอะไรคะ
- ครูปรานี : ก่อนอื่นรัฐลึกละไม่ชอบแต่ทำได้ “คำสั่งต้องเป็นคำสั่ง” เราใช้วิธีให้เด็กเอางานที่ยังไม่เสร็จขึ้นมาทำ หรือบางครั้งก็สอนวิชาของเราแทน หรือปล่อยให้เด็กอยู่ในห้อง จะให้เราพาเด็กลงไปเล่นในสนามเราก็ทำไม่เป็นหรอก
(2 ธ.ค. 2542)
- ผู้วิจัย : กรณีที่ ก3 ไม่อยู่เนื่องจากต้องไปประชุมนอกโรงเรียน ฝ่ายบริหารแก้ไขอย่างไรคะ
- ผู้บริหาร : กรณีกระทบกัน เราก็ต้องให้ครูประจำชั้นดูแลแทน แต่ถ้ากรณีรัฐลึกละล่วงหน้าว่าจะไม่อยู่เขาก็จะเตรียมตัวให้เด็กดูวิดีโอหรือทำงานตามที่สั่ง
(1 มี.ค. 2543)

และพบว่าบรรยากาศในการเรียนการสอนระหว่าง ก3 กับผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีต่อกัน ครูและผู้เรียนใกล้ชิดและพูดคุยกันได้ ผู้เรียนปฏิบัติตามตามแบบ ตามตัวอย่าง หรือตามข้อกำหนดที่ครูเป็นผู้กำหนดขึ้น มีบ้างเป็นส่วนน้อยที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ก3 มีการใช้คำพูดที่ “สร้างสรรค์” “ให้กำลังใจ” “โน้มน้าว” และมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กตลอดเวลา นอกจากนี้ลักษณะของคำถามจะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกถึง “ความมีคุณค่าในตัวเอง”

- ผู้วิจัย : รัฐลึกละว่าเด็ก ๆ กับอาจารย์ค่อนข้างสนิทสนมใกล้ชิดกันมากนะคะ
- ก3 : ค่ะ โดยวิชาที่เราสอนนั้นก็ไม่ได้เครียดอยู่แล้วเด็กเขาไม่รัฐลึกละว่า “ตัวเองโง่หรือไม่รู้” มันเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่ทุกคนทำได้ ดังนั้นเขาจะรัฐลึกละสบาย ๆ เวลาเรียน อีกละอย่าง เราอยู่มานานรัฐลึกละเด็กทุกคน รัฐลึกละไปถึงพ่อแม่เด็กซะด้วยซ้ำไป เราก็สามารถพูดเรื่องใกล้ ๆ ตัวเขาได้ “ใจถึงใจ” ก็สนิทกันง่ายขึ้น เด็กพวกนี้หลาย ๆ คนน่าสงสารเขาขาดโอกาส เราต้องให้โอกาสโดยถ้าตัวเราเข้าไปหาเขาให้มาก ๆ เราจะได้มองเห็นชัด ๆ แก้ไขอะไร ๆ ได้ทันถ้าเกิดมีปัญหาขึ้น
(2 ธ.ค. 2542)

จากการศึกษาในช่วงที่ 3 และช่วงที่ 4 ของ ก3 พบว่า ก3 มีกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองไม่มากนัก เนื่องจากมีประชุมภายนอกสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องงานพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็กและประชุมหัวหน้ากลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่องการจัดซื้อหนังสือแบบเรียน จำนวน 20 วัน ที่เป็นเวลาราชการที่ไม่ต้องมาลงชื่อปฏิบัติงานในสมุดและยังพบว่ามีการมอบหมายให้ ก3 เข้าร่วมประชุมแทนผู้อำนวยการโรงเรียน มีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนภายนอกในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนของ ก3 ในช่วงที่ 3 และ 4 คือตลอดภาคการศึกษาที่ 1/2543 ก3 และฝ่ายบริหารจึงแก้ปัญหาด้วยการหาบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านกีฬา มาช่วยสอนให้ ชื่อ "สมศักดิ์" (นามสมมุติ) ซึ่งปกติเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมีเวลาทำงานในช่วงเย็นหรือช่วงกลางคืน ดังนั้นในเวลากลางวันจะสามารถมาสอนหนังสือแทน ก3 ได้ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนของ ก3 ในช่วงนี้จะไม่ค่อยได้สอนเต็มตัว แต่จะมอบหมายให้ "คุณสมศักดิ์" เป็นผู้สอนมากกว่า ก3 ทำหน้าที่เพียงแค่ดูอยู่ข้าง ๆ สนานหรือบางครั้งทำหน้าที่ช่วยควบคุมห้องเนื่องจากนักเรียนจะไม่ค่อยกลัว "คุณสมศักดิ์" ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเท่าไรนัก

- ผู้วิจัย : ทำไมเทอมนี้เห็นแต่คุณสมศักดิ์สอนพละอยู่ในสนามบ่อย ๆ
- ผู้บริหาร : เทอมนี้ ก3 เขาสามารถประสานกับบุคคลภายนอกที่มีความสามารถด้านกีฬาโดยเฉพาะมาช่วยสอนโดยทางโรงเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแค่ให้ที่พักอาศัยซึ่งก็คือห้องทำงานของ ก3 นั้นเอง สาเหตุมาจาก ก3 เขาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการนอกโรงเรียนบ่อยเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน ทำให้มีโอกาสดูไม่ได้สอนหนังสือบ่อยครั้ง ซึ่งมีผลทำให้กระทบกับครูคนอื่น ๆ และเด็ก เราก็ต้องปรับวิธิตาคนมาช่วยสอนแทนเวลาที่ ก3 ไม่อยู่และเทอมนี้โรงเรียนแก้ไขปัญหาด้วยการให้ ก3 สอนเฉพาะวิชาพลศึกษาโดยสอนทุกชั้นรวม 12 ห้อง หมายความว่าถ้ามีการหยุดสอนในวันใดก็จะมีผลกระทบให้ขาดสอนเพียงห้องละ 1 ครั้งเท่านั้น

(7 มี.ค. 2543)

- ผู้วิจัย : ขณะที่ "คุณสมศักดิ์" สอน ก3 ทำอะไรบ้างคะ
- ก3 : พี่ก็ต้องอยู่ข้าง ๆ สนานกับเด็ก ๆ นั้นแหละ เพราะถ้าเกิดมีปัญหาอะไรขึ้นเราต้องตัดสติใจเองในฐานะครูผู้สอน คนอื่นแค่มาช่วยเราเท่านั้น เขามีความเชี่ยวชาญกว่าเราเด็กจะได้อะไรจากเขามากกว่าเราแน่ ๆ หน้าที่ของเราคือต้องแสวงหาคนอื่นมาชดเชยให้แก่เด็ก ๆ ในสิ่งที่เราทำไม่ได้

(7 ส.ค. 2543)

จากการสังเกตของผู้วิจัยและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่าถ้าไม่มีการประชุมภายนอกโรงเรียน ก3 แม้จะไม่ได้สอนเองแต่จะอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ ที่มีการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษา ยกเว้นถ้ามีการประชุมก็จะปล่อยให้ “คุณสมศักดิ์” ทำหน้าที่สอนเด็กซึ่งจะสอนตามแผนการสอนที่ ก3 เขียนไว้

- ผู้วิจัย : เวลาเรียนกับ “ครูสมศักดิ์” ต่างจากเรียนกับ “ครู ก3” อย่างไรคะ
 ด.ญ.เจน : เรียนกับครู ก3 สนุกกว่าตรงที่มีเวลาได้เล่นท้าย ๆ ชั่วโมง แต่เรียนกับครูสมศักดิ์จะได้ความรู้มากกว่าแต่ครูสมศักดิ์สอนจนเกือบหมดเวลา บางทีก็หมดเวลาไม่ได้วิ่งเล่นเลย แต่ใจดีทั้งคู่
- ผู้วิจัย : ใจดีแบบนี้พวกหนูก็ชนแยละซี
 ด.ช.อรรถ : ชนมากไม่ได้ทรอกครับ เพราะครู ก3 ยืนอยู่ใกล้ ๆ แถวสนามถ้าพวกผมชนเขาก็จะพูด “เฮ้ย เฮ้ย เฮ้ย อย่าชนมากสิ ตั้งใจฟังครูสมศักดิ์หน่อย หรือแคะมองหน้าเรากี่ตัวแล้ว”

(11 ส.ค. 2543)

ผลจากการฝึกปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่อง เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียน การสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (มาตรฐานที่ 6) ของ ก3 นั้น มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตาม เกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ระดับที่ 1 คือ “จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก” โดยผู้สอนเป็นผู้บอก ความรู้ ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบหรือตามตัวอย่าง และทำตามข้อกำหนดหรือคำสั่งของครู นอกจากนี้กิจกรรม เป็นไปตามที่ระบุในแผนการสอน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนในการ ดำเนินกิจกรรมมีค่อนข้างมาก

ตารางที่ 22 ระดับคุณภาพการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน” ของงค3

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
กิจกรรมการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยไม่เกิน 20% มีกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม - กิจกรรมของผู้เรียนคือ ตอบคำถามของครู และฝึกปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยไม่เกิน 20% มีกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม - กิจกรรมของผู้เรียนคือ ตอบคำถามของครู และฝึกปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยไม่เกิน 20% มีกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม - กิจกรรมของผู้เรียนคือ ตอบคำถามของครู และฝึกปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมยึดเนื้อหาเป็นหลัก - ครูเป็นผู้บอกความรู้ / เน้นความจำ - สอนตามแผน - ครูเลือกกิจกรรมมาก นักเรียนเลือกกิจกรรมน้อยไม่เกิน 20% มีกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม - กิจกรรมของผู้เรียนคือ ตอบคำถามของครู และฝึกปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือตามคำสั่ง - คำถามถามตรง - ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมีมาก
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

คำอธิบาย การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน

2. เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอน วิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น

สำหรับในมาตรฐานนี้ในทุกช่วงจะพบว่า ก3 ยังไม่สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ครบถ้วน กล่าวคือ ไม่มีการรายงานปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา เทคนิคหรือนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนก็ไม่มีการอธิบายขั้นตอน วิธีใช้ประกอบเพื่อให้เข้าใจ ผลจากการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ไม่มีการรายงานไว้ ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ที่ใช้ควรปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลดีไม่ปรากฏให้เห็น การรายงานผลมีเฉพาะเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นที่กำหนดไว้ในหน้าที่เท่านั้น เป็นการรายงานเฉพาะภาคเรียนละ 1 ครั้งเท่านั้น ไม่มีการรายงานข้อมูลเป็นระยะ ๆ ก3 มีข้อมูลและเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ตามแบบฟอร์ม โดยได้จัดทำกราฟเส้นแสดงผลการเรียนรู้ของเด็กทุกคน จำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ จำนวน 2 ภาคเรียน โดยจัดทำตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนมีให้เท่านั้น

ตารางที่ 23 ระดับคุณภาพการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเรื่อง “รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน” ของก3

	ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 4
การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กทุกคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กทุกคน - รายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายห้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กทุกคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กทุกคน - รายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายห้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กทุกคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กทุกคน - รายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายห้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลเอกสารงานในหน้าที่เท่าที่กำหนดให้ - รู้สภาพปัญหาของเด็กทุกคน - รู้สภาพความต้องการของเด็กทุกคน - รายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายห้อง
ระดับคุณภาพ	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1

จากการศึกษาผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเรื่องที่เกี่ยวกับ “การรายงานผล การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (มาตรฐานที่ 7) ของ ก3 นั้น มีระดับคุณภาพของการปฏิบัติตามเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่ 1 คือ เป็นการรายงานคุณภาพของข้อมูลในลักษณะของการแสดงผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้เป็นรูปภาพแห่งเปรียบเทียบระหว่างเทอม 1 และเทอม 2 เป็นรายคน ยังไม่เห็นแนวทางการพัฒนาของผู้เรียนและไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนชัดเจนนัก จะทราบเพียงแค่ว่าข้อมูล เอกสารที่จำเป็นในด้านสภาพปัญหาของเด็ก และความต้องการของเด็ก แต่ไม่พบเทคนิควิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอ ไม่พบรายงานผลการใช้เทคนิคกับผู้เรียน และตลอดจนข้อเสนอแนะใหม่ ๆ